«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДАҒЫ ЖҰМЫСТЫҢ
ЗАМАНАУИ МОДЕЛЬДЕРІ МЕН НЫСАНДАРЫ: ӘЛЕМДІК ЖӘНЕ ОТАНДЫҚ ТӘЖІРИБЕ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ

МАҚАЛАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК СТАТЕЙ

МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
«СОВРЕМЕННЫЕ МОДЕЛИ И ФОРМЫ РАБОТЫ В ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ:
МИРОВОЙ И ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ ОПЫТ»

COLLECTION OF ARTICLES

OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
«MODERN MODELS AND FORMS OF WORK IN PRESCHOOL ORGANIZATIONS:
GLOBAL AND DOMESTIC EXPERIENCE»

Астана, 2025

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДАҒЫ ЖҰМЫСТЫҢ ЗАМАНАУИ МОДЕЛЬДЕРІ МЕН НЫСАНДАРЫ: ӘЛЕМДІК ЖӘНЕ ОТАНДЫҚ ТӘЖІРИБЕ» ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ

МАҚАЛАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК СТАТЕЙ

МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ «СОВРЕМЕННЫЕ МОДЕЛИ И ФОРМЫ РАБОТЫ В ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ: МИРОВОЙ И ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ ОПЫТ»

COLLECTION OF ARTICLES

OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE «MODERN MODELS AND FORMS OF WORK IN PRESCHOOL ORGANIZATIONS: GLOBAL AND DOMESTIC EXPERIENCE»

Астана, 2025

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫ ДАМЫТУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ

Ерманова Мария Наятовна,
ҚР ОАМ «Балаларды ерте дамыту институты» РММ директоры

Аннотация. Мақалада республикадағы мектепке дейінгі ұйымдар мен мектептердің мектепалды сыныптарында тәрбиелеу-білім беру процесінде жаңа, неғұрлым тиімді тәсілдерге өтуге байланысты мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесінің мазмұнындағы қарқынды өзгерістер қарастырылады.

Түйін сөздер: модель, трансформация, үлгілік оқу жоспары мен бағдарламаның икемділігі, құзыреттілік орталығы, ұйымдастырылған іс-әрекетті кіріктіру, критерийлер, мониторинг.

Қысқаша автор туралы. Ерманова Мария Наятовна - педагогика ғылымдарының магистрі. Еңбек жолын 1994 жылы бастаған. Мектепке дейінгі білім беру мәселелері бойынша сапаны бақылау, мазмұнды трансформациялау мәселелері бойынша материалдарды зерттеген және мақалалар жариялады, мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласындағы зерттеулер мен пилоттық жобаларға, Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, Үлгілік оқу жоспарын, бағдарламасын әзірлеуге қатысты.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласындағы мемлекеттің саясаты бірінші кезекте баланың отбасында, мектепке дейінгі ұйымда өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға қолжетімділікті кеңейту арқылы ерте жастан бастап балалар үшін тең бастапқы мүмкіндіктер жасауға және тәрбиелеу-білім беру процесіне қатысушылардың барлығының жауапкершілігін арттыру арқылы мектепке дейінгі білім беру сапасын жақсартуға бағдарланған.

2020 жылы Еліміздің Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев мектепке дейінгі білім беруді қарқынды дамыту және оның моделін әзірлеу міндетін қойды.

Мемлекет басшысының тапсырмасы аясында 2021 жылы Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі әзірленіп, Үкімет қаулысымен бекітілді. Модель мектепке дейінгі білім беру жүйесінің кешенді өзгертуге серпін берді.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын нормативтік құқықтық сүйемелдеу, мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын өзгерту жолымен трансформациялау бойынша зерттеулер мен ғылыми жұмыстар жүргізілді.

2022 жылдан бастап нормативтік-құқықтық актілер, оның ішінде

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, Үлгілік оқу жоспары мен Үлгілік оқу бағдарламасы қайта қаралып, қолданысқа енгізілді. Баланы ерте жастан тәрбиелеу тәсілі түбегейлі қайта қаралды.

Оқу жоспары педагогтерге балалармен күн бойы, уақытқа қарамастан, режимдік сәттерде топтық бөлмеде үстел үстінде ғана емес, сонымен қатар ойын алаңында серуендеу кезінде де тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнында балалардың күні бойы тәрбиелеу мен даму процесінде алатын дағдылары, оларды дамытудың әдістері мен тәсілдері, ұйымдастырылған іс-әрекетті тиімді кіріктіру қарастырылған.

Балалардың жас ерекшелігіне, қызығушылықтары мен қажеттіліктеріне, мүмкіндіктеріне сәйкес тәрбиелеу және дамыту бойынша педагогтердің жұмысы күні бойы ойын форматына ауыстырылды. Бұл балалардың, педагогтердің де белсенділігін арттыруға ықпал етеді.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үздік тәжірибелерін тарату үшін 202 мектепке дейінгі ұйымдардың базасында тұрақты негізде «Құзыреттілік орталықтары» құрылды. Басқа серіктес – ұйымдардың ресурстары мен мүмкіндіктерін пайдалана отырып, мектепке дейінгі ұйымдарды әдістемелік сүйемелдеу сапалы жаңа деңгейге көтерілді.

Кейбір педагогтердің өз тәжірибелерін қайта құра алмағанын, тәрбиелеу мен оқыту әдістерін өзгерте алмағанын ескере отырып, әдістемелік кабинеттердің жанында мазмұнды жаңарту аясында мектепке дейінгі ұйымдарды әдістемелік сүйемелдеу және тәрбиешілерге оңтайлы көмек көрсету бойынша мобильді топтар құрылды. Бүгінгі таңда мобильді топтардың саны – 252. Олардың құрамына мектепке дейінгі ұйымдардың жетекші әдіскерлері, педагогтері: тәрбиешілер, мамандар, педагогтер мен психологтар қауымдастығының мүшелері кірді.

Мектеп жасына дейінгі балалардың Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнын меңгеру деңгейін айқындау үшін мониторинг критерийлері мен индикаторларын, әдістері мен тәсілдерін, сонымен бірге есептеу әдістемесін қамтитын әдістемелік ұсынымдар әзірленді.

Жаңартылған мониторинг форматы тәрбиеленушілердің Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының күтілетін нәтижелеріне қол жеткізу деңгейін кеңінен талдауға мүмкіндік берді.

Мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі мазмұнның қарқынды өзгеруін ескере отырып, нәтиже педагогтердің құзыреттілігін арттыруға және мәртебесін нығайтуға, жалпы алғанда мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту сапасын арттыруға бағытталуы тиіс.

Дереккөздердің тізімі

1. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі (ҚР Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы №137 қаулысы)

2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары (ҚР БҒМ 2012 жылғы 20 желтоқсандағы №557 бұйрығы)

3. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы (ҚР БҒМ 2016 жылғы 12 тамыздағы №499 бұйрығы).

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ

Ерманова Мария Наятовна,
директор РГУ «Института раннего развития детей» МП РК

Аннотация. В статье рассматриваются интенсивные изменения содержания системы дошкольного воспитания и обучения связанные с переходом к новым, более эффективным подходам к воспитательно-образовательному процессу в дошкольных организациях и предшкольных классах школ республики.

Ключевые слова: модель, трансформация, гибкость учебного плана и программы, центр компетенции, интеграция организованной деятельности, критерии, мониторинг.

Коротко об авторе. Ерманова Мария Наятовна - магистр педагогических наук. Трудовую деятельность начала в 1994 году. По вопросам дошкольного образования изучала и публиковала материалы по проблемам контроля качества, трансформации содержания, принимала участие в исследованиях и пилотных проектах в сфере дошкольного воспитания и обучения, в разработке ГОС ДВО, Типовой учебной программы, плана.

Политика государства в сфере дошкольного воспитания и обучения ориентирована в первую очередь на обеспечение безопасности жизни ребенка как в семье, так и в дошкольной организации, на создание равных стартовых возможностей для детей с раннего возраста через расширение доступа к дошкольному воспитанию и обучению и на улучшение качества дошкольного образования через повышение ответственности всех участников воспитательно-образовательного процесса.

В 2020 году Президент Страны Касым-Жомарт Кемелевич Токаев поставил задачу интенсивно развивать дошкольное образование и разработать его модель.

В рамках поручения Главы государства в 2021 году была разработана и утверждена Постановлением Правительства модель развития дошкольного образования и обучения. Модель дала толчок комплексной трансформации системы дошкольного образования.

Проведены исследования и научные работы по трансформации содержания дошкольного воспитания и обучения путем, нормативного правового сопровождения, изменений содержания дошкольного воспитания и обучения.

Начиная с 2022 года пересмотрены и введены в действие нормативно-правовые акты, в том числе Стандарт дошкольного образования, учебный план и Типовая программа. Кардинально пересмотрен подход к воспитанию ребенка с раннего возраста.

Учебный план позволяет педагогам организовать воспитательно-образовательный процесс с детьми в течение дня, независимо от времени, в режимные моменты не только в групповой комнате за столом, но и во время прогулки на детской площадке.

В содержании Типовой программы предусмотрены навыки, приобретаемые детьми в процессе воспитания и развития в течение дня, методы и подходы их развития, эффективная интеграция организованной деятельности.

Работа педагогов по воспитанию и развитию детей перенесена в игровой формат в течение дня в соответствии с интересами, потребностями, возможностями и возрастом детей. Это, в свою очередь, способствует повышению активности как педагогов, так и детей.

Для распространения лучших практик дошкольного воспитания и обучения на базе 202 дошкольных организаций на постоянной основе созданы «Центры компетенции». Выводится на качественно новый уровень методическое сопровождение дошкольных организаций, используя ресурсы и возможности других организаций – партнеров.

Принимая во внимание, что далеко не все педагоги смогли перестроить свою практику, изменить методы воспитания и обучения в рамках обновления содержания при методических кабинетах сформированы мобильные группы по методическому сопровождению дошкольных организаций и оказанию оптимальной помощи воспитателям. На сегодняшний день численность мобильных групп составляет – 252. В их состав вошли ведущие методисты, педагоги дошкольных организаций: воспитатели, специалисты, члены ассоциаций педагогов и психологи.

Для определения уровня освоения содержания Типовой учебной программы детей дошкольного возраста разработаны методические рекомендации, включающие критерии и индикаторы мониторинга, методы и приемы, а также методика расчета.

Обновленный формат мониторинга позволил широко проанализировать уровень достижения ожидаемых результатов Типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения воспитанниками.

Учитывая интенсивные изменения содержания в системе дошкольного образования, результативность должна быть ориентирована на повышение компетентности и укрепление статуса педагога, в целом, повышение качества дошкольного воспитания и обучения.

Список источников

1. Модель развития дошкольнго воспитания и обучения (ППРК от 15 марта 2021 года №137);
2. Типовой учебный план дошкольного воспитания и обучения (приказ МОН РК от 20 декабря 2012 года №557);
3. Типовая учебная программа дошкольного всопитания и обучения (приказ МОН РК 12 августа 2016 года №499).

THE MAIN DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF PRESCHOOL EDUCATION AND TRAINING

Ermanova Maria Nayatovna,
Director of the RSI «Institute of Early Childhood Development» of the Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan

Annotation. The article examines the intensive changes in the content of the preschool education and training system associated with the transition to new, more effective approaches to the educational process in preschool organizations and pre-school classes of schools in the republic.

Keywords: model, transformation, flexibility of the curriculum and program, competence center, integration of organized activities, criteria, monitoring.

Briefly about the author. Ermanova Maria Nayatovna - Master of Pedagogical Sciences. She started her career in 1994. On issues of preschool education, she studied and published materials on quality control, content transformation, participated in research and pilot projects in the field of preschool education and training, in the development of the State Far Eastern Federal District, a Standard curriculum, and a plan.

The state's policy in the field of preschool education and training is primarily focused on ensuring the safety of a child's life both in the family and in a preschool organization, on creating equal starting opportunities for children from an early age through expanding access to preschool education and training, and on improving the quality of preschool education through increasing the responsibility of all participants in the educational process.

In 2020, President Kassym-Jomart Kemelevich Tokayev set the task of intensively developing preschool education and developing its model.

As part of the instructions of the Head of State, a model for the development of preschool education and training was developed and approved by a Government decree in 2021 [1]. The model gave an impetus to the comprehensive transformation of the preschool education system.

Research and scientific work has been carried out on the transformation of the content of preschool education and training through regulatory legal support, changes in the content of preschool education and training [2-3].

Starting in 2022, regulatory legal acts have been revised and put into effect, including the Standard of Preschool Education, the Curriculum and the

Standard Program. The approach to raising a child from an early age has been radically revised.

The curriculum allows teachers to organize the educational process with children throughout the day, regardless of time, during routine moments, not only in the group room at the table, but also during a walk on the playground.

The content of the Standard Program includes the skills acquired by children in the process of upbringing and development during the day, methods and approaches of their development, effective integration of organized activities.

The work of teachers on the upbringing and development of children has been transferred to a game format during the day in accordance with the interests, needs, opportunities and age of children. This, in turn, helps to increase the activity of both teachers and children.

«Competence Centers» have been established on an ongoing basis on the basis of 202 preschool organizations to disseminate the best practices of preschool education and training. Methodological support of preschool organizations is being brought to a qualitatively new level, using the resources and capabilities of other partner organizations.

Taking into account that not all teachers have been able to restructure their practice, change the methods of education and training as part of the content update, mobile groups have been formed in the teaching rooms to provide methodological support to preschool organizations and provide optimal assistance to educators. Today, the number of mobile groups is 252. They included leading methodologists, teachers of preschool organizations: educators, specialists, members of the association of teachers and psychologists.

Methodological recommendations have been developed to determine the level of mastering the content of the Standard Curriculum for preschool children, including criteria and indicators for monitoring, methods and techniques, as well as calculation methods.

The updated monitoring format made it possible to widely analyze the level of achievement of the expected results of the Standard Curriculum of preschool Education and training by pupils.

Taking into account the intensive changes in the content of the preschool education system, effectiveness should be focused on improving the competence and strengthening the status of a teacher, in general, improving the quality of preschool education and training.

References

1. A model for the development of preschool education and training (PPRK dated March 15, 2021, № 137)
2. Standard curriculum for preschool education and training (Order of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan dated December 20, 2012 № 557)
3. Standard curriculum for preschool education and training (Order of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan № 499 dated August 12, 2016).

БІЛІМ БЕРУ ҚАУЫМДАСТЫҒЫН ДАМЫТУ ПЕДАГОГТЕРДІҢ БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУДЫҢ ЗАМАНАУИ НЫСАНЫ РЕТІНДЕ

Быкадорова Ирина Юрьевна,[1]
Master of Education of The University of Manchester, исследователь

Аннотация. Мақалада мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтерінің білім беру қауымдастығы оқытушылардың біліктілігін арттырудың қолданыстағы нысандарын толықтыратын ақпараттық білім беру нысаны ретінде зерттеледі. Мұндай білім беру қоғамдастығының моделі ұсынылады, педагогтерге кәсіби қажеттіліктерін қанағаттандыра алатын білім беру тәжірибесін алуға мүмкіндік беретін қоғамдастық іс-шараларында білім беру ортасының компоненттерінің ерекшеліктері талқыланады.

Түйін сөздер: ақпараттық білім беру, білім беру қоғамдастығы, community of practice, мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтерінің қосымша білімі, мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтерінің біліктілігін арттыру

Қысқаша автор туралы. Быкадорова Ирина Юрьевна - Манчестер университетінің «Leadership in Early Childhood development» мамандығы бойынша білім магистрі. Ол «Балалық шақ университеті» бағдарламасының жетекшісі, «Балалық шақ университеті» мектепке дейінгі білім беруді дамыту қайырымдылық қорының Бас директоры. Қазіргі уақытта Мәскеу жоғары экономикалық және әлеуметтік ғылымдар мектебінің шақырылған оқытушысы.

Қазіргі әлемде өзгерістер көптеген салаларда орын алды және әр адамға қатысты. Кез келген елдегі білім беру саласы қоғам өміріндегі оқиғалардан тыс қалмайды, мысалы 2020 жылы әлемді жаулап алған пандемия, геосаяси катаклизмдер және т.б. басынан өткізді. Сонымен қатар білім беру жүйесі өзі дамып, қол жеткізуді жоспарлап отырған жаңа бағдарлар мен мақсаттарды белгілейді. Мемлекеттік саясат деңгейінде бұл ұлттық білім беру жүйесін ұйымдастыру негіздерін бекітетін құқықтық нормаларды педагогикалық мамандықтар қызметкерлеріне қойылатын талаптарды жаңартуға әкеп соғады.

Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде педагогикалық практиканың нормативтік құжаттарда бекітілген бағдарларға сәйкестігіне, білім беру бағдарламаларын, оларды іске асыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдарды, білім беру мазмұнын және мүмкін басқа аспектілерді жаңартуға сұраныс қалыптасады. Педагогтердің кәсіби тапшылығын өтеуге арналған

біліктілікті арттырудың жаңа талаптарына жауап беретін бағдарламалар әрдайым жедел құрылып, нақты педагогикалық практикаға бағдарлана бермейді.

Қазіргі әлемде өзгерістер көптеген салаларда орын алады және әр адамға қатысты. Кез келген елдегі білім беру саласы, мысалы, 2020 жылы әлемді жаулап алған пандемияға, геосаяси катаклизмдерге және т.б. қатысты ма, қоғам өміріндегі оқиғалардан тыс қалмайды. Сонымен қатар, білім беру жүйесінің өзі дамып, қол жеткізуді жоспарлап отырған жаңа бағдарлар мен мақсаттарды белгілейді. Мемлекеттік саясат деңгейінде бұл ұлттық білім беру жүйесін ұйымдастыру негіздерін бекітетін құқықтық нормаларды педагогикалық мамандықтар қызметкерлеріне қойылатын талаптарды жаңартуға әкеледі.

Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде педагогикалық практиканың нормативтік құжаттарда бекітілген бағдарларға сәйкестігіне, білім беру бағдарламаларын, оларды іске асыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдарды, білім беру мазмұнын және мүмкін басқа аспектілерді жаңартуға сұраныс қалыптастырылады. Педагогтердің кәсіби тапшылығын өтеуге арналған біліктілікті арттырудың жаңа талаптарына жауап беретін бағдарламалар әрдайым жедел құрылып, нақты педагогикалық практикаға бағдарлана бермейді.

Білім беру триадасының парадигмасында –ресми, бейресми емес және ақпараттық білім беру – мектепке дейінгі білім беру педагогтері үздіксіз дамып, оның барлық түрлерінде білім алады. Мектепке дейінгі білім беру педагогының біліктілігі мен дипломын алу – ресми білім беру, белгіленген үлгідегі сертификаттар бере отырып, белгілі бір мемлекеттік талаптарға сәйкес келетін бағдарламалар бойынша біліктілікті арттыру – бейресми емес білім беру.

Ақпараттық білім – көбінесе растайтын құжаттары жоқ кәсіби маман ретінде өзін дамытуға бағытталған іс-шаралар.

Жылдам өзгерістер жағдайында мектепке дейінгі білім беру педагогінің біліктілігін арттыру үшін ақпараттық білім беру ресурстары ең қолжетімді және тиімді болуы мүмкін.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымы педагогінің ақпараттық білімі – бұл адамның бай мәдени және білім беру ортасындағы өзіндік белсенділігі есебінен жүзеге асырылатын мақсатты білім. [2]

Мектепке дейінгі білім беру ұйымының педагогі үшін осындай толыққанды мәдени-білім беру ортасы әріптестердің білім беру қауымдастығы бола алады [1].

Білім беру қауымдастығы (community of practice [7]) - бұл әлеуметтік өзара әрекет және олардың кәсібіне қатысты ең жақсы тәжірибелер туралы білім алмасу арқылы бірлесіп оқуға мүдделі адамдар тобы. [6] Өз қызметі шеңберінде зерттеушілер педагогтың ақпараттық білімінің барлық нысандарын ескеретін білім беру қауымдастығына қатысу арқылы адам өзін-өзі дамыту үшін барынша мүмкіндіктерге ие бола алады.

Келесідей түрлер [3]:

- саналы түрде өзін-өзі тәрбиелеу;
- кәсіби қызмет рефлексиясы;
- әріптестердің кәсіби қызметін бақылау арқылы оқыту;
- әріптестермен ынтымақтастық арқылы оқыту (тәлімгерлік, семинарлар, әдістемелік кеңестер, кеңестер және т.б.);
- кәсіби қызметтегі эксперимент (оқытудың жаңа әдістері мен педа-

гогикалық технологияларды апробациядан өткізу);

- кәсіби іс-шаралардағы өзара іс-қимыл (конкурстар, форумдар, фестивальдар);
- әлеуметтік-мәдени ортада жоспарланбаған оқыту (саяхат, театр, кино, достар, отбасы және т.б.);
- ғылыми қызмет (ғылыми-практикалық конференцияларға қатысу, ғылыми жұмыстарды жариялау) және т.б.

Осылайша, білім беру қоғамдастығының қызметі қатысушылар үшін тиімділік пен пайда тұрғысынан оның мүшелеріне ақпараттық білім берудің барлық осы нысандарын – кәсіби конференцияларды, конкурстарды, әдістемелік кездесулерді, әріптестердің тәжірибесін бақылауды, рефлексиялық семинарларды, өз тәжірибесін ұсына отырып, шеберлік сыныптарын және басқаларды іске асыруды қамтамасыз ететін іс-шаралар арқылы құрылуы тиіс.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының білім беру қауымдастығы мектепке дейінгі білім берудегі ортақ құндылықтармен және кәсібінде өз біліктілігін арттыруға қызығушылық танытқан мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының педагогтерінен құралады. Қауымдастықтың дамуы мен өсуі оның қатысушыларының ұйымдастырушылық белсенділігіне байланысты.

Іс – шаралардың форматтарын білім беру қоғамдастығына қатысушының іс-әрекеті нысаны бойынша жалпылауға және жеке ұйымдастырушылық белсенділікті талап ететіндерден білімді практикаға енгізу, басқаларды оқыту, басқалардың тәжірибесін зерделеу, топтық талқылау, өз білімдерін көрсету, аудиовизуалды ақпаратпен танысу, дәрістер оқу және тыңдауды ұйымдастыру қажет.

Осындай бөліну негізінде мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтерінің білім беру қауымдастығының келесі құрылымы ұсынылады, оның мүшелерінің ұйымдық белсенділік рөлдері белгіленеді. Әр түрлі іс-шараларда да, бір нәрседе де қоғамдастық мүшесі әр түрлі рөлдерде болуы мүмкін. «Тыңдаушы» рөлінде ол қоғамда жарияланған немесе ұсынылған кәсіби әдебиеттерді оқиды, дәрістер тыңдайды. «Қатысушы» рөлінде ол аудиовизуалды ақпаратпен (онлайн курстар, подкасттар және т.б.) танысады және қоғамдастықтың ұйымдастырылған іс-әрекеттерінде (конкурстар, білім марафондары, викториналар, квизалар және т. б.) өз білімін көрсетеді. «Белсенді қатысушы» рөлінде ол қоғамдастықта ұйымдастырылған шеберлік сыныптары мен тренингтерде басқа адамдардың тәжірибесіне енеді, семинарларда топтық талқылауларға қатысады. «Көшбасшы» рөлінде басқаларды оқытуға жағдай жасайды, өзін - өзі оқытады және жаңа білімді тәжірибеге енгізеді.

«Көшбасшы» рөлінде болу, өздеріне және өздеріне қатысты тақырып бойынша әріптестер үшін іс-шараларды бастау және ұйымдастыру – бұл әріптестер арасында мектепке дейінгі білім беру педагогінің мәртебесін арттыру, бұл мектепке дейінгі білім берудегі мансаптық өсудің шектеулі мүмкіндіктері сияқты мәселенің шешімдерінің бірі болып табылады.

Білім беру қоғамдастығының міндеті – қоғамдастық мүшелерінің әрбір рөлі үшін өз іс-шараларында мектепке дейінгі білім беру педагогтеріне олардың кәсіби қажеттіліктерін қанағаттандыра алатын білім беру тәжірибесін алуға мүмкіндік беретін орта құру.

Білім беру қоғамдастығының міндеті-қоғамдастық мүшелерінің әрбір рөлі үшін өз іс-шараларында мектепке дейінгі білім беру педагогтері-

не олардың кәсіби қажеттіліктерін қанағаттандыра алатын білім беру тәжірибесін алуға мүмкіндік беретін орта құру.

Білім беру ортасының компоненттері [4]:

- мәдени-құндылық компоненті;
- ыңғайлы психологиялық климат, атап айтқанда [5]:
- қоғамдастық мүшелерінің арасында қауіпсіздік пен қауіпсіздіктің болуы;
- сүймелдеу;
- бір-біріне деген сыйластық қарым-қатынас;
- қауымдастық құндылықтарымен өзін-өзі сәйкестендіру;
- қоршаған ортаның тазалығы;
- инклюзивті;
- іс-шараны ұйымдастырушылар тобының көшбасшылығы;
- іс-шараны ұйымдастырушылар тобы ішіндегі кәсіби қарым-қатынастар;
- материалдық-виртуалды компонент:
- физикалық (парталар, сынып, қабырғалар, аппаратура);
- сандық (интерфейс, байланыс үшін чат, платформа);
- әлеуметтік компонент (қатысушылар арасындағы белсенді өзара іс-қимылдың шарттары, тәжірибе және пікір алмасу мүмкіндігі).

Іс жүзінде бұл, мысалы, іс-шаларда қауымдастық мүшелері арасында иерархия болмауы керек дегенді білдіреді. Әркімнің пассивті емес, белсенді қатысуы үшін жағдайлар жасалуы тиіс – қатысушыларды ұсыну, топтық талқылау, рефлексия, тәжірибе алмасу форматтары енгізілуі керек. Бұл жайлы психологиялық орта жасайды, қатысушыларға өз тәжірибелерімен қауіпсіз бөлісуге және қателіктерді талқылауға мүмкіндік береді. Іс-шара нақты немесе виртуалды кеңістікті ұйымдастыру тұрғысынан да жайлы болуы керек.

«Балалық шақ» университеті қоғамдастығын мысал ретінде келтіруге болады. Бұл білім беру қауымдастығын құру 2016 жылы Ресейде балаға бағытталған мектепке дейінгі білім беруді дамыту мақсатында жеке қайырымдылық қорының бастамасымен басталды. Алғашқы іс -шараларға қор педагогтар арасындағы жобалар конкурсы, оның қорытындысы бойынша мамандықтағы үздіктерге арналған көшпелі білім беру бағдарламасы (Жазғы мектеп), балабақша тобында жұмыс істеу бойынша практикалық технологияларды игеру бойынша тренингтер бағдарламасы, мектепке дейінгі білім берудің жетекші сарапшыларымен бірге балаға бағдарланған мектепке дейінгі білім берудің құндылықтарын көрсететін семинарлар бастамашылық етті.

Қоғамдастық іс-шараларындағы білім беру ортасы сипатталған қағидаларға сәйкес келді және сапалы білім беру тәжірибесін алудың әсерінен басқа, көшбасшылардың пайда болу әсерін тудырды. Көшбасшылар пікірлес адамдармен қарым-қатынас жасайтын сезімдермен бөлісуге, білім беру қауымдастығында алған тәжірибелерін өздері, балабақшадағы, қаладағы және тіпті аймақтағы әріптестеріне жеткізуге тырысты. Ұйымдастырушы болуға дайын кез-келген адамға қол жетімді сипатталған іс-шаралар форматтарының пулы қалыптаса бастады. Осылайша, қайырымдылық қоры басқарады, өзін-өзі дамытуға мүдделі мектепке дейінгі білім беру көшбасшыларының энергиясымен қоректенеді – білім беру

қауымдастығы дамиды, өседі, көбірек мүшелер тартады, олардың кәсіби біліктілігін арттыруға ықпал етеді.

Дереккөздердің тізімі

1. Быкадорова И. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының ақпараттық білімі қосымша білім берудің тиімді нысаны ретінде // Кәсіптік білім берудің қазіргі мәселелері: даму тенденциялары мен перспективалары : IV бүкілресейлік ғылыми-практикалық конференцияның мақалалар жинағы (Халықаралық қатысумен), Калуга, 10 қараша 2023 жыл. – Калуга: К. Э. Циолковский атындағы Калуга мемлекеттік университеті, 2023. – 248-252.

2. Ресейлік білім – 2020: білімге негізделген экономикаға арналған білім беру моделі: 9-шы халықаралық ғылыми. конф. «Экономиканы жаңғырту және жаһандану», Мәскеу, 1-3 сәуір. 2008 ж. / ред. Я. Кузьминов, И. Фрумин. – М.: ЕЖМ ММ басылымы, 2008-39 б.

3. Смирнова С., Отвиновская Л. Информальное образование как инновационный формат непрерывного педагогического образования// Инновационное развитие профессионального образования. 2023. N 4(40).С. 112-121

4. Смыслова С. Проектирование образовательного опыта//АНО ДПО «Универсальный университет». М., 2022. — 320 с.

5. Measuring School Climate (CSCI). Режим доступа: https://schoolclimate.org/services/measuring-school-climate-csci/ (Дата обращения: 16.03.2025)

6. Por G., Van Bekkum E. Liberating the Innovation Value of Communities of Practice - CommunityIntelligence Ltd. Amsterdam.2004.

7. Wenger E., McDermott R.A., Snyder W. Cultivating Communities of Practice: A Guide to Managing Knowledge – Harvard Business Press.2002.

РАЗВИТИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО СООБЩЕСТВА КАК СОВРЕМЕННАЯ ФОРМА ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГОВ

Быкадорова Ирина Юрьевна,[1]
Master of Education of The University of Manchester, исследователь

Аннотация. В статье исследуется образовательное сообщество педагогов дошкольных образовательных организаций как форма информального образования педагогов, которая дополняет существующие формы повышения квалификации. Предлагается модель такого образовательного сообщества, обсуждаются особенности компонентов образовательной среды на мероприятиях сообщества, позволяющие педагогам получать образовательный опыт, способный удовлетворять их профессиональные потребности.

Ключевые слова: информальное образование, образовательное сообщество, community of practice, дополнительное образование педагогов дошкольных образовательных организаций, повышение квалификации педагогов дошкольных образовательных организаций

Коротко об авторе. Быкадорова Ирина Юрьевна - магистр образования Манчестерского университета по специальности «Leadership in Early Childhood development». Выступала руководителем программы «Университет детства», затем Генеральным директором Благотворительного фонда развития дошкольного образования, ориентированного на ребенка, «Университет детства». В настоящее время приглашенный преподаватель Московской высшей школы экономических и социальных наук.

В современном мире перемены происходят во многих областях и касаются практически каждого человека. Сфера образования в любой стране не остается в стороне от событий в жизни общества, касается ли это, например, пандемии, захватившей мир в 2020 году, геополитических катаклизмов и так далее. Кроме того, сама система образования эволюционирует и развивается, намечает новые ориентиры и цели, которых планирует достигать. На уровне государственной политики это влечет за собой обновление правовых норм от закрепляющих основы организации национальной системы образования до обновления требований к работникам педагогических специальностей. В системе дошкольного образования формируется запрос на соответствие педагогической практики закрепленным в нормативных документах ориентирам, обновление

образовательных программ, методических рекомендаций по их реализации, содержания образования и, возможно, других аспектов. Отвечающие новым требованиям программы повышения квалификации, призванные восполнять профессиональные дефициты педагогов, не всегда могут быть оперативно созданы и ориентированы на конкретную педагогическую практику.

В парадигме образовательной триады – формального, неформального и информального образования – педагоги дошкольного образования, непрерывно развиваясь, получают образование во всех ее формах. Получение квалификации и диплома педагога дошкольного образования – формальное образование, повышение квалификации по программам, соответствующим определенным государственным требованиям, с выдачей сертификатов установленного образца - неформальное образование. Все, что касается целенаправленной деятельности по саморазвитию как профессионала, и часто не имеющее подтверждающих документов – информальное образование.

В условиях быстрых изменений, ресурсы информального образования для повышения квалификации педагога дошкольного образования могут оказаться самыми доступными и эффективными.

Информальное образование педагога дошкольной образовательной организации – это целенаправленное образование, которое реализуется за счет собственной активности индивида в насыщенной культурно-образовательной среде. [2]

Такой насыщенной культурно-образовательной средой для педагога дошкольной образовательной организации может стать образовательное сообщество коллег.[1]

Образовательное сообщество (community of practice [7]) – это группа людей, заинтересованная в совместном обучении посредством социального взаимодействия и обмена знаниями о лучших практиках, связанных с их профессией. [6]

Через участие в образовательном сообществе, учитывающем в рамках своей деятельности все выделенные исследователями формы информального образования педагога, индивид может получить максимальные возможности для саморазвития. Это такие формы как [3]:

- осознанное самообразование;
- рефлексия профессиональной деятельности;
- обучение путем наблюдения за профессиональной деятельностью коллег;
- обучение посредством сотрудничества с коллегами (наставничество, семинары, методические советы, совещания и др.);
- эксперимент в профессиональной деятельности (апробация новых методов обучения и педагогических технологий);
- взаимодействие на профессиональных мероприятиях (конкурсы, форумы, фестивали);
- незапланированное обучение в социокультурной среде (путешествия, театр, кино, друзья, семья и др.);
- научная деятельность (участие в научно-практических конференциях, публикации научных работ) и др.

Таким образом, деятельность образовательного сообщества, с точки зрения эффективности и пользы для участников, должна строиться через

мероприятия, которые обеспечивают его членам реализацию всех этих форм информального образования – профессиональные конференции, конкурсы, методические встречи, наблюдение за практикой коллег, рефлексивные семинары, мастер-классы с представлением своего опыта и других.

Образовательное сообщество педагогов дошкольных образовательных организаций состоит из педагогов дошкольных образовательных организаций, которые объединены общими ценностями в дошкольном образовании и интересом повышать свою квалификацию в профессии. Развитие и рост сообщества зависит от организационной активности его участников.

Можно обобщить форматы мероприятий по форме деятельности участника образовательного сообщества и расположить от требующих максимальной индивидуальной организационной активности до минимальной – внедрение знаний в практику, обучение других, погружение в чужую практику, групповое обсуждение, демонстрация своих знаний, знакомство с аудиовизуальной информацией, чтение и прослушивание лекций.

На основании такого деления предлагается следующая структура образовательного сообщества педагогов дошкольных образовательных организаций с обозначением ролей его членов по организационной активности. И в разных мероприятиях, и в одном и том же, член сообщества может быть в разных ролях. В роли «Слушатель» он читает изданную или рекомендованную в сообществе профессиональную литературу, слушает лекции. В роли «Участник» он знакомится с аудиовизуальной информацией (онлайн курсы, подкасты и тд) и демонстрирует собственные знания в организованных активностях сообщества (конкурсы, марафоны знаний, викторины, квизы и так далее). В роли «Активный участник» он погружается в чужую практику на мастер-классах и тренингах, организованных в сообществе, участвует в групповых обсуждениях на семинарах. В роли «Лидер» создает условия для обучения других, обучает сам и внедряет новые знания в практику.

Быть в роли «Лидера», инициировать и организовывать мероприятия для коллег по актуальной для них и себя теме – это повышение статуса педагога дошкольного образования среди коллег, что дополнительно является одним из решений такой проблемы в дошкольном образовании как ограниченные возможности для карьерного роста.

Задача образовательного сообщества – создавать на своих мероприятиях для каждой из ролей членов сообщества среду, позволяющую педагогам дошкольного образования получить образовательный опыт, способный удовлетворить их профессиональные потребности.

Компоненты такой образовательной среды [4]:

- культурно-ценностный компонент;
- комфортный психологический климат, а именно [5]:
  - наличие и ощущение безопасности среди членов сообщества
  - поддерживающее обучение
  - уважительные отношения между всеми
  - самоидентификация с ценностями сообщества
  - опрятность окружающей среды
  - инклюзивность
  - проявленное лидерство коман-

ды организаторов мероприятия

  - профессиональные взаимоотношения внутри команды организаторов мероприятия

- материально-виртуальная составляющая:
  - физическая (парты, класс, стены, аппаратура)
  - цифровая (интерфейс, чат для общения, платформа)
  - социальный компонент (условия для активного взаимодействия между участниками, возможность обмена опытом и мнениями).

На практике это означает, например, что на мероприятиях должна отсутствовать иерархия между членами сообщества. Должны быть созданы условия для активного, а не пассивного участия каждого – включены форматы представления участников, группового обсуждения, рефлексии, обмена опытом. Это создает комфортную психологическую среду, дает возможность участникам безопасно делиться своим опытом и обсуждать ошибки. На мероприятии должно быть комфортно и с точки зрения организации реального или виртуального пространства всем необходимым.

Примером может служить сообщество Университет детства. Создание этого образовательного сообщества было инициировано в 2016 году в России по инициативе частного благотворительного фонда с целью развития дошкольного образования, ориентированного на ребенка. Первые мероприятия были инициированы фондом – конкурс проектов среди педагогов, выездная образовательная программа для лучших в профессии по его итогам (Летняя школа), программа тренингов по освоению практических технологий по работе в группе детского сада, семинары с ведущими экспертами дошкольного образования, транслирующие ценности дошкольного образования, ориентированного на ребенка. Образовательная среда на мероприятиях сообщества соответствовала описанным принципам и кроме эффекта получения качественного образовательного опыта, создала эффект появления лидеров. Лидеры стремились поделиться ощущениями, которые дает общение с единомышленниками, передать опыт, который они получили в образовательном сообществе сами, коллегам своего детского сада, города и даже региона. Стал формироваться пул описанных форматов мероприятий, которые доступны каждому, кто готов стать организатором. Таким образом, администрируемое благотворительным фондом, питаемое энергией лидеров – педагогов дошкольного образования, заинтересованных в саморазвитии - образовательное сообщество развивается, растет, привлекает больше и больше членов, способствуя повышению их профессиональной квалификации.

Список источников

1. Быкадорова, И. Информальное образование педагогов дошкольных образовательных организаций как эффективная форма дополнительного образования // Современные проблемы профессионального образования: тенденции и перспективы развития : Сборник статей IV всероссийской научно-практической конференции (с международным участием), Калуга, 10 ноября 2023 года. – Калуга: Калужский государственный университет им. К.Э. Циолковского, 2023. – С. 248-252.

2. Российское образование – 2020: модель образования для экономики, основанной на знаниях: к 9-й междунар. науч. конф. «Модернизация экономики и глобализация», Москва, 1-3 апр. 2008 г. / под ред. Я. Кузьминова, И. Фрумина. – М.: Изд-во ГУ ВШЭ, 2008 – 39 с

3. Смирнова С., Отвиновская Л. Информальное образование как инновационный формат непрерывного педагогического образования// Инновационное развитие профессионального образования. 2023. N 4(40).С. 112-121

4. Смыслова С. Проектирование образовательного опыта//АНО ДПО «Универсальный университет». М., 2022. — 320 с.

5. Measuring School Climate (CSCI). Режим доступа: https://schoolclimate.org/services/measuring-school-climate-csci/ (Дата обращения: 16.03.2025)

6. Por G., Van Bekkum E. Liberating the Innovation Value of Communities of Practice - CommunityIntelligence Ltd. Amsterdam.2004.

7. Wenger E., McDermott R.A., Snyder W. Cultivating Communities of Practice: A Guide to Managing Knowledge – Harvard Business Press.2002.

THE DEVELOPMENT OF THE EDUCATIONAL COMMUNITY AS A MODERN FORM OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT FOR TEACHERS

Bykadorova Irina Yurievna,
Master of Education of The University of Manchester, researcher

Annotation. The article examines the educational community of teachers of preschool educational organizations as a form of informal education for teachers, which complements existing forms of professional development. A model of such an educational community is proposed, and the features of the components of the educational environment at community events are discussed, allowing teachers to gain educational experience that can meet their professional needs.

Keywords: informational education, educational community, community of practice, additional education for teachers of preschool educational organizations, advanced training for teachers of preschool educational organizations

Briefly about the author. Bykadorova Irina Yurievna - holds a Master's degree in Education from the University of Manchester, specializing in Leadership in Early Childhood development. She served as the head of the University of Childhood program, then as the General Director of the University of Childhood, a Charitable foundation for the Development of Child-oriented Preschool Education. Currently, he is a visiting lecturer at the Moscow Higher School of Economics and Social Sciences.

In the modern world, changes are taking place in many areas and affect almost everyone. The field of education in any country does not remain aloof from events in the life of society, whether it concerns, for example, the pandemic that swept the world in 2020, geopolitical cataclysms, and so on. In addition, the education system itself is evolving and developing, setting new guidelines and goals that it plans to achieve. At the level of state policy, this entails updating the legal norms from consolidating the foundations of the organization of the national education system to updating the requirements for employees of pedagogical specialties.

In the preschool education system, a request is being formed for the compliance of pedagogical practice with the guidelines set out in regulatory documents, updating educational programs, methodological recommendations for their implementation, the content of education and, possibly, other aspects. Advanced training programs that meet

new requirements and are designed to fill teachers' professional deficits may not always be quickly created and focused on specific teaching practice.

In the paradigm of the educational triad – formal, non-formal and informative education – preschool teachers, continuously developing, receive education in all its forms. Obtaining qualifications and a diploma of a teacher of preschool education – formal education, advanced training in programs that meet certain state requirements, with the issuance of certificates of the established standard - non-formal education. Everything related to purposeful self-development activities as a professional, and often without supporting documents, is informal education.

In the context of rapid changes, the resources of informal education for advanced training of preschool education teachers may be the most accessible and effective.

The informative education of a teacher of a preschool educational organization is a purposeful education that is realized through the individual's own activity in a rich cultural and educational environment [1].

An educational community of colleagues can become such a rich cultural and educational environment for a teacher of a preschool educational organization [2].

An educational community (community of practice [3]) is a group of people interested in learning together through social interaction and sharing knowledge about best practices related to their profession [4].

Through participation in the educational community, which takes into account all the forms of information education of a teacher identified by researchers, an individual can get maximum opportunities for self-development. These are forms such as [5]:

- conscious self-education;
- reflection on professional activity;
- training by observing the professional activities of colleagues;
- learning through collaboration with colleagues (mentoring, seminars, methodological advice, meetings, etc.);
- experiment in professional activity (testing of new teaching methods and pedagogical technologies);
- interaction at professional events (contests, forums, festivals);
- unplanned learning in a socio-cultural environment (travel, theater, cinema, friends, family, etc.);
- scientific activity (participation in scientific and practical conferences, publication of scientific papers), etc.

Thus, the activities of the educational community, from the point of view of effectiveness and benefit for the participants, should be built through events that provide its members with the implementation of all these forms of informative education – professional conferences, competitions, methodological meetings, observation of colleagues' practice, reflective seminars, master classes with the presentation of their experience and others.

The educational community of teachers of preschool educational organizations consists of teachers of preschool educational organizations who are united by common values in preschool education and an interest in improving their skills in the profession. The development and growth of a community depends on the organizational activity of its members.

It is possible to generalize the formats of events according to the form of activity of a member of the educational community and arrange them from those requiring maximum individual organizational activity to the minimum – putting knowledge into practice, teaching others, immersion in someone else's practice, group discussion, demonstration of one's knowledge, acquaintance with audiovisual information, reading and listening to lectures.

Based on this division, the following structure of the educational community of teachers of preschool educational organizations is proposed, indicating the roles of its members in terms of organizational activity. Both in different events and in the same one, a member of the community can be in different roles. In the role of a "Listener," he reads professional literature published or recommended in the community, and listens to lectures. In the role of a "Participant", he gets acquainted with audiovisual information (online courses, podcasts, etc.) and demonstrates his own knowledge in organized community activities (contests, knowledge marathons, quizzes, quizzes, and so on). In the role of an "Active Participant", he immerses himself in other people's practice at workshops and trainings organized in the community, participates in group discussions at seminars. In the role of a "Leader", he creates conditions for teaching others, teaches himself and puts new knowledge into practice.

Being in the role of a "Leader", initiating and organizing events for colleagues on a topic relevant to them and yourself is an increase in the status of a preschool education teacher among colleagues, which additionally is one of the solutions to such a problem in preschool education as limited career opportunities.

The task of the educational community is to create an environment at its events for each of the roles of community members that allows preschool educators to gain educational experience that can meet their professional needs.

The components of such an educational environment [6]:

- cultural and value component;
- a comfortable psychological climate, namely [7]:
  - the presence and feeling of security among the members of the community
  - Supportive training
  - Respectful relations between all
  - Self-identification with community values
  - neatness of the environment
  - inclusivity
  - Demonstrated leadership of the event management team
  - Professional relationships within the event management team
- material and virtual component:
  - physical (desks, classroom, walls, equipment)
  - digital (interface, chat for communication, platform)
  - social component (conditions for active interaction between participants, the opportunity to share experiences and opinions).

In practice, this means, for example, that there should be no hierarchy between community members at events. Conditions should be created for everyone's active, rather than passive, participation – formats for introducing participants, group discussion, reflection, and experience exchange should be included. This

creates a comfortable psychological environment, allows participants to safely share their experiences and discuss mistakes. The event should also be comfortable in terms of organizing a real or virtual space with everything you need.

An example is the University of Childhood community. The creation of this educational community was initiated in 2016 in Russia on the initiative of a private charitable foundation with the aim of developing child-centered preschool education. The first events were initiated by the foundation – a competition of projects among teachers, a field educational program for the best in the profession based on its results (Summer School), a training program for mastering practical technologies for working in a kindergarten group, seminars with leading experts in preschool education, broadcasting the values of preschool education focused on the child. The educational environment at community events corresponded to the principles described and, in addition to the effect of obtaining high-quality educational experience, created the effect of the emergence of leaders. The leaders sought to share the feelings that communication with like-minded people gives, to transfer the experience they gained in the educational community themselves, to colleagues of their kindergarten, city and even region. A pool of the described event formats began to form, which are available to anyone who is ready to become an organizer. Thus, administered by a charitable foundation, fueled by the energy of leaders – preschool educators interested in self-development - the educational community is developing, growing, attracting more and more members, contributing to the improvement of their professional qualifications.

List of sources

1. Russian education 2020: a model of education for a knowledge-based economy: to the 9th International Scientific Conference "Modernization of the Economy and Globalization", Moscow, 1-3 Apr. 2008 / edited by Ya. Kuzminova, I. Frumin. – M.: Publishing House of the Higher School of Economics, 2008 - 39 p.

2. Bykadorova, I. Informal education of teachers of preschool educational organizations as an effective form of additional education // Modern problems of vocational education: trends and development prospects: Collection of articles of the IV All-Russian Scientific and Practical Conference (with international participation), Kaluga, November 10, 2023. Kaluga: Kaluga State University named after K.E. Tsiolkovsky, 2023, pp. 248-252.

3. Wenger E., McDermott R.A., Snyder W. Cultivating Communities of Practice: A Guide to Managing Knowledge – Harvard Business Press, 2002.

4. Por G., Van Bekkum E. Liberating the Innovation Value of Communities of Practice - CommunityIntelligence Ltd. Amsterdam, 2004.

5. Smirnova S., Otvinovskaya L. Information education as an innovative format of continuing pedagogical education // Innovative development of professional education. 2023. N 4(40). – P. 112-121.

6. Smyslov C. Designing an educational experience//ANO DPO "Universal University". Moscow, 2022. – 320 p.

7. Measuring School Climate (CSCI). Access mode: https://schoolclimate.org/services/measuring-school-climate-csci/ (Date of request: 03/16/2025).

БЕЛАРУСЬ РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕНІҢ РӨЛІ

Воронецкая Людмила Николаевна,
«Минск қалалық білім беруді дамыту институты» мемлекеттік білім беру мекемесі, ғылыми-әдістемелік жұмыстар бойынша проректор

Аннотация. Мектеп жасына дейінгі балаларды патриоттық тәрбие беру құрылымында келесі компоненттер: когнитивті-мәдени; аффективті-құндылық; конативті-интегративті айқындалған. Бөлінген компоненттер баланың мемлекет өкілі ретіндегі жүйесін қамтиды; әлеуметтік-мәдени тәжірибеге эмоционалды қарым-қатынасты көрсетеді; әлеуметтің ұлттық-мәдени құндылықтары негізінде тәрбиеленушінің мінез-құлқын реттеуді айтады.

Түйін сөздер: патриотизм, азаматтық, өзін-өзі тану, мемлекеттік рәміздер, әлеуметтік-мәдени тәжірибе, рухани-адамгершілік даму, когнотивті іс-әрекет, конативті-интегративті компонент.

Қысқаша автор туралы. Воронецкая Людмила Николаевна – педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, «Минск қалалық білім беруді дамыту институты» мемлекеттік білім беру мекемесі, ғылыми-әдістемелік жұмыстар бойынша проректор.

Беларусь Республикасындағы мектепке дейінгі білім берудің басым бағыты мектеп жасына дейінгі балаларға патриоттық тәрбие беру болып табылады. Педагогтер осы процесті ұйымдастыруда, мектеп жасына дейінгі балаларға патриоттық тәрбие берудің мазмұнын, әдістері мен диагностикалық құралдарын таңдауда қиындықтарға тап болады.

Мектеп жасына дейінгі балаларды патриоттық тәрбиелеудің мақсаты білім берудің негізгі бағыттары болып айқындалған: Беларусь Республикасының Мемлекеттік рәміздері туралы білімді қалыптастыру, оның рөлі мен маңызын түсіну; бейбітшілік пен туған өлке туралы бастапқы түсініктер, оларға деген қарым-қатынас; адамгершілікке, патриоттық сезімдерге, еңбекқорлыққа тәрбиелеу, жалпыадамзаттық құндылықтарға, ұлттық мәдени дәстүрлерге баулу, заманауи оқиғаларға қатысуды дамыту.

Мектепке дейінгі білім берудің мақсатты қызметі Беларусь Республикасы Білім министрлігінің «Мектепке дейінгі білім берудің стандартын бекіту туралы» және «Мектепке дейінгі білім берудің оқу бағдарламасын бекіту ту-

ралы» қаулыларын басшылыққа алады [5; 6].

Білім беру стандартында азаматтық және патриоттық тәрбие бойынша «Бала және қоғам» білім беру саласының «Әлеуметтік-адамгершілік және тұлғалық даму» бағытында мектепке дейінгі білім берудің білім беру бағдарламасының мазмұнын меңгеру нәтижелеріне қойылатын талаптар жаңартылды (2-т. 7-тармақ).

Азаматтық және патриоттық тәрбиенің негізгі құрамдас бөліктері: өз отбасы, туған өлкесі, елі, Мемлекеттік рәміздері, танымал адамдар туралы бастапқы білім алу, өз халқының тарихына құрметпен қарауға, өмір мен әлемге құндылық қатынасына, Отан қорғаушыларды құрметтеуге, қаза тапқан жауынгерлерді еске алуға, өз халқының жетістіктері (мысалы, спорттық, мәдени (4 т. 34-тармақ) үшін мақтаныш сезімін тәрбиелеу болып табылады.

Бұл «тәрбиеленушілерде патриотизм, азаматтылық сезімін, Отан қорғаушыларды еске алуға, заң мен құқық тәртібін, еңбек адамы мен аға ұрпақты құрметтеуге, Беларусь халқының тарихи-мәдени мұрасы мен дәстүрлеріне ұқыпты қарауға, әлеуметтік-мәдени негізде білім алушының жеке басын өзін-өзі анықтауға, әлеуметтендіруге және өзін-өзі жүзеге асыруға жағдай жасауға» бағытталған тәрбие процесін анықтауда нақтыланған, рухани-адамгершілік құндылықтар мен қоғамда қабылданған ережелер, адам, отбасы, қоғам және мемлекет мүдделеріндегі мінез-құлық нормалары» (4 т., 33-тармақ) [5] болып табылады.

Мектепке дейінгі білім берудің оқу бағдарламасының бірінші кезектегі міндеті мемлекеттік идеология негізінде азаматтықты, патриотизмді және ұлттық сана-сезімді қалыптастыру болып табылады (1 т., 3-тармақ) [6].

Мектепке дейінгі білім берудің оқу бағдарламасының мазмұнын іске асыру мыналарды көздейді: мемлекеттік мерекелер және жалпы республикалық мереке күндері (Халық бірлігі күні, Беларусь Республикасының Отан қорғаушылар және Қарулы Күштері күні, Конституция күні, Еңбек күні, Жеңіс күні, Беларусь Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы және Беларусь Республикасының Мемлекеттік Туы күні, Беларусь Республикасының Тәуелсіздік күні (Республика күні), ал егер мемлекеттік мереке немесе мереке жұмыс істемейтін күн болса, – соңғы жұмыс күні мемлекеттік мерекенің, мереке күнінің белгіленген күніне дейін Беларусь Республикасының Мемлекеттік Гимнін міндетті түрде тыңдаумен (орындаумен), мектепке дейінгі білім беру мекемесінің аумағында (жалауша орнатылған алаңда) Беларусь Республикасының Мемлекеттік Туын көтерумен (шығарумен) салтанатты іс-шаралар өткізіледі (1т., 8-тармақ) [6].

Мектепке дейінгі білім берудің оқу бағдарламасы ортаңғы топтан бастап (4 жастан 5 жасқа дейінгі тәрбиеленушілер) қарым-қатынас жағдайында (әрекет түрі ретінде) жоғары адамгершілік сезімдерді тәрбиелеу (патриотизм, ұжымшылдық, достық және т.б.) айқындалған. Алғаш рет «Әлеуметтік-адамгершілік және тұлғалық даму» бағытына, мектепке дейінгі білім берудің оқу бағдарламасының «Бала және қоғам» білім беру саласына «Азаматтық-патриоттық мәдениет негіздері» жаңа білім беру компоненті енгізілді.

«Мен» бейнесіндегі нақты өзгерістер арқылы 5-7 жастағы балаларды патриоттық тәрбиелеу мүмкін болатындығы туралы мәселе көп жағдайда түсініксіз болып қалады. Ерсек мектеп жасына дейінгі балалардың патриоттық тәрбиесін диагностикалауда ерекше қиындықтар бар. Қарастырылып отырған мәселе бойынша

әдістемелік тәсілдер педагогтің әдістемелік рефлексияның белгілі бір деңгейін талап етеді.

Осыған байланысты, мектеп жасына дейінгі балалардың жеке тұлғасына патриоттық тәрбие беру әдіснамасын қарастыру құрылымды анықтауға, балалық шақтың әртүрлі кезеңдерінде жас кезеңдері мен оның қалыптасу кезеңдерін айқындауға мүмкіндік берді [1; 2; 3]. Жоғарыда айтылғандар патриоттық тәрбиенің онтогенезі ұрпақтың үш кезеңінде балалық шақтың әртүрлі кезеңдерінде көрінеді: отбасылық ортаны білу (туғаннан 3 жасқа дейін); жеке өзін-өзі тану (3 жастан 5 жасқа дейін); ұлттық сана (5 жастан 7 жасқа дейін). Мектеп жасына дейінгі балаларды патриоттық тәрбиелеу құрылымында біз келесі компоненттерді: когнитивті-мәдени; аффективті-құндылық; конативті-интегративті бөліп көрсетеміз. Біз бөлген компоненттер мемлекеттің өкілі ретінде баланың өзі туралы түсініктер жүйесін қамтиды; олар әлеуметтік-мәдени тәжірибеге эмоционалды қатынасты көрсетеді; әлеуметтің ұлттық-мәдени құндылықтары негізінде тәрбиеленушінің мінез-құлқын реттеуді сипаттайды [1; 3].

Соңғы аспект маңызды, себебі ақпараттық қоғам, бір жағынан, баланың ұлттық дәстүрлер, халықтық мерекелер, халықтың еңбек және мәдени жетістіктері, ана тілін меңгеру тәжірибесі және т.б. туралы жаңа ақпарат алу мүмкіндігін кеңейтеді, ал екінші жағынан, когнитивті іс-әрекетті қиындататын әр түрлі ақпараттар пайда болады. Сондықтан да бұл қарама-қайшылықты қазіргі білім беру ортасы ескеруі тиіс.

Патриоттық тәрбиенің когнитивті-мәдени құрамдас бөлігінің мазмұндық саласын ұлттық «Мен» сәйкестендіру негізінде мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық қызығушылығын жүзеге асыратын, туған өлке, қазіргі оқиғаларға қатысу туралы идеяларды қалыптастыратын әлеуметтік-идеологиялық қызмет айқындайды.

Патриоттық тәрбиенің аффективті-құндылық компонентінің қызмет саласы мектеп жасына дейінгі балалардың Ресей мәдениеті туралы көлемді материалды зерттеуге деген қызығушылығын жүзеге асыратын және ұлттық дәстүрлер мен жетістіктерге құндылық қатынасын қалыптастыратын ақпараттық-мәдени қызметпен айқындалады. Патриоттық тәрбие біртұтас қоғамдық-мемлекеттік құндылықтар мен ұлттық дәстүрлер негізінде жүзеге асырылады, олар баланың ерте жасынан бастап, құрдастарымен және тәрбиешілермен қарым-қатынаста мектепке дейінгі әлеуметтену кезеңінде отбасылық ортадағы мінез-құлық пен қатынастардың негізгі нормалары ретінде басшылыққа алынады.

Патриоттық тәрбиенің конативті-интегративті құрамдас бөлігі іс-әрекеттердің мағыналылығына, баланың дербестігі мен ойлауына, мемлекеттің ұлттық-мәдени құндылықтар жүйесін таңдауға жауап беретін іс-әрекеттік-аксиологиялық қызметке негізделген.

Осылайша, Беларусь Республикасының мектепке дейінгі білім беру жүйесін нормативтік құқықтық және ғылыми-әдістемелік қамтамасыз етудің арқасында педагогикалық жүйе қисынды түрде құрылды – бұл мектеп жасына дейінгі балаларға патриоттық тәрбие беру процесі мен туындайтын өзара байланыстарды біркелкі түсіндіруге және түсінуге мүмкіндік береді.

Дереккөздердің тізімі

1. Воронецкая, Л. Н. Мектеп жасына дейінгі балалардың ұлттық сана–сезімін қалыптастыру: диагностиканың теориясы мен әдістері/ Л. Н. Воронецкая// «Вестник МГИРО» ғылыми-әдістемелік журналына қосымша. – 2020. – № 1 (23). - Б. 51-60.

2. Воронецкая, Л. Н. Мектеп жасына дейінгі балалардың рухани-адамгершілік және азаматтық-патриоттық мәдениетінің негіздерін қалыптастыру/ Л.Н.Воронецкая, Н.В. Пролыгина// «Вестник МГИРО» ғылыми–әдістемелік журналына қосымша. – 2022. – 4 (34). - Б. 68-74.

3. Воронецкая, Л. Н. Ақпараттық қоғам жағдайында мектеп жасына дейінгі балалардың ұлттық сана-сезімін қалыптастыру тұжырымдамасы/ Л.Н. Воронецкая// МГИРО хабаршысы. – 2021. – № 1 (45). – Б. 3-9.

4. Туған өлке күнінен кейін біз білеміз: мектеп жасына дейінгі балаларға патриоттық тәрбие беру сабақтарының қысқаша мазмұны / құрамы. : Воронецкая Л.Н. [және басқалар]. - Минск: Жасскон, 2022. – 200 б.

5. Мектепке дейінгі білім берудің білім беру стандартын бекіту туралы [Электрондық ресурс]: Респ Білім Министрлігінің қаулысы. Беларусь, 04 Тамыз. 2022 ж., № 228 / / Нац. Респ.құқықтық Интернет-порталы. Беларусь. - Қол жеткізу режимі: https://adu.by/images/2022/08/standart-doshkol-obraz.pdf. - кіру күні: 01.02.2025.

6. Мектепке дейінгі білім берудің оқу бағдарламасын бекіту туралы [Электрондық ресурс]: Респ Білім Министрлігінің қаулысы. Беларусь, 04 Тамыз. 2022 ж., № 229 / / Нац. Респ.құқықтық актілер тізілімі. Беларусь. - Қол жеткізу режимі: https://adu.by/images/2022/08/up-doshk-obrazov-rus-bel.pdf. - кіру күні: 01.02.2025.

РОЛЬ ПАТРИОТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Воронецкая Людмила Николаевна,
проректор по научно-методической работе
ГУО «Минский городской институт развития образования»

Аннотация. В структуре патриотического воспитания детей дошкольного возраста определены следующие компоненты: когнитивно-культурологический; аффективно-ценностный; конативно-интегративный. Выделенные компоненты включают систему представлений ребенка о себе как представителе государства; отражают эмоциональное отношение к социокультурному опыту; констатируют регуляцию поведения воспитанника на основе национально-культурных ценностей социума

Ключевые слова: патриотизм, гражданственность, самосознание, государственная символика, социокультурный опыт, духовно-нравственное развитие, когнитивная деятельность, конативно-интегративный компонент.

Коротко об авторе. Воронецкая Людмила Николаевна - кандидат педагогических наук, доцент, проректор по научно-методической работе Государственного учреждения образования «Минский городской институт развития образования». Автор статей, сборников по проблемам духовно-нравственного и гражданско-патриотического воспитания детей дошкольного возраста.

Приоритетным направлением дошкольного образования Республики Беларусь является патриотическое воспитания детей дошкольного возраста. Педагоги сталкиваются с проблемами организации данного процесса, выбором содержания, методов и диагностического инструментария патриотического воспитания дошкольников.

Цель патриотического воспитания детей дошкольного возраста определена основными направления образования: формировать знания о государственной символике Республики Беларусь, понимание ее роли и значения; первоначальные представления о мире и родном крае, отношение к ним; воспитывать нравственность, патриотические чувства, трудолюбие, приобщать к общечеловеческим ценностям, национальным культурным традициям, развивать сопричастность к современным событиям.

Целенаправленная деятельность дошкольного образования руководствуется Постановлениями Министерства

образования Республики Беларусь «Об утверждении образовательного стандарта дошкольного образования» и «Об утверждении учебной программы дошкольного образования» [5; 6].

В образовательном стандарте обновлены требования к результатам освоения содержания образовательной программы дошкольного образования в направлении «Социально-нравственное и личностное развитие» образовательной области «Ребенок и общество» по гражданскому и патриотическому воспитанию (гл. 2 п.7). Отмечено, что основными составляющими гражданского и патриотического воспитания являются: приобретение первоначальных знаний о своей семье, родном крае, стране, государственных символах, известных людях, воспитание уважительного отношения к героическому прошлому своего народа, ценностного отношения к жизни и миру, уважения к защитникам Отечества, к памяти погибших воинов, чувства гордости за достижения своей страны (например, спортивные, культурные (гл. 4 п. 34). Это конкретизировано в определении процесса воспитания, который направлен «на формирование у воспитанников чувства патриотизма, гражданственности, уважения к памяти защитников Отечества, закону и правопорядку, человеку труда и старшему поколению, бережного отношения к историко-культурному наследию и традициям белорусского народа, создание условий для самоопределения, социализации и самореализации личности обучающегося на основе социокультурных, духовно-нравственных ценностей и принятых в обществе правил, норм поведения в интересах человека, семьи, общества и государства» (гл. 4 п. 33) [5].

Первоочередной задачей учебной программы дошкольного образования является формирование гражданственности, патриотизма и национального самосознания на основе государственной идеологии (гл. 1 п.3) [6].

Реализация содержания учебной программы дошкольного образования предусматривает: в дни государственных праздников и общереспубликанских праздничных дней (День народного единства, День защитников Отечества и Вооруженных Сил Республики Беларусь, День Конституции, Праздник труда, День Победы, День Государственного герба Республики Беларусь и Государственного флага Республики Беларусь, День Независимости Республики Беларусь (День Республики), а в случае, если государственный праздник или праздничный день является нерабочим днем, – в последний рабочий день до установленной даты государственного праздника, праздничного дня, проводятся торжественные мероприятия с обязательным прослушиванием (исполнением) Государственного гимна Республики Беларусь, поднятием (выносом) Государственного флага Республики Беларусь на территории учреждения дошкольного образования (на площадке с установленным флагштоком) (гл. 1 п.8) [6].

Учебной программой дошкольного образования начиная со средней группы (воспитанники от 4 до 5 лет) в условиях общения (как вида деятельности) определено воспитание высших нравственных чувств (патриотизм, коллективизм, дружелюбие и др.). Впервые в направление «Социально-нравственное и личностное развитие», образовательную область «Ребенок и общество» учебной программы дошкольного образования включен новый образовательный компонент «Основы гражданско-патриотической культуры».

Во многом остается неясным вопрос

о том, за счет каких именно конкретных изменений в образе «Я» становится возможным патриотическое воспитание детей 5-7 лет. Существуют специфические трудности диагностики патриотического воспитания детей старшего дошкольного возраста. Методологические подходы по рассматриваемой проблеме, требует от педагога определенного уровня методической рефлексии.

В этой связи, рассмотрение методологии патриотического воспитания личности детей дошкольного возраста позволило определить структуру, выделить возрастные периоды и стадии его генерации на разных этапах детства [1; 2; 3]. Вышесказанное означает, что онтогенез патриотического воспитания отражается в трех стадиях генерации на разных этапах детства: осознание семейного окружения (от рождения до 3 лет); индивидуальное самосознание (от 3 до 5 лет); сознание национальной принадлежности (от 5 до 7 лет). В структуре патриотического воспитания детей дошкольного возраста мы выделяем следующие компоненты: когнитивно-культурологический; аффективно-ценностный; конативно-интегративный. Выделенные нами компоненты включают систему представлений ребенка о себе как представителе государства; отражают эмоциональное отношение к социокультурному опыту; констатируют регуляцию поведения воспитанника на основе национально-культурных ценностей социума [1; 3].

Последний аспект имеет ключевое значение, поскольку информационное общество, с одной стороны, расширяет возможности ребенка в получении новой информации о национальных традициях, народных праздниках, трудовых и культурных достижениях народа, практике владения родным языком и др., а с другой, порождает информационное многообразие, затрудняющее когнитивную деятельность. Именно поэтому современная воспитательная среда должна учитывать это противотечение.

Содержательную область когнитивно-культурологического компонента патриотического воспитания определяет социально-идеологическая функция, которая реализует познавательный интерес детей дошкольного возраста на основе идентификации национального «Я», формирует представления о родном крае, сопричастности к современным событиям.

Сферу деятельности аффективно-ценностного компонента патриотического воспитания определяет информационно-культурологическая функция, которая реализует интерес детей дошкольного возраста к изучению объемного материала о культуре России и формирует ценностное отношение к национальным традициям и достижениям. Патриотическое воспитание осуществляется на основе единых общественно-государственных ценностей и национальных традиций, которыми руководствуются как основными нормами поведения и отношений в семейном окружении с раннего возраста ребенка, на этапе дошкольной социализации в общении с ровесниками и воспитателями.

В основу конативно-интегративного компонента патриотического воспитания заложена деятельностно-аксиологическая функция, отвечающая за осмысленность поступков, приоритет самостоятельности и обдуманности деятельности ребенка, выбор системы национально-культурных ценностей государства.

Таким образом, благодаря нормативному правовому и научно-методическому обеспечению системы дошкольного образования Республики Беларусь, логично выстроена педагогическая система, – что позволяет единообразно толковать и понимать возникающие взаимосвязи и процес-

са патриотического воспитания детей дошкольного возраста.

Список источников

1. Воронецкая, Л.Н. Формирование национального самосознания детей дошкольного возраста: теория и методы диагностики/ Л.Н. Воронецкая// Приложение к научно–методическому журналу «Вестник МГИРО». – 2020. – № 1 (23). – С. 51–60.

2. Воронецкая, Л.Н. Формирование основ духовно-нравственной и гражданско-патриотической культуры детей дошкольного возраста/ Л.Н. Воронецкая, Н.В.Пролыгина// Приложение к научно–методическому журналу «Вестник МГИРО». – 2022. – 4 (34). – С.68-74.

3. Воронецкая, Л.Н. Концепция формирования национального самосознания детей дошкольного возраста в условиях информационного общества/ Л.Н. Воронецкая// Вестник МГИРО. – 2021. – № 1 (45). – С.3-9.

4. День за днём родной край мы познаём: конспекты занятий по патриотическому воспитанию детей дошкольного возраста / сост.: Воронецкая Л. Н. [и др]. – Минск : Жасскон, 2022. – 200 с.

5. Об утверждении образовательного стандарта дошкольного образования [Электронный ресурс]: постановление Министерства образования Респ. Беларусь, 04 авг. 2022 г., № 228 // Нац. Правовой Интернет-портал Респ. Беларусь. - Режим доступа: https://adu.by/images/2022/08/standart-doshkol-obraz.pdf. – Дата доступа: 01.02.2025.

6. Об утверждении учебной программы дошкольного образования [Электронный ресурс]: постановление Министерства образования Респ. Беларусь, 04 авг. 2022 г., № 229 // Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь. - Режим доступа: https://adu.by/images/2022/08/up-doshk-obrazov-rus-bel.pdf. – Дата доступа : 01.02.2025.

THE ROLE OF PATRIOTIC EDUCATION IN PRESCHOOL EDUCATION IN THE REPUBLIC OF BELARUS

Voronetskaya Lyudmila Nikolaevna,
Vice-rector for Scientific and Methodological Work at the Minsk City Institute of Educational Development

Annotation. The following components are defined in the structure of patriotic education of preschool children: cognitive-cultural; affective-value; conative-integrative. The highlighted components include the child's system of self-image as a representative of the state; reflect the emotional attitude to socio-cultural experience; establish the regulation of the pupil's behavior based on the national and cultural values of society.

Keywords: patriotism, citizenship, self-awareness, state symbols, socio-cultural experience, spiritual and moral development, cognitive activity, conative and integrative component.

Briefly about the author. Voronetskaya Lyudmila Nikolaevna - Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vice-rector for Scientific and Methodological Work of the State Educational Institution Minsk City Institute of Educational Development. He is the author of articles and collections on the problems of spiritual, moral, and civic-patriotic education of preschool children.

The priority area of preschool education in the Republic of Belarus is the patriotic education of preschool children. Teachers face problems with the organization of this process, the choice of content, methods and diagnostic tools for patriotic education of preschoolers.

The purpose of patriotic education of preschool children is defined by the main directions of education: to form knowledge about the state symbols of the Republic of Belarus, understanding its role and significance; initial ideas about the world and the native land, attitude towards them; to foster morality, patriotic feelings, diligence, to introduce universal human values, national cultural traditions, to develop involvement in modern events.

Targeted activities of preschool education are guided by the Resolutions of the Ministry of Education of the Republic of Belarus «On approval of the educational standard of preschool education» and «On approval of the curriculum of preschool education» [5; 6].

The educational standard has updated the requirements for the results of mastering the content of the educational program of preschool education in the direction of «Socio-moral and personal

development» of the educational field «Child and society» in civic and patriotic education (Ch. 2, p. 7). It is noted that the main components of civic and patriotic education are: the acquisition of initial knowledge about one's family, native land, country, state symbols, famous people, the education of respect for the heroic past of one's people, a value-based attitude to life and the world, respect for the defenders of the Fatherland, to the memory of fallen soldiers, a sense of pride in their achievements. countries (for example, sports, cultural (Ch. 4 p. 34). This is specified in the definition of the education process, which is aimed «at forming students' feelings of patriotism, citizenship, respect for the memory of the defenders of the Fatherland, law and order, the man of work and the older generation, respect for the historical and cultural heritage and traditions of the Belarusian people, creating conditions for self-determination, socialization and self-realization of the student's personality on the basis of socio-cultural, spiritual and moral values and socially accepted rules, norms of behavior in the interests of a person, family, society and the state» (Ch. 4, p. 33) [5].

The primary task of the pre-school education curriculum is the formation of citizenship, patriotism and national identity based on the state ideology (Ch. 1, p. 3) [6].

The implementation of the content of the preschool education curriculum provides for: on public holidays and national holidays (National Unity Day, Defenders of the Fatherland Day and the Armed Forces of the Republic of Belarus, Constitution Day, Labor Day, Victory Day, the Day of the State Emblem of the Republic of Belarus and the State Flag of the Republic of Belarus, Independence Day of the Republic of Belarus (Republic Day), and if a public holiday or public holiday is a non-working day, – on the last working day before the established date of a public holiday, a public holiday, special events are held with mandatory listening (performance) The National Anthem of the Republic of Belarus, raising (taking out) the National Flag of the Republic of Belarus on the territory of a pre-school educational institution (on a site with an installed flagpole) (Ch.1, p. 8) [6].

The curriculum of preschool education starting from the middle group (pupils from 4 to 5 years old) in conditions of communication (as a type of activity) defines the education of higher moral feelings (patriotism, collectivism, friendliness, etc.). For the first time in the direction of «Socio-moral and personal development», the educational field «Child and society» of the curriculum A new educational component «Fundamentals of civic and patriotic culture» has been included in pre-school education. In many ways, it remains unclear what specific changes in the image of the «I» make possible the patriotic upbringing of children aged 5-7 years. There are specific difficulties in diagnosing the patriotic upbringing of older preschool children. Methodological approaches to the problem under consideration require a certain level of methodological reflection from the teacher.

In this regard, consideration of the methodology of patriotic personality education of preschool children made it possible to determine the structure, identify age periods and stages of its generation at different stages of childhood [1; 2; 3]. The above means that the ontogenesis of patriotic education is reflected in three stages of generation at different stages of childhood: awareness of the family environment (from birth to 3 years); individual self-awareness (from 3 to 5 years); consciousness of nationality (from 5 to 7 years). In the structure of patriotic education of preschool children, we identify the following components: cognitive-cultural;

affective-value; conative-integrative. The components we have identified include the child's system of self-image as a representative of the state; reflect an emotional attitude to socio-cultural experience; state the regulation of the pupil's behavior based on the national and cultural values of society. [1; 3].

The latter aspect is of key importance, since the information society, on the one hand, expands the child's opportunities to receive new information about national traditions, folk festivals, labor and cultural achievements of the people, the practice of speaking their native language, etc., and on the other hand, generates information diversity that complicates cognitive activity. That is why the modern educational environment should take into account this counterflow.

The content area of the cognitive and cultural component of patriotic education is determined by the socio-ideological function that implements the cognitive interest of preschool children based on the identification of the national «I», forms ideas about their native land, involvement in modern events.

The sphere of activity of the affective and value component of patriotic education is determined by the information and cultural function, which implements the interest of preschool children in studying voluminous material about Russian culture and forms a value attitude towards national traditions and achievements. Patriotic education is carried out on the basis of common social and state values and national traditions, which are guided as the basic norms of behavior and relationships in the family environment from an early age of the child, at the stage of preschool socialization in communication with peers and educators.

The conative-integrative component of patriotic education is based on an activity-axiological function responsible for the meaningfulness of actions, the priority of independence and deliberation of the child's activities, and the choice of a system of national and cultural values of the state.

Thus, thanks to the normative legal and scientific and methodological support of the preschool education system of the Republic of Belarus, the pedagogical system is logically built, which allows for a uniform interpretation and understanding of the emerging relationships and the process of patriotic education of preschool children.

List of sources

1. Voronetskaya, L.N. Formation of national self-awareness of preschool children: theory and diagnostic methods/ L.N. Voronetskaya// Appendix to the scientific and methodological journal «Bulletin of MGIRO».– 2020. – № 1 (23). – C. 51–60.

2. Voronetskaya, L.N. Formation of the foundations of spiritual, moral and civil-patriotic culture of preschool children/ L.N. Voronetskaya, N.V.Prolygina// Appendix to the scientific and methodological journal «Bulletin of MGIRO». – 2022. – 4 (34). – C.68-74.

3. Voronetskaya, L.N. The concept of formation of national self-awareness of preschool children in the information society/ L.N. Voronetskaya// MGIRO Bulletin. – 2021. – № 1 (45). – C.3-9.

4. We learn our native land day by day: lesson notes on patriotic education of preschool children / comp.: Voronetskaya L. N. [et al.]. – Minsk : Jascon, 2022. – 200 c.

5. On the approval of the educational standard of preschool education [Electronic resource]: resolution of the Ministry of Education of the Republic of Tatarstan. Belarus, 04 Aug. 2022, №. 228 // National Legal Internet portal of the Republic of Belarus Belarus. - Access mode: https://adu.by/images/2022/08/standart-doshkol-obraz.pdf. – Access date: 01.02.2025.

6. On the approval of the curriculum of preschool education [Electronic resource]: resolution of the Ministry of Education of the Republic of Tatarstan. Belarus, 04 Aug. 2022, No. 229 // National Register of Legal Acts of the Republic of Belarus. Belarus. - Access mode: https://adu.by/images/2022/08/up-doshk-obrazov-rus-bel.pdf. – Access date: 01.02.2025.

БАЛАЛАР ОЙЫНЫ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН ҚОЛДАУ ШАРТТАРЫН БАҒАЛАУ: ECERS ОТБАСЫНЫҢ ЖАҢА ШКАЛАЛАРЫ

Ле-ван Татьяна Николаевна,
Мәскеу қалалық педагогикалық университет (Мәскеу, Ресей),pers.cers.ecers@gmail.com

Аннотация. Мақалада балалар ойынын (ПДИ; «Play Environment Rating Scale», PERS) қолдау үшін және ғылыми ұжым мәдени-тарихи тәсіл шеңберінде әзірлеген шығармашылық қабілеттерін (РТС; «Creative Environment Rating Scale», CERS) дамыту үшін Мәскеу қалалық педагогикалық университетінің баланы дамыту зертханалары жағдайларды бағалау үшін жаңа бағалау құралдары-шкалаларын пайдалану мүмкіндіктері қарастырылады. Балалардың дамуының негізгі тетіктері ретінде ойын мен шығармашылықтың маңыздылығын көрсететін шкалалардың теориялық негізі сипатталған. Шкалалардың негізіне алынған принциптер, олардың құрылымы және мектеп жасына дейінгі баланың жақын даму аймағына бағытталған білім беру ортасының сапасын бағалау критерийлері талданады. Ересек адамның балалар іс-әрекетіндегі делдал және серіктес ретіндегі рөліне ерекше назар аудару. Ұсынылған шкалалар ECERS-3 шкалаларына толықтырулар болып табылады. Олар «Teachers College Press» (АҚШ) басылымында ECERS әлеуметтік шкаласы авторларының қолдауымен жарық көрді.

Түйінді сөздер: мектепке дейінгі білім беру, сапаны бағалау, стихиялық ойын, шығармашылық қабілеттер, ECERS, ПДИ, РТС.

Автор туралы қысқаша. Ле-Ван Татьяна Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, баланы дамыту зертханасының жетекші ғылыми қызметкері. Ғылым саласындағы мүдделер: мектепке дейінгі білім беру сапасын бағалау және дамыту, оның ішінде эмоционалды әл-ауқатты, салауатты өмір салтын, мектеп жасына дейінгі балалардың ойын дағдыларын дамыту, заманауи білім беру ортасын құру, педагогтар мен педагогикалық қауымдастықтардың кәсіби дамуы, білім берудегі партиципаторлық тәжірибелер (қатысу принципін іске асыру). «Мектепке дейінгі білім беруді жобалау және сараптау»білім беру бағдарламасын іске асыруға қатысты.

Кіріспе

Қазіргі мектепке дейінгі және бастауыш білім беру ойындарды қолдауға және балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға байланысты міндеттерге жиі жүгінеді. Бұл процестер тәрбиенің факультативті элементтері ретінде емес, балалық шақта жеке тұлғаны қалыптастырудың негізгі тетіктері ретінде қарастырылады. Бұл тұрғыда кеңінен танымал ECERS шка-

лаларына толықтырулар ретінде әзірленген жаңа шкалалар — PERS (play Environment Rating Scale) және CERS (creative Environment Rating Scale) ерекше маңызға ие болады. Олардың пайда болуы баланың дамуындағы қоршаған орта жағдайларының рөлі туралы ғылыми көзқарастың эволюциясын көрсетеді және мәдени-тарихи парадигмаға бағытталған халықаралық зерттеу қауымдастығының жұмысының нәтижесі болып табылады.

Теориялық негіздер: мәдени-тарихи психологиядағы ойын және шығармашылық

Л.С.Выготскийдің дәстүріне сай шкалалардың негізінде жатқан негізгі ұғым баланың өзі стихиялық, елестететін және реттейтін әрекет ретінде түсінілетін ойын. Онда бала бір уақытта екі гипостазда-нақты өзара әрекеттесу субъектісі ретінде және ойдан шығарылған әлемнің кейіпкері ретінде әрекет ететін ситуацияны жасайды және басқарады. Бұл құбылыс «екі субъект» деп аталады (Кравцов, Кравцова, 2017). Ойдан шығарылған жағдайды құрудан және оны басқарудан басқа, ойын шығармашылық түрлендіруді білдіретін тәжірибе -бала оны қайталамайды, бірақ тәжірибені қайта қарастырады және өзгертеді (Выготский, 2004).

Осы тұжырымдамадағы шығармашылықты түсіну көркемдік көрініістен де асып түседі. Шығармашылық қабілеттер баланың проблемалық жағдайларды, соның ішінде қиял, символизация және семантикалық ұрпақ элементтерін анықтауға және өзгертуге дайындығы мен қабілеті ретінде түсіндіріледі (Веракса, 1987; Выготский, 2004). Бұл тұрғыда символ мен белгі шығармашылықты ашатын ойлау мен қиялдың дамуын қамтамасыз ететін мәдени құрал ретінде қарастырылады.

PERS және CERS шкалаларының құрылымы мен принциптері

PERS және CERS шкалалары білім беру процесінің ересек қатысушылары да, балалары да жақын даму аймағына (ЖДА) бағдарлану принципіне негізделген. Л.С.Выготскийдің идеясына сүйене отырып, шкала авторлары «идеалды форма» ортасында болу қажеттілігінен туындайтын, бала ұмтыла алатын іс - әрекеттің жоғары моделі. Выготскийдің пікірінше, мұндай форманың болмауы тиісті қасиеттер мен қабілеттердің дамуына кедергі келтіреді.

PERS және CERS мектептері ойын мен шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған білім беру ортасының сапасын бағалау құралдары болып табылады. Балалардың мінез- құлқына немесе мұғалімдердің іс-әрекетіне бағытталған шкалалардан айырмашылығы, бұл құралдар нақты жағдайларды-білім беру ортасын құрайтын әлеуметтік-мәдени, кеңістіктік және уақыттық параметрлердің жиынтығын бағалайды. Қоршаған орта, өз кезегінде, пәндік-кеңістіктік ұйымды, белсенділіктің уақытша таралуын және қатысушылар арасындағы өзара әрекеттесуді қамтитын тұтас жүйе ретінде түсініледі.

Әр шкала бағалаудың төрт деңгейін қамтиды-қанағаттанбағаннан жоғарыға дейін. Бағалау көрсеткіштері бойынша жүргізіледі, олардың әрқайсысы педагогикалық міндеттер ретінде тұжырымдалған индикаторлар арқылы ашылады. Бұл құрылым жағдайдың деңгейін белгілеп қана қоймай, білім беру тәжірибесін дамытуға мүмкіндік беретін бағыт.

PERS мектебінде кеңістіктік ұйымдастыруға, ойын материалдарының сапасына, уақыт ресурстарына, балалар мен ересектердің өзара әрекеттесуіне және әртүрлі жастағы қарым-қатынас ерекшеліктеріне қатысты жеті

көрсеткіш бар. CERS шкаласы төрт көрсеткішті қамтиды: даму циклін түсіну, сұрақ қою, шығармашыл және нәтижелі қиял. Бұл параметрлер мәдени-тарихи теорияға сәйкес шығармашылық қабілеттердің даму динамикасын көрсетеді.

Мектептерде ересек адамға ерекше орын беріледі. Мәдени-тарихи тәсілге сәйкес, ересек адам бақылаушы емес, сіз баланың бастамасын қолдайтын серіктес және делдал ретінде қадам басасыз, балаға ойын мен шығармашылық кеңістігіне кіруге көмектесесіз, оның назарын және белсенділігін жақын даму аймағына бағыттайсыз. PERS мектебінде бұл ересектердің ойынға жанама және тікелей қатысуына, сондай-ақ балалар арасындағы өзара әрекеттесу жағдайларын ұйымдастыруға қатысты көрсеткіштерден көрінеді.

Шарттардан сапаға: тәжірибені талдау және дамыту үшін шкалалардың әлеуеті

Шкалалардың орталық принциптерінің бірі-бағалау «бағалау үшін» емес, даму құралы ретінде. Индикаторлар шешімдердің өзгергіштігіне мүмкіндік беретін ашық міндеттер ретінде тұжырымдалады, бұл мұғалімдерге белгілі бір білім беру ортасының контекстіне көзқарасты бейімдеуге мүмкіндік береді.

Қарама-қарсы деңгейлердің мысалдары қоршаған орта сапасындағы айырмашылықтарды көрсетеді: қиялды шектейтін қатаң детерминирленген ойын материалдарынан бастап, стихиялы, орналастырылған ойынға ықпал ететін көп функциялы заттарды (маталар, қораптар және т.б.) пайдалануға дейін. Серіктестік позициядағы ересектер қолдайтын еркін ойынға баса назар аударылады.

Қорытынды

PERS және CERS шкалалары мәдени-тарихи парадигмаға сәйкес мектепке дейінгі және бастауыш білім беру сапасын бағалау құралдарын дамытудағы маңызды қадам болып табылады. Олар мұғалімдер мен зерттеушілерге жағдайдың даму деңгейін жазып қана қоймай, білім беру ортасын ойынның, бейнелеу мен шығармашылықтың қалыптасу кеңістігі ретінде қарастыруға мүмкіндік береді. Бұл шкалаларды қолдану педагогикалық практиканың балалық шақтың табиғатын тереңірек түсіну бағытында өзгеруіне және баланың өз әлеуетін жүзеге асыра алатын жағдайларын қалыптастыруға ықпал етеді.

Дереккөздердің тізімі

1. Веракса Н. Е. Мектепке дейінгі жастағы диалектикалық ойлаудың алғышарттарын дамыту / / Психология мәселелері. – 1987. – №4.
2. Выготский Л. С. Баланың даму психологиясы. М.: Смысл, ЭКСМО, 2004.
3. Кравцов Г. Г., Кравцова Е. Е. Ойын психологиясы (мәдени-тарихи тәсіл). М.: Льв, 2017.

ОЦЕНКА УСЛОВИЙ ПОДДЕРЖКИ ДЕТСКОЙ ИГРЫ И ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ: НОВЫЕ ШКАЛЫ СЕМЕЙСТВА ECERS

Ле-ван Татьяна Николаевна,
Московский городской педагогический университет (Москва, Россия), pers.cers.ecers@gmail.com

Аннотация. В статье рассматриваются возможности использования новых оценочных инструментов — шкал для оценки условий для поддержки детской игры (ПДИ; «Play Environment Rating Scale», PERS) и для развития творческих способностей (РТС; «Creative Environment Rating Scale», CERS), разработанных в рамках культурно-исторического подхода научным коллективом лаборатории развития ребенка Московского городского педагогического университета. Анализируются принципы, положенные в основу шкал, их структура и критерии оценки качества образовательной среды, ориентированной на зону ближайшего развития дошкольника. Особое внимание уделяется роли взрослого как посредника и партнёра в детской деятельности. Представленные шкалы являются дополнениями к шкалам ECERS-3. Они изданы в «Teachers College Press» (США) при поддержке авторов шкал семейства ECERS.

Ключевые слова: дошкольное образование, оценка качества, спонтанная игра, творческие способности, ECERS, ПДИ, РТС.

Коротко об авторе. Ле-ван Татьяна Николаевна, кандидат педагогических наук, доцент, ведущий научный сотрудник лаборатории развития ребенка. Интересы в области науки: оценка и развитие качества дошкольного образования, в том числе развитие эмоционального благополучия, навыков здорового образа жизни, игры дошкольников, создание современной образовательной среды, профессиональное развитие педагогов и педагогических сообществ, партиципаторные практики в образовании (реализация принципа соучастия). Принимала участие в реализации образовательной программы «Проектирование и экспертиза дошкольного образования».

Введение

Современное дошкольное и начальное образование всё чаще обращается к задачам, связанным с поддержкой игры и развития творческих способностей детей. Эти процессы рассматриваются не как факультативные элементы воспитания, а как фундаментальные механизмы становления личности в детском возрасте. В данном контексте особое значение приобретают новые шкалы — PERS (Play Environment Rating Scale) и CERS (Creative Environment Rating Scale), разработанные как дополнения к широко известным шкалам ECERS. Их

появление отражает эволюцию научного взгляда на роль условий среды в развитии ребёнка и является результатом работы международного исследовательского сообщества, ориентированного на культурно-историческую парадигму.

Теоретические основания: игра и творчество в культурно-исторической психологии

Ключевым понятием, лежащим в основе шкал, выступает игра, понимаемая в традиции Л.С. Выготского как спонтанная, воображаемая и регулируемая самим ребёнком деятельность. В ней ребёнок создаёт и управляет ситуацией, в которой он одновременно выступает в двух ипостасях — как субъект реального взаимодействия и как персонаж вымышленного мира, реализующий замысел. Такое явление обозначается как «двусубъектность» (Кравцов, Кравцова, 2017). Помимо создания воображаемой ситуации и управления ею, игра представляет собой творческое преобразование опыта — ребёнок не копирует, а переосмысливает и преобразует пережитые впечатления (Выготский, 2004).

Понимание творчества в данной концепции также выходит за рамки художественного выражения. Творческие способности интерпретируются как готовность и способность ребёнка обнаруживать и преобразовывать проблемные ситуации, включая элементы воображения, символизации и смыслопорождения (Веракса, 1987; Выготский, 2004). Символ и знак в этом контексте рассматриваются как культурные орудия, обеспечивающие развитие мышления и воображения, тем самым раскрывая творческий потенциал.

Структура и принципы шкал PERS и CERS

В основе шкал PERS и CERS лежит принцип ориентации на зону ближайшего развития (ЗБР) как детей, так и взрослых участников образовательного процесса. Следуя идее Л.С. Выготского, авторы шкал исходят из необходимости присутствия в среде «идеальной формы» — более высокой модели деятельности, к которой ребёнок может стремиться. Отсутствие такой формы, по мнению Выготского, тормозит развитие соответствующих качеств и способностей.

Шкалы PERS и CERS представляют собой инструменты оценки качества образовательной среды, ориентированной на развитие игры и творческих способностей. В отличие от шкал, фокусированных на поведении детей или деятельности педагогов, данные инструменты оценивают именно условия — совокупность социально-культурных, пространственных и временных параметров, формирующих образовательную среду. Среда, в свою очередь, понимается как целостная система, включающая предметно-пространственную организацию, временное распределение активности и характер взаимодействий между участниками.

Каждая шкала включает четыре уровня оценки — от неудовлетворительного до высокого. Оценка производится по показателям, каждый из которых раскрывается через индикаторы, формулируемые как педагогические задачи. Такая структура позволяет не только фиксировать уровень условий, но и направлять образовательную практику на развитие.

В шкале PERS представлены семь показателей, касающихся пространственной организации, качества игровых материалов, временных ресурсов, взаимодействия детей и взрослых, а также особенностей разновозрастного общения. Шкала CERS включает четыре показателя: понимание цикличности развития, вопро-

шание, изобретательство и продуктивное воображение. Эти параметры отражают динамику развития творческих способностей в соответствии с культурно-исторической теорией.

Особое место в шкалах отводится фигуре взрослого. Согласно культурно-историческому подходу, взрослый не является наблюдателем, а выступает как партнёр и посредник, поддерживающий детскую инициативу, помогая ребёнку войти в пространство игры и творчества, направляя его внимание и активность в зону ближайшего развития. В шкале PERS это находит отражение в показателях, касающихся как косвенного, так и непосредственного участия взрослого в игре, а также в организации условий для взаимодействия между детьми.

От условий к качеству: потенциал шкал для анализа и развития практики

Одним из центральных принципов шкал является оценка не «ради оценки», а как средство развития. Индикаторы формулируются как открытые задачи, допускающие вариативность решений, что даёт педагогам возможность адаптировать подход к контексту конкретной образовательной среды.

Примеры контрастных уровней демонстрируют различия в качестве среды: от жёстко детерминированных игровых материалов, ограничивающих воображение, до использования полифункциональных объектов (тканей, коробок и др.), способствующих спонтанной, развернутой игре. Акцент делается на свободной игре, поддерживаемой взрослыми из партнёрской позиции.

Заключение

Шкалы PERS и CERS представляют собой значимый шаг в развитии инструментов оценки качества дошкольного и начального образования в русле культурно-исторической парадигмы. Они позволяют педагогам и исследователям не только фиксировать уровень развития условий, но и рассматривать образовательную среду как пространство становления игры, воображения и творчества. Применение этих шкал способствует трансформации педагогической практики в направлении более глубокого понимания природы детства и формирования условий, в которых ребёнок может реализовать свой потенциал.

Список источников

1. Веракса Н.Е. Развитие предпосылок диалектического мышления в дошкольном возрасте // Вопросы психологии. – 1987. – №4.
2. Выготский Л.С. Психология развития ребенка. М.: Смысл, ЭКСМО, 2004.
3. Кравцов Г.Г., Кравцова Е.Е. Психология игры (культурно-исторический подход). М.: Левъ, 2017.

ASSESSMENT OF CONDITIONS FOR SUPPORTING CHILDREN'S PLAY AND CREATIVE ABILITIES: NEW ECERS FAMILY SCALES

Le-van Tatiana Nikolaevna,
Moscow City University (Moscow, Russia), pers.
cers.ecers@gmail.com

Annotation. The article discusses the possibilities of using new assessment tools – the Play Environment Rating Scale (PERS) and the Creative Environment Rating Scale (CERS) developed within the framework of the cultural-historical approach by the research team of the Child Development Laboratory of the Moscow City University. The theoretical basis of the scales is described, emphasizing the importance of play and creativity as key mechanisms of child development. The principles underlying the scales, their structure and criteria for assessing the quality of the educational environment oriented towards the zone of proximal development of a preschooler are analyzed. Particular attention is paid to the role of an adult as a mediator and partner in children's activities. The presented scales are extensions to the ECERS-3. They were published by Teachers College Press (USA) with the support of the authors of the ECERS family of scales.

Keywords: preschool education, quality assessment, spontaneous play, creative abilities, ECERS, PERS, CERS.

Briefly about the author. Le-wan Tatiana Nikolaevna, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, leading researcher at the Laboratory of Child Development. Scientific interests: assessment and development of the quality of preschool education, including the development of emotional well-being, healthy lifestyle skills, preschool children's games, creation of a modern educational environment, professional development of teachers and pedagogical communities, participatory practices in education (implementation of the principle of participation). Participated in the implementation of the educational program «Design and expertise of preschool education».

Introduction

Modern preschool and primary education is increasingly turning to tasks related to supporting play and developing children's creative abilities. These processes are considered not as optional elements of education, but as fundamental mechanisms of personality formation in childhood. In this context, new scales, PERS (Play Environment Rating Scale) and CERS (Creative Environment Rating Scale), developed as additions to the well—known ECERS scales, are of particular importance. Their appearance reflects the evolution of the scientific view of the role of environmental conditions in child development and is the result of the work of the international research

community focused on the cultural and historical paradigm.

Theoretical foundations: Play and creativity in cultural and historical psychology

The key concept underlying the scales is play, understood in the tradition of L.S. Vygotsky [1] as a spontaneous, imaginary and regulated activity by the child himself. In it, the child creates and manages a situation in which he simultaneously acts in two guises — as a subject of real interaction and as a character in a fictional world, realizing a plan. This phenomenon is referred to as "bi-subjectivity" (Kravtsov and Kravtsova, 2017) [2]. In addition to creating an imaginary situation and managing it, the game is a creative transformation of experience — the child does not copy, but rethinks and transforms the experiences experienced (Vygotsky, 2004) [1].

The understanding of creativity in this concept also goes beyond artistic expression. Creative abilities are interpreted as a child's willingness and ability to discover and transform problematic situations, including elements of imagination, symbolization, and meaning (Veraksa, 1987; Vygotsky, 2004) [3], [1]. In this context, the symbol and the sign are considered as cultural tools that ensure the development of thinking and imagination, thereby revealing creative potential.

The structure and principles of the PANSS and CARS scales

The PANSS and SUKA scales are based on the principle of orientation to the zone of proximal development both children and adult participants in the educational process. Following the idea of L.S. Vygotsky, the authors of the scales proceed from the necessity of having an "ideal form" in the environment - a higher model of activity that a child can strive for. The absence of such a form, according to Vygotsky, hinders the development of appropriate qualities and abilities.

PERS and SUKI schools are tools for assessing the quality of an educational environment focused on the development of play and creative abilities. Unlike scales that focus on the behavior of children or the activities of teachers, these tools evaluate precisely the conditions — a set of socio-cultural, spatial and temporal parameters that form the educational environment. The environment, in turn, is understood as an integral system, including the subject-spatial organization, the temporal distribution of activity and the character of interactions between participants.

Each scale includes four assessment levels, from unsatisfactory to high. The assessment is based on indicators, each of which is revealed through indicators formulated as pedagogical tasks. This structure allows not only to fix the level of conditions, but also to direct educational practice towards development.

The PERS school presents seven indicators related to spatial organization, the quality of game materials, time resources, interaction between children and adults, as well as features of age-related communication. The CARS scale includes four indicators: understanding the cyclical nature of development, questioning, inventiveness, and productive imagination. These parameters reflect the dynamics of the development of creative abilities in accordance with cultural and historical theory.

A special place in schools is given to the adult figure. According to the cultural and historical approach, an adult is not an observer, but acts as a partner and mediator who supports the child's initiative, helping the child enter the space of play and creativity, directing his attention and activity to the zone of

immediate development. At the PERS school, this is reflected in indicators regarding both indirect and direct adult participation in the game, as well as in the organization of conditions for interaction between children.

From conditions to quality: the potential of scales for analysis and practice development

One of the central principles of the scales is evaluation not "for the sake of evaluation", but as a means of development. Indicators are formulated as open tasks that allow for variability of solutions, which gives teachers the opportunity to adapt their approach to the context of a specific educational environment.

Examples of contrasting levels demonstrate differences in the quality of the environment: from rigidly deterministic game materials that limit imagination to the use of multifunctional objects (fabrics, boxes, etc.) that promote spontaneous, expanded play. The emphasis is on free play, supported by adults from a partner position.

Conclusion

The PANSS and CARS scales represent a significant step in the development of tools for assessing the quality of preschool and primary education in line with the cultural and historical paradigm. They allow teachers and researchers not only to record the level of development of conditions, but also to consider the educational environment as a space for the formation of play, imagination and creativity. The use of these scales contributes to the transformation of pedagogical practice towards a deeper understanding of the nature of childhood and the formation of conditions in which a child can realize his potential.

References

1. Vygotsky L.S. Psychology of child development. – Moscow: Smysl, EKSMO, 2004.
2. Kravtsov G.G., Kravtsova E.E. Psychology of the game (cultural and historical approach). – Moscow: Lev, 2017.
3. Veraksa N.E. The development of the prerequisites of dialectical thinking in preschool age // Questions of psychology. – 1987. – №4.

ЭКСПЕРИМЕНТТЕН АШУҒА ДЕЙІН. «ОРБИТАЛЬ» ТЕХНОПАРКІ ЖОБАСЫН БАЛАБАҚШАДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНЕ ЕНГІЗУ ТӘЖІРИБЕСІ, STEAM ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ПРИЗМАСЫ АРҚЫЛЫ: НӘТИЖЕЛЕРІ МЕН ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

Дууланова Индира Батырбековна,
Қырғыз Республикасы Білім және ғылым министрлігі жанындағы педагог кадрлардың біліктілігін арттыру және қайта даярлау республикалық институтының аға оқытушысы

Аннотация. STEM дамуының басталуы 1950-60 жылдары АҚШ-та қырғи қабақ соғысқа және КСРО спутнигінің ұшырылуына жауап ретінде келеді. АҚШ көшбасшылардың бірі болып қала береді, әсіресе STEAM-ді мектеп пен мектепке дейінгі білім беру жүйесінде қолдануда. 2010 жылдары-STEM және STEAM жаһандық білім беру тұжырымдамаларына айналуда. Сонымен қатар, Ресейде steam / steam-ді мектептер мен балабақшаларға енгізу робототехника мен бағдарламалауға баса назар аудара отырып жүзеге асырылады. Қазіргі уақытта жаңа технологиялар мен әдістер белсенді қолданылады. STEAM көшбасшысы: Сингапур - бұл тұжырымдамаларды барлық білім деңгейлерінде, соның ішінде мектепке дейінгі деңгейде жүзеге асырады.

Түйін сөздер: жаратылыстану ғылымдары, технология, инженерлік өнер, шығармашылық, математикалық ойлау, практикалық қабілеттер, интегративті тәсіл, жобаға бағдарланған қызмет

Қысқаша автор туралы. Дууланова Индира Батырбековна-мектепке дейінгі білім беруді ұйымдастырушы-әдіскер, техника ғылымдарының магистрі. Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған STEAM - білім беру сарапшысы. «Steamforkids» ресурстық орталығы мен жеке бақшасының негізін қалаушы. «КР мектеп жасына дейінгі балалар одағы» ҚҚ құрылтайшысы. «Балалардың STEAM-тәсілдерін пайдалана отырып, ғылыми-инженерлік, техникалық – шығармашылық ойлауды қалыптастыру және дамыту» модульдік бағдарламасының авторы. Steam – құзыреттілік бойынша педагогтердің біліктілігін арттыру курсының авторы.

«STEAM –мектепке дейінгі білім берудегі білім» тарихы

2021 жыл – STEAM бойынша Иссык-куль халықаралық конференциясы- Қырғыз Республикасы Білім және ғылым министрлігі «Алтын – Туйун»

Инженерлік академиясы

2022 жыл – Екатеринбург қ.- «STEAM-технологиялар» Ресейдің мектеп жасына дейінгі балалар форумы

2022 жыл - Бішкек қ. –«STEAM - мектепке дейінгі білім берудегі білім беру» Бірінші халықаралық конференциясы - «ҚР мектепке дейінгі балалар одағы» ҚҚ бастамасымен, Бішкек қ. № 22 муниципалды мектепке дейінгі білім беру мекемесінде «ОРБИТАЛЬ» балалар технопаркінің жобасын енгізу және іске асыру

2023 жыл - «STEAMFORKIDS» ресурстық орталығы-мектепке дейінгі білім беру педагогтерінің біліктілігін арттыру курстары

2024 жыл-Ресурстық орталық базасында мектеп жасына дейінгі балаларға арналған жаңа білім беру технологияларын одан әрі енгізу және бейімдеу үшін STEAM –технологиясын қолдана отырып жеке балабақша ашу

«STEAM-мектепке дейінгі білім берудегі білім»

Дамудың бірыңғай схемасы, бес бағыттың бірігуіне негізделген жаңа білім беру технологиясы – бұл жаратылыстану ғылымдары, технология, инженерлік өнер, шығармашылық, математика.

Бұл модульдік бағыт, балалардың ғылыми-техникалық және инженерлік-шығармашылық, математикалық ойлауын, осы салалардағы балалардың практикалық қабілеттерін дамыту және қалыптастыру мақсатында білім беру. Интегративті тәсіл. Тәжірибе, жобаға бағытталған қызмет.

Білім беру STEAM модульдер жүйесі

- Ф. Фребельдің дидактикалық жүйесі
- Математикалық даму
- LEGO дизайны
- Тірі және жансыз табиғатпен тәжірибе жасау
- Робототехника
- «Мен әлемді жасаймын» мультстудиясы.

STEAM білім берудің артықшылықтары

- Балаларды пәндер бойынша емес, интеграцияланған тақырыптар бойынша оқыту.
- Сыни ойлау және проблемаларды шешу дағдыларын қалыптастыру және дамыту.
- Әр баланың жас ерекшеліктері мен жеке ерекшеліктерін ескере отырып, балалардың іс-әрекеттері арқылы ғылыми-техникалық және инженерлік шығармашылыққа деген ынта мен қызығушылықты дамыту.
- Балалардағы ерте кәсіби бағдарды анықтау.
- Өз күштеріне деген сенімділікті қалыптастыру және топтық жұмыс.
- Белсенді қарым-қатынастың қалыптасуы мен дамуы, балалардағы тиімді іс-әрекеттерді таныстыру, көрсету қабілеті.
- Балаларды өмірдің технологиялық инновацияларына дайындау.
- Педагогтың креативті және инновациялық жобаларға көзқарастары.
- Steam негізгі білім беру бағдарламасының міндетті бөлігіне қосымша ретінде.

STEAM - білім беруді енгізудің негізгі мақсаттары

- Педагогикалық ұжымда STEAM технологияларын енгізу бойынша жұмыс жүйесін сынақтан өткізу.

- Балаларда зерттеу, ғылыми-техникалық және инженерлік қызметті қолдау бойынша жұмыс жүйесін сынақтан өткізу.

Мектепке дейінгі ұйым жағдайында STEAM білімін қалай жүзеге асыруға болады?

Табысты жұмыстың міндетті шарты өзекті пәндік-кеңістіктік ортаны құру немесе жаңғырту, тәрбиелік - білім беру процесінде steam-технологиялар мен тәсілдерді педагогтардың білуі және қолдануы, балаларға арналған жобалау және эксперименттік-зерттеу қызметін ұйымдастыру, ойын STEAM кеңістігінде құралдар мен материалдардың болуы және қиылысуы, нәтижелерді көрсету мүмкіндігі және, әрине, біліктілікті арттыру болып табылады steam құзыреттілігі бойынша педагогикалық кадрлар.

«ОРБИТАЛЬ» БАЛАЛАР ТЕХНОПАРКІ

«ОРБИТАЛЬ» балалар технопарктерінің тұжырымдамасы қазіргі заманғы педагогикалық қоғамдастықтың сұраныстарына толық сәйкес келеді, steam технологиялары призмасы арқылы баланың толыққанды және жан-жақты дамуына бағытталған.

Бізде қандай орбиталар жұмыс істейді?

ТЕХНООРБИТА

ЭКО ОРБИТА

РОБООРБИТАСЫ

МЕДИАОРБИТА

ТЕХНООРБИТАҒА кіреді: Фребель дидактикасы

Математикалық даму

LEGO құрылысы.

ЭТНОДИДАКТИКА

Логикалық ойлау мен математикалық түсініктерді дамыту.

Ұсақ моториканы және қозғалысты үйлестіруді дамыту.

Қиялды, шығармашылық және сындарлы ойлауды дамыту.

Коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларды дамыту.

Зерттеу дағдыларын дамыту. (STEAM)

Әртүрлі пішіндермен, материалдармен және конструкциялармен тәжірибе жасауға шақыру.

Болжам жасау және оларды іс жүзінде тексеру қабілетін дамыту.

Практикалық қызмет арқылы физика және геометрия туралы негізгі білімді қалыптастыру.

STEAM этнодидактика призмасы арқылы тәрбиелеу, оқыту және дамыту және адамгершілік пен мәдениет туралы идеялар, оның мұрасын қазіргі жағдайда сақтау мәселелерінде тәсілді қолдану.

ЭКООРБИТА - тірі және жансыз табиғатпен тәжірибе жасау.

Табиғи құбылыстарды бақылау, эксперименттер және талдау арқылы танымдық және зерттеу дағдыларын дамыту.

Ғылыми ойлаудың негіздерін қалыптастыру: сұрақ қою, гипотеза жасау, тәжірибе жүргізу және қорытынды жасау қабілеті.

Табиғатты зерттеу үшін қарапайым құралдар мен технологияларды қолдану арқылы техникалық сауаттылықты дамыту.

Табиғи материалдар негізінде инженерлік ойлауды, модельдер мен конструкцияларды құруды ынталандыру.

Табиғат объектілерін өлшеу, салыстыру, жіктеу және сандық талдау арқылы

математикалық көріністерді қалыптастыру.

Сурет салу, модельдеу және табиғи композициялар жасау арқылы табиғатты шығармашылық қабылдауды дамыту.

Табиғатқа ұқыпты қарауға тәрбиелеу және оның адам өмірі үшін маңыздылығын түсіну.

РОБООРБИТА - балалар робототехникасы, бәсекеге қабілетті алгоритмика, бағдарламалау негіздері

Алгоритмдік ойлауды қалыптастыру міндеттері. Алгоритмдердің негіздері: циклдар мен қайталаулар; Шартты операторлар.

Логикалық және сыни ойлауды дамытуға арналған міндеттер: лабиринт бойынша Навигация; объектілерді сұрыптау; шарттарды ескере отырып, қарапайым есептерді шешу;

Бағдарламалау негіздерімен танысуға арналған міндеттер: қарапайым бағдарламалар құрастыру; қиялды, шығармашылық және сындарлы ойлауды дамыту.

Инженерия және технология негіздерімен танысу.

Болжам жасау және оларды іс жүзінде тексеру қабілетін дамыту.

МЕДИАОРБИТА - мультстудия

Балалардың анимация, блог жүргізу, балалар теледидары, фильмдер түсіру, цифрлық дизайн саласындағы дағдылары мен білімдерін қалыптастыру.

Көрнекі сауаттылықты дамыту. Сандық медиа мазмұнды көруді құру және түсіну.

Анимациялық педагогика-балалармен шығармашылық сабақтардың ең танымал түрлерінің бірі және цифрлық технологияларды кешенді дамыту жүйесі. Анимация өнері біртұтас педагогикалық кешенге шексіз қызмет түрлерін біріктіруге, балалардың жеке мүмкіндіктерін және дамудың әртүрлі бастапқы деңгейлерін ескеруге мүмкіндік береді.

Біз қандай орбиталарды ашуды жоспарлап отырмыз?

НЕЙРООРБИТОЛ

АЭРООРБИТА

3D ОРБИТА

АРТОРБИТА

Қорытындылар:

«ОРБИТАЛЬ» технопарктері ерте жастағы балалардың ғылыми-техникалық, инженерлік-шығармашылық ойлауын қалыптастыруға және дамытуға, жобалық қызметке және практикалық бағытқа бағдарланған STEAM-тәсілін іске асырады. Осылайша, балалар мектепке дейінгі кезеңнің әртүрлі іс-әрекеттерінде ғылыми қатаңдық пен шығармашылық еркіндікті келісілген түрде үйлестіруді үйренеді.

@STEAMFORKIDS.KG

ОТ ЭКСПЕРИМЕНТА К ОТКРЫТИЮ. ПРАКТИКА ВНЕДРЕНИЯ ПРОЕКТА ТЕХНОПАРКА «ОРБИТАЛЬ» В ВОСПИТАТЕЛЬНО - ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС ДЕТСКОГО САДА, ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ STEAM - ТЕХНОЛОГИЙ: РЕЗУЛЬТАТЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Дууланова Индира Батырбековна,
старший преподователь Республиканского Института повышения квалификации и переподготовки педагогических кадров при Министерстве образования и науки Кыргызской Республики

Аннотация. Начало развития STEM приходится на 1950-60-е годы в США как ответ на холодную войну и запуск спутника СССР. США продолжают быть одним из лидеров, особенно в применении STEAM в школьной и дошкольной образовательной системе. В 2010-е годы — STEM и STEAM становятся глобальными образовательными концепциями. Вместе с тем в России внедрение STEM/STEAM в школы и детские сады осуществляется с акцентом на робототехнику и программирование. В настоящее время активно используются новые технологии и методики. Лидер в STEAM: Сингапур —внедряет эти концепции на всех уровнях образования, включая дошкольное.

Ключевые слова: естественные науки, технология, инженерное искусство, творчество, математическое мышление, практические способности, интегративный подход, проектно-ориентированная деятельность

Коротко об авторе. Дууланова Индира Батырбековна - организатор – методист дошкольного образования, магистр технических наук. Эксперт STEAM - образования для детей дошкольного возраста. Основатель Ресурсного центра и частного сада «Steamforkids». Учредитель ОФ «Союз дошкольников КР». Автор модульной программы «Формирование и развитие, научно-инженерного, технически-творческого мышления, с использованием STEAM – подходов детей». Автор курса повышения квалификации педагогов по STEAM – компетенциям.

История появления «STEAM –образование в дошкольном образовании»

2021 год – Иссык-куль - Международноя конференция по STEAM – Инженерная Академия «Алтын –Туйун» при МОиН КР

2022 год – г. Екатеринбург – Форум Дошкольников России «STEAM -технологии»

2022 год – г. Бишкек – Первая международная конференция «STEAM – образование в дошкольном образовании» - при инициативе ОФ «Союз дошкольников КР», внедрение и реализация проекта детского технопарка «ОРБИТАЛЬ» в муниципальном ДОО № 22 г. Бишкек

2023 год – Ресурсный центр «STEAMFORKIDS» - курсы по повышению квалификации STEAM-компетенциям педагогов дошкольного образования

2024 год – на базе Ресурсного центра открытие частного детского сада в применением STEAM –технологии, для дальнейшего внедрения и адаптации новых образовательных технологий для детей дошкольного возраста

«STEAM –образование в дошкольном образовании»

Единая схема развития, новая образовательная технология, которая основана на слиянии пяти направлений – это естественные науки, технология, инженерное искусство, творчество, математика.

Это модульное направление, образование с целью развития и формирования научно-технического и инженерно-творческого, математического мышления детей, практических способностей детей в этих областях. Интегративный подход. Практика, проектно-ориентированная деятельность.

Система образовательных STEAM модулей

- Дидактическая система Ф. Фребеля
- Математическое развитие
- LEGO-конструирование
- Экспериментирование с живой и неживой природой
- Робототехника
- Мультстудия «Я творю мир».

Преимущества STEAM – образования

- Интегрированное обучение детей по темам, а не по предметам.
- Формирование и развитие навыков критического мышления и разрешения проблем.
- Развитие мотивации и интереса к научно-техническому и инженерному творчеству через детские виды деятельности с учётом возрастных и индивидуальных особенностей каждого ребёнка.
- Выявление ранней профессиональной ориентации у детей.
- Формирование уверенности в своих силах и работы командная работа.
- Формирование и развитие активной коммуникации, умения презентовать, демонстрировать продуктивную деятельность у детей.
- Подготовка детей к технологическим инновациям жизни.
- Креативные и инновационные подходы педагога к проектам.
- STEAM, как дополнение к обязательной части основной образовательной программы.

Основные цели внедрения STEAM - образования

Апробация системы работы по внедрению STEAM технологий в педагогическом коллективе.

- Апробация системы работы по поддержке у детей исследовательской, научно-технической и инженерной деятельности.

Как в условиях дошкольной организации можно реализовать STEAM образование?

Обязательным условием успешной работы является создание или модернизация актуальной предметно-пространственной среды, знание и применение педагогами STEAM-технологий и подходов в воспитательно-образовательном процессе, организация проектной и экспериментально-исследовательской деятельности для детей, наличие и пересечение в пространстве игровых STEAM пособий и материалов, возможность демонстрации результатов и, конечно же, повышение квалификации педагогических кадров по STEAM компетенциям.

ДЕТСКИЙ ТЕХНОПАРК «ОРБИТАЛЬ»

Концепция детских технопарков «ОРБИТАЛЬ» полностью соответствует запросам современного педагогического сообщества, нацелена на полноценное и всестороннее развитие ребенка через призму STEAM технологий.

Какие орбиты у нас уже работают? ТЕХНООРБИТА

ЭКООРБИТА

РОБООРБИТА

МЕДИАОРБИТА

В ТЕХНООРБИТУ входит: Дидактика Фребеля

Математическое развитие

Легоконструирование.

ЭТНОДИДАКТИКА

Развитие логического мышления и математических представлений.

Развитие мелкой моторики и координации движений.

Развитие воображения, творческого и конструктивного мышления.

Развитие коммуникативных и социальных навыков.

Развитие исследовательских навыков. (STEAM)

Побуждение к экспериментированию с различными формами, материалами и конструкциями.

Развитие способности делать предположения и проверять их на практике.

Формирование базовых знаний о физике и геометрии через практическую деятельность.

Воспитание, обучение и развитие через призму этно –дидактики STEAM и использование подхода в вопросах представлений об нравственности и культуре, сохранения ее наследия в современных условиях.

ЭКООРБИТА - экспериментирование живой и неживой природой.

Развитие познавательных и исследовательских навыков через наблюдения, эксперименты и анализ природных явлений.

Формирование основ научного мышления: умение задавать вопросы, выдвигать гипотезы, проводить опыты и делать выводы.

Развитие технической грамотности через использование простых инструментов и технологий для исследования природы.

Стимулирование инженерного мышления, создания моделей и конструкций на основе природных материалов.

Формирование математических представлений через измерение, сравнение, классификацию и количественный анализ объектов природы.

Развитие творческого восприятия природы через рисование, моделирование и создание природных композиций.

Воспитание бережного отношения к природе и осознание её значимости для жизни человека.

РОБООРБИТА – детская робототехника, соревновательная алгоритмика, основы программирования

Задачи на формирование алгоритмического мышления. Основы алгоритмов: Циклы и повторения; Условные операторы:

Задачи на развитие логического и критического мышления. Навигация по лабиринту; Сортировка объектов; Решение простых задач с учетом условий;

Задачи для знакомства с основами программирования. Составление простых программ; Развитие воображения, творческого и конструктивного мышления.

Ознакомление с основами инженерии и технологии.

Развитие способности делать предположения и проверять их на практике.

МЕДИАОРБИТА – мультстудия

Формирование навыков и знаний у детей работы в области анимацией, блоггингом, детским телевидением, съёмкой фильмов, цифровым дизайном.

Развитие визуальной грамотности. Формирование создания и осмысления просмотра цифрового медиа контента.

Анимационная педагогика–один из самых популярных видов творческих занятий с детьми и система комплексного развития использование цифровых технологий. Искусство анимации позволяет интегрировать неограниченное число видов деятельности в единый педагогический комплекс, учитывать индивидуальные возможности детей и различный начальный уровень развития.

Какие орбиты Мы планируем открыть?

§ НЕЙРООРБИТА

§ АЭРООРБИТА

§ 3D ОРБИТА

§ АРТОРБИТА

Выводы:

ТЕХНОПАРКИ «ОРБИТАЛЬ» реализуют STEAM – подход, который ориентирован на формирование и развитие научно-технического, инженерно-творческого мышление детей в раннем возрасте, на проектную деятельность и практическую направленность. Так дети учатся гармонично сочетать в разнообразных деятельность дошкольного периода научную строгость и творческую свободу.

@STEAMFORKIDS.KG

FROM EXPERIMENT TO DISCOVERY. THE PRACTICE OF IMPLEMENTING THE ORBITAL TECHNOPARK PROJECT IN THE EDUCATIONAL PROCESS. KINDERGARTEN, THROUGH THE PRISM OF STEAM TECHNOLOGIES: RESULTS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Indira Batyrbekovna Duulanova,
Senior Lecturer at the Republican Institute for Advanced Training and Retraining of Teaching Staff under the Ministry of Education and Science of the Kyrgyz Republic

Annotation. The development of STEM began in the 1950s and 60s in the United States as a response to the Cold War and the launch of the USSR satellite. The United States continues to be one of the leaders, especially in the use of STEAM in the school and preschool educational system. In the 2010s, STEM and STEAM became global educational concepts. At the same time, in Russia, the introduction of STEAM/ STEAM into schools and kindergartens is carried out with an emphasis on robotics and programming. Currently, new technologies and techniques are being actively used. STEAM Leader: Singapore is implementing these concepts at all levels of education, including preschool.

Keywords: natural sciences, technology, engineering, creativity, mathematical thinking, practical abilities, integrative approach, project-oriented activity

Briefly about the author. Duulanova Indira Batyrbekovna is an organizer and methodologist of preschool education, Master of Technical Sciences. An expert in STEAM education for preschool children. Founder of the Steamforkids Resource Center and private garden. Founder of the Public Foundation «Union of Preschoolers of the Kyrgyz Republic». The author of the modular program «Formation and development of scientific, engineering, technical and creative thinking using STEAM approaches of children». The author of the advanced training course for teachers on STEAM competencies.

The history of the «STEAM education in preschool education»

2021 – Issyk-Kul - International STEAM Conference – «Altyn–Tuyun» Engineering Academy at the Ministry of Education and Science of the Kyrgyz Republic

2022 – Yekaterinburg – Forum of Preschoolers of Russia «STEAM technologies»

2022 – Bishkek – The first international conference «STEAM education in preschool education» - at the initiative of the Public Foundation «Union of Preschoolers of the Kyrgyz Republic», the introduction and implementation of the project of the children's technopark «ORBITAL» in the municipal preschool №22 Bishkek

2023 – STEAMFORKIDS Resource Center - advanced training courses for STEAM competencies of preschool education teachers

2024 – on the basis of the Resource Center, the opening of a private kindergarten using STEAM technology, for the further introduction and adaptation of new educational technologies for preschool children

STEAM - Education in Preschool Education

Is a unified development scheme, a new educational technology based on the fusion of five areas: natural sciences, technology, engineering, creativity, and mathematics.

This is a modular field of education aimed at developing and shaping scientific, technical, engineering, creative, mathematical thinking of children, and practical abilities of children in these fields. An integrative approach. Practice, project-oriented activity.

The system of educational STEAM modules

- The didactic system of F. Frobel 's
- Mathematical development
- LEGO construction
- Experimentation with living and inanimate nature
- Robotics
- The cartoon studio «I create the world».

Advantages of STEAM education

- Integrated education for children by topic, not by subject.
- Formation and development of critical thinking and problem solving skills.
- Development of motivation and interest in scientific, technical and engineering creativity through children's activities, taking into account the age and individual characteristics of each child.
- Identification of early professional orientation in children.
- Building self-confidence and teamwork.
- Formation and development of active communication, the ability to present, demonstrate productive activities in children.
- Preparing children for the technological innovations of life.
- Creative and innovative approaches of the teacher to projects.
- STEAM, as an addition to the mandatory part of the basic educational program.

The main goals of STEAM education implementation

- Approbation of the system of work on the introduction of STEAM technologies in the teaching staff.
- Testing of the system of work to support children's research, scientific, technical and engineering activities.

How can STEAM education be implemented in a pre-school setting?

A prerequisite for successful work is the creation or modernization of an up-to-date subject-spatial environment, the knowledge and application of STEAM

technologies and approaches by teachers in the educational process, the organization of project and experimental research activities for children, the availability and intersection of STEAM game manuals and materials in the space, the possibility of demonstrating results and, of course, professional development teaching staff on STEAM competencies.

CHILDREN'S TECHNOPARK «ORBITAL»

The concept of children's technoparks «ORBITAL» fully meets the needs of the modern pedagogical community, is aimed at the full and comprehensive development of the child through the prism of STEAM technologies.

Which orbits are already working for us?

TECHNORBITA

ECO ORBIT

ROB ORBIT

MEDIA ORBIT

TECHNORBIT includes: Froebel's Didactics

Mathematical development

Lego construction

ETHNODIDACTICS

Development of logical thinking and mathematical concepts.

Development of fine motor skills and coordination of movements.

The development of imagination, creative and constructive thinking.

Development of communication and social skills.

Development of research skills. (STEAM)

The urge to experiment with different shapes, materials, and designs.

Developing the ability to make assumptions and test them in practice.

Formation of basic knowledge about physics and geometry through practical activities.

Education, training and development through the prism of the ethno–didactics of STEAM and the use of an approach to ideas about morality and culture, the preservation of its heritage in modern conditions.

ECOORBITA - is the experimentation of living and inanimate nature.

Development of cognitive and research skills through observation, experimentation and analysis of natural phenomena.

Formation of the foundations of scientific thinking: the ability to ask questions, hypothesize, conduct experiments and draw conclusions.

Developing technical literacy through the use of simple tools and technologies to explore nature.

Stimulating engineering thinking, creating models and structures based on natural materials.

Formation of mathematical representations through measurement, comparison, classification and quantitative analysis of natural objects.

Development of creative perception of nature through drawing, modeling and creation of natural compositions.

Fostering respect for nature and awareness of its importance for human life.

ROBOORBITA – children's robotics, competitive algorithmics, programming basics

Tasks for the formation of algorithmic thinking. Fundamentals of algorithms: Cycles and repetitions; Conditional operators:

Tasks for the development of logical and critical thinking: Navigating a maze; Sorting objects; Solving simple tasks taking into account the conditions;

Tasks for learning the basics of programming: Creating simple programs; Developing imagination, creative and constructive thinking.

Familiarization with the basics of engineering and technology.

Developing the ability to make assumptions and test them in practice.

MEDIAORBITA – cartoon studio

Developing children's skills and knowledge of working in animation, blogging, children's television, film making, and digital design.

Development of visual literacy. Shaping the creation and understanding of viewing digital media content.

Animation pedagogy is one of the most popular types of creative activities with children and a system of integrated development using digital technologies. The art of animation allows you to integrate an unlimited number of activities into a single pedagogical complex, taking into account the individual capabilities of children and different initial levels of development.

What orbits are we planning to open?

§ NEUROORBITA

§ AEROORBITA

§ 3D ORBIT

§ ARTORBIT

Conclusions:

ORBITAL TECHNOPARKS implement a STEAM approach, which is focused on the formation and development of scientific, technical, engineering and creative thinking of children at an early age, on project activities and practical orientation. This is how children learn to harmoniously combine scientific rigor and creative freedom in various preschool activities.

@STEAMFORKIDS.KG

БЕСТЕМШЕ - ЕРЕКШЕ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ БАР БАЛАЛАРДЫҢ КОГНИТИВТІ ДАМУ ӘДІСІ РЕТІНДЕ ПРАКТИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ ЖӘНЕ БАҚЫЛАУ

Азимова Любовь Саидовна,
Латвия Тоғызқұмалақ Федерациясының Президенті

Аннотация. Мақалада ерекше қажеттіліктері бар балалардың ойлауын дамытуға арналған ойындарға, Бестемше ойынын қолдану туралы салыстырмалы талдау жасалады және бақылаулар мен қорытындылар ұсынылады.

Мақалада 2 топ қарастырылған:

1) Латвияда зейін тапшылығының гиперактивтілігінің бұзылуын, гиперактивті, дислексиялық және т.б. сияқты проблемалары бар аутизм спектріндегі балаларды, логопедиялық қиындықтары бар балалар деп аталады.

2) Биологиялық отбасыларда және асырап алған отбасылардан әлеуметтік жарақат алған балалар.

Түйін сөздер: Бестемше, ойлауды дамыту, мектеп жасына дейінгі балалар, аутизм спектрі, дислексия, жарақат алған балалар.

Қысқаша автор туралы. Азимова Любовь Саидовна - Латвия Тоғызқұмалақ Федерациясының Президенті, Логика зияткерлік үстел ойындары клубының жетекшісі. Соңғы 10 жылда балалар жаттықтырушысы ретінде танылған. Зияткерлік ойындар шамамен 40 жыл бойы қолданылып келеді. Зияткерлік ойындарды классикалық Шахмат пен Дойбы ойындарынан бастадым. Содан кейін жапондық Го ойыны, одан кейін Рэндзю, Реверси, Тоғызқұмалақ, Мангала, Овари және т.б. пайда болды. Жапондық Го бейіндік ойын болды, жас кезінде Ресей әйелдер құрамасына кірді. «Міндеттердегі Тоғызқұмалақ негіздері» өзін-өзі оқыту кітабының қосалқы авторы.

Соңғы 10 жыл ішінде мен балаларды әртүрлі зияткерлік ойындарға үйретіп келемін. Егер сізде менің барлық спортшыларыма мұқият қарау мүмкіндігі болса, сіз балалардың 30 пайызы логопедиялық қиындықтары бар балалар екенін байқайсыз. Тренингте мен балаларды шамамен 10 түрлі ойынға үйретемін. Бірақ мен әдетте жапондық Рандзю ойынынан бастаймын. Оны үйрету өте қарапайым – Жапонияда оны төрт жасынан бастап балаларға үйрете бастайды.

Ремарка:

Рэндзю ойыны белгілі бір тәртіпте

орналасқан тастар құрылымынан құрылған. Тастарды 3 бір қатарға, ал Рэндзюда 5 бір қатарға орналастырады және көп алаң қалдырады. Рэндзю шамамен 4 мың жыл және қарапайым ережелерге қарамастан, ол бойынша кәсіби Әлем чемпионаттары өтеді.

Егер нейротиптік баланы Рэндзю оқыту үшін 10 минут жұмсау керек болса, логопедиялық топ үшін кейде бірнеше сағат жұмсауға тура келеді.

Екі жыл бұрын Мақсат Шотаев маған бестемшені таныстырды. Мен бестемшені жаттығуға әкелдім және оны аутист балаға бердім. Содан кейін ол кенеттен қызығушылық танытты және тағы басқа балаларда қызығушылық таныта бастады. Мен Бестемшеге қызығушылық танытып, бақылай бастадым ?!

Ремарка:

Бестемше - мектеп жасына дейінгі балаларға арналған Тоғызқұмалақтың жеңілдетілген нұсқасы деп атауға болады.

Тоғызқұмалақ – көшпенділердің дүниежүзілік ойындарының бағдарламасына кіретін дала халықтарының ежелгі зияткерлік мұрасы. Тоғызқұмалақ сияқты, 2 ойыншы да ойнайды, қимылдар доптарды (құмалақтарды) шұңқырларға (отау) салу арқылы жасалады. Бала құмалақтарды өз жағына алып, оларды сағат тіліне қарсы әр келесі отауда бір-бірден орналастырады, егер ол қарсылас жағында аяқтаса және сол жерде құмалақтардың жұп саны отауға айналса, онда ол оларды жинап, өзінің сақтау ұясына (қазанға) салады. Ойынның соңында құмалақтар көп жеген адам жеңеді.

Жапондық Рэндзю сияқты, бәрі қарапайым, бірақ тәжірибе көрсеткендей, бестемше ерекше қажеттіліктері бар балаларға жақсы сәйкес келеді, өйткені бәрі салыстыру арқылы танылады. Біз салыстырамыз және көреміз.

1. Мен байқаған бірінші нәрсе – бұл жабдықтарды қабылдаудағы айырмашылық. Рэндзю бойынша тақтадан кейін балалар Бестемше тақтасына қарап, қызығушылық танытады. Рэнджю тақтасы – бұл үлкен торлы алаң және бірінші айналымға арналған 225 нұсқа. Бестемше – тек 5 отау және 5 қарсылас отау. Бес саусақ сияқты. Саусақтар – бұл санаудың алғашқы және ең таныс құралы. Бала тек 5 нұсқаның ішінен қозғалысты қалай жасау керектігін таңдаудан бастайды.

2. Екіншісі – қозғалыс моторикасы. Рэндзю сіз қиыршық тасты алып, кішкентай қиылысқа үлкен қиыршық таспен кіруіңіз керек. Бестемшеде сіз шарларды камераға алып, оларды орналастыра бастауыңыз керек – бұл қиын болып көрінуі мүмкін. Бірақ әрекетті мұқият қарастырайық. Біз шарларды алып, жайған кезде бұл ұсақ моториканы тікелей қолдану, яғни ойлау процестерін ынталандыру болып табылады. Бала қайда және не үшін баратынын әлі білмеуі мүмкін, және ол қазірдің өзінде ми белсенділігін арттыра бастайды. Әрі қарай қараймыз көптеген шарларды бір-бірден қою қиынырақ болып көрінеді, бірақ отау үлкен! Әрекеттер көп, бірақ оларды орындау оңай.

3. Бір ғана негізгі ереже – сіз оны қарсыластың жағында аяқтаған кезде жеуге болады және ол жұп санға айналды (құмалақтар жұптасып жатыр). Әдетте, мұны түсіндіре отырып, мен балабақшаға ұқсастық беремін. Балабақшада барлығы екі-екіден жүреді, сен тәрбиешісің. Бір минутқа баланы елестетіп көріңіз, ол әдетте бөтен және кенеттен оған тәрбиеші рөлін ұсынады және «балаларды» (құмалақтарды) жұптасып, серуендеуге апарады – бұл ой жағымды. Ойнауға деген құштарлық артады. «Жұп» ұғымының өзі түсінікті болады.

4. Партия тек 3-5 минутқа созылады. Тіпті гиперактивті бала да ойынның

өзі қызықты екенін біліп, орнынан қозғалғысы келмейді..

5. Торттағы шие – бұл бірінші қадам. Бірінші қадам – сіз құмалақтарды бірден жеуге болады, кішкентай болсада жеңістің дәмін сезесіз. Көптеген ойындарда Шахмат, Дойбы, Го жеуге болады, бірақ бірінші қадамнан бастап жеуге болмайды. Ал Рэндзю ештеңе жемейді және аралық жетістіктер жоқ. Тек жеңіс соңында, партия жаңадан бастағандар үшін бірдей 3 минутқа созылады.

Енді әлеуметтік жарақат алған балаларға көшейік. Барлық асырап алынған балаларда әртүрлі мәселелер бар, бірақ олардың екеуі іс жүзінде барлығында кездеседі: ішкі өзіне деген сенімсіздік және жүйкенің күйзелісі. Мен себептерге терең үңілмеймін, сыртқы көріністер туралы сөйлесейік. Айтпақшы, мұндай нәрселер гүлденген отбасылардың балаларында да кездеседі, бірақ асырап алған отбасыларда олар көпшілікте айқын көрінеді.

Мүмкін сіз тапсырманы орындайтын балаларды байқаған боларсыз, олар қолдарында бір нәрсені тартып алады, саусақтарын тістейді, бұйраларын бұрайды және т.б. Жалпы, ортақ тапсырма бойынша, тыныш отырыңыз және тапсырманы шешіңіз, айқын жүйке күйзелісі қалыпты бола бастайды.

Енді Бестемшедегі қозғалыс сәтін елестетіп көріңіз-қолыңызға құмалақтарды (шарларды) алып, оларды қолыңызға айналдырыңыз (босаңсытатын массаж) және оларды біртіндеп жайыңыз. Қозғалыс кезінде бала жүйке күйзелісінен арылуға мүмкіндік алады. Сонымен қатар, бұл әрекетке тыйым салынбайды, керісінше тәрбиеші көтермелейді. Ал орналастырудың өзі кішкентай медитация тәжірибесі сияқты: сабырлы, прогрессивті және қатарынан.

Енді баланың әрекетін қарастырайық: ол не істеу керектігін ойлап тапты және оның алдында құмалақтарды жайып салудан босаңсытатын сыйақы күтіп тұр.

Егер оған бұл релаксация жеткіліксіз болса, ол өзінің қазанында құмалақтарды түзете алады.

Бестемше - ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған тамаша ойын. Үйренуге оңай, ойынның моторикасы ақыл-ой белсенділігін ынталандырады және жүйке күйзелісін жеңілдетуге мүмкіндік береді, жылдам, өзіне деген сенімділікті дамыта отырып, кішкентай жеңістер сезімін береді. Сонымен қатар, ойын зияткерлік және әлемдегі барлық үздік ойындар сияқты логикалық ойлауды керемет дамытады.

Бестемшені игергеннен кейін Тоғызқұмалақ, Шахмат, Дойбы, Рэндзю, Го сияқты кез келген басқа ойындар оңай меңгеріледі.

Бестемше - логикалық ойлау әлеміне алғашқы тамаша қадам!

БЕСТЕМШЕ – КАК МЕТОД КОГНИТИВНОГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ. ПРАКТИЧЕСКИЙ ОПЫТ И НАБЛЮДЕНИЯ

Азимова Любовь Саидовна,
президент Латвийской Федерации
Тогыз Кумалак

Аннотация. Наблюдения и выводы об использовании Бестемше в сравнении с другими играми для развития мышления детей с особыми потребностями. В статье рассмотрены 2 группы:

1) Дети с логопедическими сложностями. Так, в Латвии принято называть детей аутического спектра, а также детей с близкими проблемами такими как СДВГ, гиперактивные, дислексики и пр.

2) Социально травмированные дети из приемных семей, травмированные в биологических семьях.

Ключевые слова: Бестемше, развитие мышления, дошкольники, аутический спектр, дислексия, травмированные дети.

Коротко об авторе. Азимова Любовь Саидовна - президент Латвийской Федерации Тогыз Кумалак, руководитель клуба интеллектуальных настольных игр Логика. Последние 10 лет действующий детский тренер. Интеллектуальные игры практикует порядка 40 лет. Начинала с классических Шахмат и Шашек. Затем появились японская игра Го, дальше Рэндзю, Реверси, Тогызкумалак, Мангала, Овари и другие. Профильная игра была японская Го, в юности входила в женскую сборную России. Соавтор книги-самоучителя «Основы Тогызкумалак в задачах»

Последние 10 лет я тренирую детей в различные интеллектуальные игры. И если бы у вас была возможность пристально посмотреть на всех моих спортсменов, вы бы заметили, что где-то 30 процентов детей — это дети с логопедическими сложностями. На тренировках я обучаю детей в порядка 10 различных игр. Но начинаю я обычно с японской игры Рэндзю. Она достаточно простая в обучении – в Японии в нее начинают обучать детей с четырех лет.

Ремарка:

Игра в Рэндзю – это «большие крестики нолики». В крестиках – ноликах надо поставить 3 в один ряд, а в Рэндзю 5 в один ряд и поле больше. Рэндзю порядка 4 тысяч лет и, несмотря на простые правила, по ней проходят профессиональные Чемпионаты

мира.

Если для обучения в Рэндзю нейротипичного ребенка надо потратить 10 минут, то для логопедической группы иногда приходится тратить несколько часов.

Два года назад Максат Шотаев презентовал мне Бестемше. Я принесла Бестемше на тренировку и дала мальчику-аутисту. И у него вдруг, каким-то чудом, пошло, потом у второго, у третьего и так далее. Я заинтересовалась и стала наблюдать в чем же феномен Бестемше?!

Ремарка:

Бестемше – можно назвать упрощенной версией Тогызкумалак для детей дошкольного возраста. Тогызкумалак – это древнее интеллектуальное наследие степных народов, входящее в программу Всемирных Игр Кочевников. Так же как и в Тогызкумалак, играют 2 игрока, ходы делаются по средствам раскладывания шариков (кумалаков) по лункам (отау). Ребенок берет кумалаки на своей стороне и раскладывает их против часовой стрелки по одному в каждое следующее отау, если он закончил на стороне соперника и там в отау стало четное количество кумалаков, то он их съедает и кладет в свою лунку-накопитель (казан). Выиграет тот, у кого в конце игры больше съеденных кумалаков.

Как и в японской Рэндзю все просто, но, как показывает практика, Бестемше лучше подходит для детей с особыми потребностями, т.к. все познается в сравнении. Сравним и посмотрим.

1. Первое, что я заметила – это разница в восприятии инвентаря. После доски по Рэндзю, дети, просто глядя на доску по Бестемше, уже выдыхают и расслабляются. Доска по Рэндзю – это большое поле в клетку и 225 вариантов для первого хода. Бестемше – всего 5 отау своих и 5 отау соперника. Прям как пальцев на руках. Пальцы же — это первый и самый привычный инструмент для счета. И начинает ребенок с того, что всего из 5 вариантов выбирает, как сделать ход.

2. Второе – это моторика хода. В Рэндзю надо взять камушек и большим камушком попасть на маленькое перекрестье. В Бестемше надо взять в кулачок шарики и начать их раскладывать – может показаться сложнее. Но давайте присмотримся к действию. Когда мы берем шарики и раскладываем – это прямое использование мелкой моторики, а значит стимуляция мыслительных процессов. Ребенок может даже еще не осознавать, куда и зачем он ходит, а у него уже начинается усиление мозговой деятельности. Смотрим дальше – положить много шариков по одному, кажется сложнее, но отау-то большие! Действий больше, но они легко выполнимы.

3. Всего одно основное правило – съесть можно, когда закончил на стороне соперника и там стало четное количество (кумалаки лежат парочками). Обычно, объясняя это, я привожу аналогию с садиком. В садике все на прогулку идут парами, ты-воспитатель. На минуту представьте себе ребенка, который обычно аутсайдер и вдруг ему предлагают роль воспитателя и самому построить «детей» (кумалаки) парами и вести на прогулку – эта мысль приятна. Желание играть возрастает. И само понятие «четный» становится понятным.

4. Партия длится всего 3–5 минут. Столько сколько даже гиперактивный ребенок способен усидеть на месте с учетом, что игра то сама по себе интересна.

5. Вишенка на торте – это первый ход. Первым ходом можно сразу съесть кумалаки – т. е. ощутить пусть маленький, но вкус победы. Во многих играх Шахматах, Шашках, Го тоже можно съесть, но далеко не перовым ходом. А в Рэндзю, вообще ничего не съедается и промежуточных

достижений нет. Только победа в конце, пусть и партия длится у новичков те же 3 минуты.

Теперь перейдем к социально травмированным детям. У всех приемных детей есть много разных проблем, но две из них встречаются практически у всех: внутренняя неуверенность в себе и повышенная нервозность. Не буду углубляться в причины, поговорим о внешних проявлениях. Кстати, подобные вещи встречаются и у детей из благополучных семей, но вот у приемных они ярко заметны в массе.

Возможно, вы замечали детей, которых посадишь выполнять задание, а они теребят что-то в руках, кусают пальчики, крутят локоны и прочее. В общем при общей задаче сидеть спокойно на месте и решать поставленную задачу, спускают куда-то очевидное нервное напряжение. А теперь представьте себе момент хода в Бестемше – взять в руку кучку кумалаков (шариков), поперекатывать их в руке (расслабляющий массаж) и постепенно их раскладывать. В момент хода ребенок получает возможность избавиться от нервного напряжения. Вместе с тем, это действие не запрещается, а наоборот поощряется воспитателем. А само по себе раскладывание – это как маленькая медитативная практика: спокойно, поступательно и подряд.

Теперь взглянем со стороны ребенка на действие: он придумал, что делать и впереди его ждет расслабляющее вознаграждение от раскладывания кумалаков.

А если ему не хватило этого расслабления, он вполне может еще и в своем казане поправить кумалаки.

Бестемше - замечательная игра для детей с особыми потребностями. Легкая в освоении, моторика игры сама по себе стимулирует умственную деятельность и дает возможность сбросить нервное напряжение, быстрая, дает ощущение маленьких побед, развивая уверенность в себе. При этом, игра интеллектуальная и, как все лучшие игры мира, отлично развивает логическое мышление.

После освоения Бестемше, любые другие игры, будь то Тогызкумалак, Шахматы, Шашки, Рэндзю, Го, осваиваются на порядок легче.

Бестемше – прекрасный первый шаг в мир логического мышления!

BESTEMSHE AS A METHOD OF COGNITIVE DEVELOPMENT OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS. PRACTICAL EXPERIENCE AND OBSERVATIONS

Asimova Lyubov Saidovna,
President of the Latvian Togyz Kumalak Federation

Annotation. Observations and conclusions about the use of Best Games in comparison with other games for developing the thinking of children with special needs. The article considers 2 groups:

1) Children with speech therapy difficulties. In Latvia, it is customary to refer to children on the autistic spectrum, as well as children with similar problems such as ADHD, hyperactive, dyslexic, etc.

2) Socially traumatized children from foster families, traumatized in biological families.

Keywords: Bestemshe, development of thinking, preschoolers, autism spectrum, dyslexia, traumatized children.

Briefly about the author. Asimova Lyubov Saidovna - President of the Latvian Togyz Kumalak Federation, head of the Logic Intellectual board game Club. He has been an active children's coach for the last 10 years. He has been practicing intellectual games for about 40 years. I started with classical Chess and Checkers. Then the Japanese game of Go appeared, followed by Renju, Reversi, Togyz Kumalak, Mangala, Ovari and others. Her specialty was Japanese Go, and she was a member of the Russian women's national team in her youth. Co-author of the self-help book «Fundamentals of Togyz Kumalak in tasks».

For the last 10 years, I have been training children in various intellectual games. And if you had the opportunity to look closely at all my athletes, you would notice that about 30 percent of the children are children with speech therapy difficulties. In training, I teach children about 10 different games. But I usually start with the Japanese Renju game. It is quite easy to learn – in Japan, children begin to learn it from the age of four.

Remark:

The game of Renju is «big tic-tac-toe». In tic–tac-toe, you need to put 3 in one row, and in Renju, 5 in one row and the field is larger. Renju is about 4 thousand years old and, despite the simple rules, professional World Championships are held on it.

If it takes 10 minutes to teach a

neurotypical child in Renju, then sometimes it takes several hours for a speech therapy group.

Two years ago, Maksat Shotaev presented me with a better one. I brought the Bestemshe stuff to practice and gave it to the autistic boy. And suddenly, by some miracle, it went for him, then for the second, for the third, and so on. I became interested and began to observe what is the phenomenon of the Best?!

Remark:

Bestemshe can be called a simplified version of Togyzkumalak for preschool children. Togyzkumalak is an ancient intellectual heritage of the steppe peoples, which is included in the program of the World Nomad Games. Just as in Togyzkumalak, 2 players play, moves are made by spreading balls (kumalaks) on holes (otau). The child takes the kumalaks on his side and lays them out counterclockwise one at a time in each subsequent otau, if he finishes on the opponent's side and there is an even number of kumalaks in the otau, then he eats them and puts them in his storage well (cauldron). The winner is the one who has the most kumalaks eaten at the end of the game.

As in Japanese Renju, everything is simple, but, as practice shows, it is better suited for children with special needs, because everything is learned in comparison. Let's compare and see.

1. The first thing I noticed was the difference in the perception of inventory. After the Renju board, the children, just looking at the Bestemshe board, exhale and relax. The Renju board is a large square field with 225 options for the first move. The best is only 5 of their own and 5 of the opponent's. Just like the fingers on your hands. Fingers are the first and most familiar instrument for counting. And the child begins by choosing from only 5 options how to make a move.

2. The second is the motor skills of walking. In Renju, you need to take a pebble and hit a small crosshair with a big pebble. In the Bestemshe place, you need to take the balls in your fist and start laying them out – it may seem more difficult. But let's take a closer look at the action. When we take the balls and lay them out, this is a direct use of fine motor skills, which means stimulating mental processes. The child may not even realize where and why he is going, but he is already beginning to increase brain activity. We look further – it seems more difficult to put a lot of balls one at a time, but they are big! There are more actions, but they are easily doable.

3. There is only one basic rule – you can eat when you finish on the opponent's side and there is an even number (kumalaki are in pairs). Usually, when explaining this, I use the analogy of a kindergarten. In kindergarten, everyone goes for a walk in pairs, you are the teacher. For a moment, imagine a child who is usually an outsider, and suddenly he is offered the role of an educator and he himself builds «children» (kumalaki) in pairs and takes them for a walk – this thought is pleasant. The desire to play increases. And the very concept of «even» becomes clear. The game lasts only 3-5 minutes. As much as even a hyperactive child is able to sit still, given that the game itself is interesting.

4. The cherry on the cake is the first move. With the first move, you can immediately eat kumalaki – that is, feel a small, but taste of victory. In many games, Chess, Checkers, and Go can also be eaten, but not with the first move. And in Renju, nothing is eaten at all and there are no intermediate achievements. Only the victory is at the end, even if the game lasts for beginners for the same 3 minutes.

5. Now let's move on to socially traumatized children. All foster children have many different problems, but two of them are found in almost everyone: inner self-doubt and increased nervousness. I will not delve into the reasons, let's talk about the external manifestations. By the way, such things are also found in

children from well-off families, but in foster children they are clearly visible in the mass.

You may have noticed children who are put on a task, and they are fiddling with something in their hands, biting their fingers, twisting their curls and so on. In general, with the common task of sitting quietly in place and solving the task, they release the obvious nervous tension somewhere. Now imagine the moment of the move in the Bestemshe Way – to take a bunch of kumalaks (balls) in your hand, roll them in your hand (relaxing massage) and gradually lay them out. At the moment of walking, the child gets the opportunity to get rid of nervous tension. However, this action is not prohibited, but rather encouraged by the educator. And unfolding itself is like a small meditative practice: calmly, progressively and in a row.

Now let's take a look at the action from the child's side: he figured out what to do, and ahead of him lies the relaxing reward of laying out kumalaks.

And if he didn't have enough of this relaxation, he may well also fix his kumalaki in his cauldron.

Bestemshe is a wonderful game for children with special needs. Easy to learn, the motor skills of the game itself stimulate mental activity and make it possible to relieve nervous tension, fast, gives a feeling of small victories, developing self-confidence. At the same time, the game is intelligent and, like all the best games in the world, perfectly develops logical thinking.

After mastering the Bestemshe, any other games, be it Togyzkumalak, Chess, Checkers, Renju, Go, are mastered an order of magnitude easier.

Bestemshe - of all is a wonderful first step into the world of logical thinking!

«БАСТАУ» АВТОРЛЫҚ БАҒДАРЛАМАСЫ. ТӘЖІРИБЕ. ПЕРСПЕКТИВАЛАР

Гульшат Онланбекқызы,
ҚР ПІБ МО «Қарлығаш» балабақшасы» РМК директоры

Аннотация. «Бастау» авторлық бағдарламасы мектеп жасына дейінгі балалардың қозғалыс қабілеттерін, зерттеу-танымдық және зияткерлік белсенділігін жақсартуға, құндылық бағдарларын, сондай-ақ танымдық және коммуникациялық дағдыларын қалыптастыруға ықпал ететін кешенді дамуға бағытталған. «Бастау» тәрбие-білім беру процесіне қатысушылардың барлығының тығыз ынтымақтастығы мен интеграциясын көздейді

Түйінді сөздер: авторлық бағдарлама, қозғалыс белсенділігі, когнитивті-коммуникативтік даму, зерттеу дағдылары, инвариантты бағдарлама, педагогикалық құралдар, интеграция.

Автор туралы қысқаша. Гүлшат Онланбекқызы - педагогика ғылымдарының кандидаты, ҚР ЖАК доценті, қауымдастырылған профессор. «Жалпы педагогика, педагогика және білім беру тарихы, этнопедагогика» мамандығы бойынша аспирантураны бітірген.

Біздің уақыт-үлкен өзгерістер уақыты. Қазіргі уақытта республиканың мектепке дейінгі ұйымдары ҚР Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы № 137 қаулысымен өздерінің даму бағыттарын дербес айқындауға мүмкіндік алды. Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартымен (ҚР МЖМБС) регламенттелетін Қазақстандағы заманауи мектепке дейінгі білім беру педагогтердің шығармашылық бастамасы үшін кең мүмкіндіктер ашады. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығының 11-тармағы, сөзсіз, балабақшаларда авторлық бағдарламаларды әзірлеуді және іске асыруды ынталандыратын негізгі ережелердің бірі болып табылады.

Педагогикалық тәсілдерді өзгерту, зерттеу жобаларының тақырыбын кеңейту, ата-аналар мен мүдделі қауымдастықтарды білім беру процесіне тарту уақыты келді! «Қарлығаш» балабақшасының 15 жыл ішінде орасан зор педагогикалық тәжірибе, балалар бастамасы кеңістігін ұйымдастырудағы тәжірибе және ең бастысы педагогтардың кәсіби өсуін әдістемелік сүйемелдеу тәжірибесі жинақталды. Мұның бәрі көптеген жылдар бойы

республикалық және халықаралық деңгейдегі білім беру имидждік іс-шараларын өткізу кезінде таратылды.

Алайда, ең өзекті мәселе мектеп жасына дейінгі балалардың моторикасын, зерттеу-танымдық және интеллектуалдық белсенділігін жақсартуға, құндылық бағдарларын, сондай-ақ танымдық және коммуникациялық дағдыларды қалыптастыруға ықпал ететін кешенді дамуға бағытталған «Бастау» авторлық бағдарламасын әзірлеу болды.

«Бастау» авторлық бағдарламасының жобасын әзірлеуге тәжірибелі педагогтар, кәсіпорын әдіскерлері қатысты. Бағдарламаны әзірлеу процесі Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ профессоры Сайра Нағашыбаевна Жиенбаева ғылыми қолдауымен қамтамасыз етілді.

«Бастау» авторлық бағдарламасының жобасы 3-6 жастағы балаларға арналған базистік оқу жоспарының вариативтік бөлігі бойынша әзірленді және «Кәсіпорында апробацияны бастау туралы» 28.08.2024 ж. № 148 бұйрығына сәйкес іске асырылуда.

Бағдарлама оқыту әдістемелік ресурстарынан, перспективалық жоспарлаудан, диагностикалық парақтардан, QR кодтары бойынша мобильді кітапханадан, аудио және мультипликациялық материалдарға сілтемелерден, инновациялық әдістерді, технологияларды сипаттайтын тізбеден, тәжірибелер мен эксперименттердің сипаттамасынан тұрады.

Кәсіпорындағы бағдарламаның жобасы кейс түрінде ұсынылған, бұл кейсті өзекті әдістемелік әзірлемелермен тұрақты негізде толықтыруға мүмкіндік береді.

Қазіргі уақытта бағдарлама өзара байланысты үш бағыттан тұрады:

1. Қозғалыс белсенділігін дамыту. Көңілді дене шынықтыру «Доптар әр түрлі қажет, доптар әр түрлі маңызды!» Жүзу «Жүруден бұрын жүзу!».

Табиғат балаға қозғалысқа деген туа біткен ұмтылысты берді, ол өте құнды сезіммен - қозғалу кезінде сезінетін «бұлшықет қуанышы» сезімімен қамтамасыз етті. Мектепке дейінгі ұйымдардағы спорт элементтерімен ойындармен танысудың нақты деңгейі балалардың қозғалысқа деген үлкен қажеттілігін қанағаттандырады. Доппен жаттығулар, спорттық ойындардың элементтері бұл жағдайда мектеп жасына дейінгі балалардың физикалық және танымдық дамуы үшін шексіз өзекті.

Сонымен қатар, балабақшаларда жүзудің рөлін ерекше атап өту керек. Жүзу баланың денесін сауықтыру үшін маңызды жағдайлар жасайды. Балабақшалардың міндеті-балаларды бассейнге балалардың жоғары эмоцияларын тудыратын қызықты іс-шаралармен баруға ынталандыру, мысалы, аквааэробика элементтерімен жүзу, синхронды жүзу, біріктірілген ұйымдастырылған іс-шаралар. Бөлім материалдарында әдістемелік ресурстар ұсынылған: ойындар, перспективалық жоспарлау, диагностикалық материал, бұл өте қажет, менің ойымша, балабақша мамандары, ата - аналар.

2. Когнитивті-коммуникативті даму. «Этникалық ертегілер» және «Ертегілердегі интерактивті қызмет алгоритмдері» бөлімдері сөйлеуді, ойлауды, есте сақтауды дамытуға, ой-өрісті кеңейтуге ықпал етеді.

Соңғы жылдары психикалық және физикалық бұзылулары бар, созылмалы аурулары бар, сондай-ақ Мектепке дейінгі жастағы сөйлеу және сөйлеу дағдыларын дамытуда проблемалары бар балалар санының өсуі байқалды. Қазақ тілін жетік меңгермеу де маңызды мәселе болып табылады. Бұл балалардың когнитивті-коммуни-

кативті дамуына жаңа тәсілдерді іздеуді және түзету-дамыту жұмысының тиімділігін арттыруды талап етеді.

Негізгі проблема-баланың дамуының жас параметрлерінің қазіргі әлеуметтік-психологиялық стандарттарға сәйкес келмеуі, сондай-ақ мектепте сәтті оқудың қалыптасқан психологиялық алғышарттарының болмауы. Бастауыш мектеп жасында бұл мектептің негізгі пәндерін (оқу, жазу, математика) меңгерудегі қиындықтарға әкеледі. Өзгеретін шындыққа байланысты жаңа талаптар диагностикалық, дамытушылық және түзету жұмыстарының бар тәжірибесін қайта қарау міндетін қояды.

Сонымен қатар, әлеуметтік желілердің, бұқаралық теледидардың және компьютерлік технологиялардың дамуымен балалардың оқуға уақыты аз болды — экранды көру әлдеқайда оңай және қызықты. Мектепке дейінгі жаста балада абстрактілі-логикалық ойлау басым болады, сондықтан оған ертегі жағдайлары мен бейнелері тұрғысынан сұрақтарды қабылдау және жауап беру оңайырақ. Ертегілер қиял мен интуицияны дамытуға көмектеседі, шығармашылық бастаманы босатады және әлемді жаңа қырынан көруге мүмкіндік береді. Бұл міндеттерді шешуге этникалық ертегілерді және ертегімен интерактивті қызметті ұйымдастырудың авторлық алгоритмін қамтитын когнитивті-коммуникативтік даму бөлімін қамтитын «БАСТАУ» авторлық бағдарламасы ықпал етеді.

3. Зерттеу-танымдық және интеллектуалды даму.

«Кванториумдағы ойындар-эксперименттер бөлімі. Мектепке дейінгі балаларға арналған физика» балалардың зерттеу дағдыларын, қызығушылығын және қоршаған әлемге қызығушылығын қалыптастыруға бағытталған бөлімі. Бұл табиғат туралы алғашқы идеялардың дамуына ықпал етеді (су, жарық, дыбыс, көлеңке, жылу, кеңістік және т.б.) және мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық қабілеттерін дамытуға көмектеседі. Әдістемелік нұсқаулықта ұсынылған эксперименттер балалар Кванториумдарына оңай енеді және күрделі жабдықты қажет етпестен зертханаларда сәтті жүргізілуі мүмкін.

Бағдарламаның артықшылықтары:

- кәсіпорынның педагогикалық тәжірибесін есепке алу;
- елде бағдарлама аналогтарының болмауы;
- тиімді педагогикалық құралдарды ұсыну;
- балалардың озық дамуына бағдарлану;
- заманауи білім беру ресурстарын интеграциялау.

«Бастау» авторлық бағдарламасы қазіргі уақытта кәсіпорынның балабақшаларында сынақтан өтуде.

«Жүзу» бөлімі білім беру процесін әр баланың қажеттіліктеріне сәйкес бейімдеуге мүмкіндік беретін бағдарламаның вариативті бөлігіне енгізілген. Өз кезегінде «Көңілді дене шынықтыру», «Этникалық ертегілер» және «Балаларға арналған физика, кванториум ойындары» бөлімдері инвариантты бағдарламаның бөлігі болып табылады. Бұл бөлімдер негізгі оқу жоспарына кіреді және балаларда негізгі құзыреттіліктерді қалыптастыруға бағытталған. Бағдарламаның инвариантты бөлігі әрі қарай оқуға қажетті негізгі білім мен дағдыларды дамытуды қамтамасыз етеді, ал вариативті бөлігі білім беру процесін әртараптандыруға мүмкіндік береді, бұл оны әр балаға қызықты әрі жеке бағдарланған етеді.

«Бастау» бағдарламасы педагогтарға болашақ ұрпақты тәрбиелеуде өз-

дерінің шығармашылық және кәсіби әлеуетін іске асыруға мүмкіндік бере отырып, тәрбие-білім беру процесінің барлық қатысушыларының тығыз ынтымақтастығы мен интеграциясын көздейді.

Бұдан басқа, Павлодар облысы, Екібастұз қаласы білім беру бөлімінің «№ 9 бала бақша-гимназиясы» КМҚК және «№ 1 бөбекжай-бақшасы» КҚК сияқты ҚР өңірлерінің мектепке дейінгі білім беру мекемелеріне, сондай-ақ Абай облысының мектепке дейінгі ұйымдарына, сынақтан өткізу және енгізу үшін «Бастау» авторлық бағдарламасын ұсыну мүмкіндігі қарастырылуда.

Келешекте, 2024-2025 оқу жылында кәсіпорынның мектепке дейінгі ұйымдарында және ҚР екі өңірінде білім беру бағдарламасын сынақтан өткізу нәтижелері негізінде бағдарламаның мазмұны «Социум» және «Шығармашылық» сияқты жаңа бағыттармен толықтырылатын болады. Сонымен қатар, 2025 жылдың II жартыжылдығында бағдарлама материалдарын сараптамалық қорытынды алу үшін Қазақстан Республикасы Білім Министрлігінің Ыбырай Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының Республикалық оқу-әдістемелік кеңесіне сараптамаға ұсыну жоспарлануда.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында авторлық бағдарламалардың болуы біздің еліміздің мектепке дейінгі білім берудегі заманауи тенденцияларға жедел жауап бере алатын педагогикалық ұжымның жоғары инновациялық әлеуетін көрсетеді.

Дереккөздердің тізімі

1. Гозман, М. Е. (2014). Мектеп жасына дейінгі балалардың дене тәрбиесі. — М.: Воронеж.
2. Петухова, Н. А. (2016). Мектеп жасына дейінгі балалардың қозғалыш белсенділігінің дамуы: теория және практика. - СПб.: Питер.
3. Выготский, Л. С. (2001). Баланың даму психологиясы. - М.: Эксмо.
4. Давыдова, В. В. (2006). Балалардың ойлау психологиясы. — М.: МГУ баспасы.
5. Мельник, Н. И. (2017). Мектеп жасына дейінгі балалардың дене тәрбиесі және жүзу негіздері. - М.: Бизнес-Пресс.
6. Захаров, В. П. (2014). Мектепке дейінгі кезеңде балалардың дамуы. — М.: Просвещение.
7. Шиян, О. В. (2015). Мектеп жасына дейінгі психофизиология және педагогика. - СПб.: Лань.

АВТОРСКАЯ ПРОГРАММА «БАСТАУ». ОПЫТ. ПЕРСПЕКТИВЫ

Гульшат Онланбеккызы,
директор РГП «Детский сад «Қарлығаш» МЦ УДП РК

Аннотация. Авторская программа «Бастау» направлена на комплексное развитие дошкольников, содействующая улучшению их двигательных способностей, исследовательско-познавательной и интеллектуальной активности, формированию ценностных ориентаций, а также когнитивных и коммуникационных навыков. «Бастау» предполагает тесное сотрудничество и интеграцию всех участников воспитательно-образовательного процесса

Ключевые слова: авторская программа, двигательная активность, когнитивно-коммуникативное развитие, исследовательские навыки, инвариантная программа, педагогические инструменты, интеграция.

Коротко об авторе. Гульшат Онланбеккызы – кандидат педагогических наук, доцент ВАК РК, ассоциированный профессор. Окончила аспирантуру по специальности «Общая педагогика, история педагогики и образования, этнопедагогика».

Наше время – это время больших перемен. В настоящее время дошкольные организации Республики Постановлением Правительства РК № 137 от 15 марта 2021 года получили возможность самостоятельно определять направления своего развития. Современное дошкольное образование в Казахстане, регламентируемое Государственным общеобязательным стандартом образования (ГОСО РК), открывает широкие возможности для творческой инициативы педагогов. Пункт 11 Приказа Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования», несомненно, является одним из ключевых положений, стимулирующих разработку и реализацию авторских программ в детских садах.

Время для трансформации педагогических подходов, расширения тематики исследовательских проектов, привлечения в образовательный процесс родителей и заинтересованных сообществ – пришло! За 15 лет существования детского сада «Қарлыгаш» был накоплен колоссальный педагогический опыт, опыт в организации пространства детской инициативы и, главное, опыт методического

сопровождения профессионального роста педагогов. Все это на протяжении многих лет транслировалось при проведении образовательных имиджевых мероприятий республиканского и международного уровня.

Однако наиболее актуальным вопросом стала разработка авторской программы «Бастау», направленной на комплексное развитие дошкольников, содействующая улучшению их двигательных способностей, исследовательско-познавательной и интеллектуальной активности, формированию ценностных ориентаций, а также когнитивных и коммуникационных навыков.

В разработке проекта авторской программы «Бастау» участвовали опытные педагоги, методисты Предприятия. Процесс разработки Программы был обеспечен научным сопровождением профессора ЕНУ им. Л.Н. Гумилева Сайрой Нагашыбаевной Жиенбаевой.

Проект авторской программы «Бастау» разработан по вариативной части базисного учебного плана для детей 3-6 лет и реализуется согласно Приказа № 148 от 28.08.2024 г. «О начале апробации на Предприятии».

Программа состоит из обучающих методических ресурсов, перспективного планирования, диагностических листов, мобильной библиотеки по QR кодам, ссылки на аудио и мультипликационные материалы, перечень с описанием инновационных методов, технологий, описание опытов и экспериментов.

Проект программы на Предприятии представлен в виде кейса, что позволяет на постоянной основе пополнять кейс актуальными методическими разработками.

В настоящее время Программа состоит из трех взаимосвязанных направлений:

1. Развитие двигательной активности. Занимательная физкультура «Мячи разные нужны, мячи разные важны!» Плавание «Плавать раньше, чем ходить!».

Природа дала ребенку врожденное стремление к движению, снабдив очень ценным чувством - чувством «мышечной радости», которое он испытывает, двигаясь. Реальный уровень знакомства с играми с элементами спорта в дошкольных организациях удовлетворяет огромную потребность детей в движении. Упражнения с мячом, элементы спортивных игр в данном случае безгранично актуальны для физического и познавательного развития дошкольников.

Вместе с тем, следует особо выделить роль плавания в детских садах. Плавание создает важные условия для оздоровления детского организма. Задача детских садов состоит в мотивации детей для посещения бассейна интересными занятиями, вызывающие высокие эмоции детей, например, плавание с элементами аквааэробики, синхронного плавания, интегрированной организованной деятельности. В материалах раздела предложены методические ресурсы: игры, перспективное планирование, диагностический материал, что очень востребовано, я думаю, педагогами-специалистами детских садов, родителями.

2. Когнитивно-коммуникативное развитие. Разделы «Этнические сказки» и «Алгоритмы интерактивной деятельности по сказкам» способствуют развитию речи, мышления, памяти, расширению кругозора.

В последние годы наблюдается рост числа детей с психическими и физическими нарушениями, хроническими заболеваниями, а также с про-

блемами в развитии речи и речевых навыков в дошкольном возрасте. Недостаточное владение казахским языком также является важной проблемой. Это требует поиска новых подходов к когнитивно-коммуникативному развитию детей и повышения эффективности коррекционно-развивающей работы.

Основной проблемой является несоответствие возрастных параметров развития ребенка современным социально-психологическим нормативам, а также отсутствие сформированных психологических предпосылок для успешного обучения в школе. В младшем школьном возрасте это приводит к трудностям в освоении базовых школьных предметов (чтение, письмо, математика). Новые требования, обусловленные изменяющимися реалиями, ставят задачу переосмысления существующего опыта диагностической, развивающей и коррекционной работы.

Кроме того, с развитием социальных сетей, массового телевидения и компьютерных технологий у детей стало меньше времени на учебу — ведь гораздо проще и интереснее просто смотреть экран. В дошкольном возрасте у ребенка преобладает абстрактно-логическое мышление, поэтому ему легче воспринимать и отвечать на вопросы в контексте сказочных ситуаций и образов. Сказки помогают развивать воображение и интуицию, освобождают творческую инициативу и позволяют взглянуть на мир с новой стороны. Решению этих задач способствует авторская программа «БАСТАУ», включающая раздел когнитивно-коммуникативного развития, который включает этнические сказки и авторский алгоритм организации интерактивной деятельности со сказкой.

3. Исследовательско-познавательное и интеллектуальное развитие.

Раздел «Игры-эксперименты в кванториуме. Физика для дошколят» направлен на формирование у детей исследовательских навыков, любознательности и интереса к окружающему миру. Он способствует развитию первичных представлений о природе (вода, свет, звук, тень, тепло, пространство и др.) и помогает дошкольникам развивать познавательные способности. Эксперименты, предложенные в методическом пособии, легко интегрируются в детские Кванториумы и могут быть успешно проведены в лабораториях без необходимости использования сложного оборудования.

Преимущества программы:

- учет педагогического опыта Предприятия;
- отсутствие аналогов программы в стране;
- предложение эффективных педагогических инструментов;
- ориентированность на опережающее развитие детей;
- интеграция современных образовательных ресурсов.

Авторская программа «Бастау» в настоящее время проходит апробацию в детских садах Предприятия.

Раздел «Плавание» включен в вариативную часть программы, что позволяет адаптировать образовательный процесс в соответствии с потребностями каждого ребенка. В свою очередь, разделы «Занимательная физкультура», «Этнические сказки» и «Физика для малышей, игры в кванториуме» являются частью инвариантной программы. Эти разделы входят в основной учебный план и направлены на формирование у детей ключевых компетенций. Инвариантная часть программы обеспечивает развитие базовых знаний и навыков,

необходимых для дальнейшего обучения, а вариативная часть предоставляет возможность разнообразить образовательный процесс, делая его более увлекательным и индивидуально ориентированным для каждого ребенка.

Программа «Бастау» предполагает тесное сотрудничество и интеграцию всех участников воспитательно-образовательного процесса, предоставляя педагогам возможность реализовать свой творческий и профессиональный потенциал в воспитании будущего поколения.

Кроме того, рассматривается возможность предоставления авторской программы «Бастау» для апробации и внедрения в дошкольные образовательные организации регионов РК, таких как ККП «Ясли-сад № 1» и КГКП «Детский сад № 9» отдела образования г. Экибастуз, Павлодарской области, а также в дошкольные организации Абайской области.

В перспективе, в 2024-2025 учебном году, на основе результатов апробации образовательной программы в дошкольных организациях Предприятия и в двух регионах РК, содержание программы будет дополнено новыми направлениями, такими как «Социум» и «Творчество». Наряду с этим, во II полугодии 2025 года материалы программы планируется представить на экспертизу в Республиканский учебно-методический совет Национальной академии образования им. И. Алтынсарина Министерства просвещения Республики Казахстан для получения экспертного заключения.

Наличие авторских программ в дошкольных образовательных организациях свидетельствует о высоком инновационном потенциале педагогического коллектива, способного оперативно реагировать на современные тенденции в дошкольном образовании нашей страны.

Литература:

1. Гозман, М. Е. (2014). Физическое воспитание детей дошкольного возраста. — М.: Воронеж.
2. Петухова, Н. А. (2016). Двигательное развитие детей дошкольного возраста: теория и практика. — СПб.: Питер.
3. Выготский, Л. С. (2001). Психология развития ребенка. — М.: Эксмо.
4. Давыдова, В. В. (2006). Психология мышления детей. — М.: Издательство МГУ.
5. Мельник, Н. И. (2017). Основы физического воспитания и плавания детей дошкольного возраста. — М.: Бизнес-Пресс.
6. Захаров, В. П. (2014). Развитие детей в дошкольный период. — М.: Просвещение.
7. Шиян, О. В. (2015). Психофизиология и педагогика дошкольного возраста. — СПб.: Лань.

THE AUTHOR'S PROGRAM «BASTAU». EXPERIENCE AND PROSPECTS

Gulshat Onlanbekzy,
Director of the Kindergarten «Karlygash» of the MC OP RK

Annotation. The «Bastau» author's program is aimed at the comprehensive development of preschoolers, contributing to the improvement of their motor abilities, research, cognitive and intellectual activity, the formation of value orientations, as well as cognitive and communication skills. «Bastau» involves close cooperation and integration of all participants in the educational process.

Keywords: author's program, motor activity, cognitive and communicative development, research skills, invariant program, pedagogical tools, integration.

Briefly about the author. Gulshat Onlanbekkyzy – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Higher Attestation Commission of the Republic of Kazakhstan, Associate Professor. She completed postgraduate studies with a degree in General Pedagogy, History of Pedagogy and Education, ethnopedagogy. Director of the kindergarten «Karlygash» of the Medical Center of the Office of the President of the Republic of Kazakhstan.

Our time is a time of great change. Currently, preschool organizations of the Republic, by Decree of the Government of the Republic of Kazakhstan No. 137 dated March 15, 2021, have the opportunity to independently determine the directions of their development. Modern preschool education in Kazakhstan, regulated by the State Mandatory Standard of Education (SSE RK), opens up wide opportunities for creative initiative of teachers. Paragraph 11 of the Order of the Minister of Education of the Republic of Kazakhstan dated August 3, 2022 No. 348 "On approval of state mandatory standards for preschool education and training, primary, basic secondary and general secondary, technical and vocational, post-secondary education" is undoubtedly one of the key provisions stimulating the development and implementation of author's programs in kindergartens.

The time has come to transform pedagogical approaches, expand the scope of research projects, and involve parents and interested communities in the educational process! Over the 15 years of the existence of the «Karlygash» kindergarten, enormous pedagogical experience has been accumulated, experience in organizing a space for children's initiatives and, most importantly, experience in methodological support of teachers' professional growth. All this has been

broadcast for many years during educational image events at the national and international levels.

However, the most pressing issue was the development of the «Bastau» author's program aimed at the comprehensive development of preschoolers, contributing to the improvement of their motor abilities, research, cognitive and intellectual activity, the formation of value orientations, as well as cognitive and communication skills.

Experienced teachers and the Company's methodologists participated in the development of the «Bastau» author's program project. The Program development process was provided with scientific support by Professor Sayra Nagashybaevna Zhienbayeva of the L.N. Gumilyov ENU.

The draft author's program «Bastau» was developed according to the variable part of the basic curriculum for children aged 3-6 years and is implemented in accordance with Order No. 148 dated 08/28/2024 «On the beginning of testing at the Enterprise».

The program consists of educational methodological resources, advanced planning, diagnostic sheets, a mobile library of QR codes, links to audio and animation materials, a list describing innovative methods, technologies, and a description of experiments and experiments.

The draft program at the Enterprise is presented in the form of a case, which allows you to constantly replenish the case with relevant methodological developments.

Currently, the Program consists of three interrelated areas:

1. Development of motor activity. Entertaining physical education «Different balls are needed, different balls are important!» Swimming «Swimming before walking!». Nature has given the child an innate desire for movement, providing him with a very valuable feeling - the feeling of "muscular joy" that he experiences while moving. The real level of familiarity with games with elements of sports in preschool organizations satisfies the great need for children to move. Exercises with a ball, elements of sports games in this case are infinitely relevant for the physical and cognitive development of preschoolers [1-2].

At the same time, the role of swimming in kindergartens should be emphasized. Swimming creates important conditions for the improvement of the child's body. The task of kindergartens is to motivate children to visit the pool with interesting activities that evoke high emotions of children, for example, swimming with elements of water aerobics, synchronized swimming, integrated organized activities. The materials of the section offer methodological resources: games, long-term planning, diagnostic material, which, I think, is in great demand by kindergarten teachers and parents.

2. Cognitive and communicative development. The sections «Ethnic fairy tales» and «Algorithms of interactive fairy tale activity» contribute to the development of speech, thinking, memory, and expanding horizons.

In recent years, there has been an increase in the number of children with mental and physical disabilities, chronic diseases, as well as problems in the development of speech and speech skills in preschool age. Insufficient command of the Kazakh language is also an important problem. This requires the search for new approaches to the cognitive and communicative development of children and improving the effectiveness of correctional and developmental work.

The main problem is the discrepancy

between the age parameters of a child's development and modern socio-psychological standards, as well as the lack of well-formed psychological prerequisites for successful schooling. In primary school age, this leads to difficulties in mastering basic school subjects(reading,writing,mathematics). New requirements caused by changing realities pose the task of rethinking the existing experience of diagnostic, developmental and correctional work [3-5].

In addition, with the development of social networks, mass television and computer technology, children have less time to study, because it is much easier and more interesting to just watch the screen. At preschool age, abstract logical thinking prevails in a child, so it is easier for him to perceive and answer questions in the context of fabulous situations and images. Fairy tales help to develop imagination and intuition, free up creative initiative and allow you to look at the world from a new perspective. The author's «BASTAU» program, which includes a section of cognitive and communicative development, which includes ethnic fairy tales and the author's algorithm for organizing interactive activities with a fairy tale, contributes to solving these tasks.

3. Research, cognitive and intellectual development. The section «Experimental games in the quantorium. Physics for Preschoolers» is aimed at developing children's research skills, curiosity and interest in the world around them. It promotes the development of primary ideas about nature (water, light, sound, shadow, heat, space, etc.) and helps preschoolers develop cognitive abilities. The experiments proposed in the tutorial are easily integrated into children's Quantories and can be successfully conducted in laboratories without the need for sophisticated equipment.

Advantages of the program:

- consideration of the pedagogical experience of the Company;
- the lack of analogues of the program in the country;
- Offering effective teaching tools;
- focus on the advanced development of children;
- Integration of modern educational resources.

The «Bastau» author's program is currently being tested in the Company's kindergartens.

The Swimming section is included in the variable part of the program, which allows you to adapt the educational process in accordance with the needs of each child. In turn, the sections «Entertaining physical education», «Ethnic fairy tales» and «Physics for kids, games in the quantorium» are part of the invariant program. These sections are included in the main curriculum and are aimed at developing key competencies in children. The invariant part of the program provides the development of basic knowledge and skills necessary for further education, while the variable part provides an opportunity to diversify the educational process, making it more exciting and individually oriented for each child.

The Bastau program involves close cooperation and integration of all participants in the educational process, providing teachers with the opportunity to realize their creative and professional potential in educating the future generation.

In addition, the possibility of providing the Bastau author's program for testing and implementation in preschool educational organizations in the regions of the Republic of Kazakhstan, such as the CSE «Nursery Garden No. 18»

and KGKP «Kindergarten No. 9» of the Department of Education in Ekibastuz, Pavlodar region, as well as in preschool organizations of the Abai region, is being considered.

In the future, in the 2024-2025 academic year, based on the results of the testing of the educational program in preschool organizations of the Enterprise and in two regions of the Republic of Kazakhstan, the content of the program will be supplemented with new directions such as «Society» and «Creativity». At the same time, in the second half of 2025, the program materials are planned to be submitted for examination to the Republican Educational and Methodological Council of the I. Altynsarin National Academy of Education of the Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan to obtain an expert opinion.

The presence of author's programs in preschool educational institutions testifies to the high innovative potential of the teaching staff, which is able to respond promptly to current trends in preschool education in our country.

List of sources

1. Gozman M.E. Physical education of preschool children. Moscow: Voronezh, 2014. – 90 p.
2. Petukhova N.A. Motor development of preschool children: theory and practice. – St. Petersburg: Peter, 2016. – 112 p.
3. Melnik N.I. Fundamentals of physical education and swimming for preschool children. Moscow: Business Press, 2017. – 150 p.
4. Zakharov V.P. Development of children in the preschool period. Moscow: Prosveshchenie, 2014. – 123 p.
5. Shiyan O.V. Psychophysiology and pedagogy of preschool age. – St. Petersburg: Lan, 2015. – 210 p.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІЛІКТІ ДАМЫТУ ЖӘНЕ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ ПЕДАГОГТЕРДІҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН АШУ

Жоламанова Анжела Кабдуловна,
Бескөл а., Қызылжар ауданы, СҚО «Мирас» бөбекжай-бақшасы» МКҚК меңгерушісі

Аннотация. Мақалада инновациялық белсенділікті дамытудың және білім беру процесінің сапасын арттырудың негізгі факторлары ретінде мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің шығармашылық әлеуетін ашудың маңыздылығы қарастырылады. Автор тәрбиешілер арасында шығармашылық ойлауды ынталандырудың заманауи тәсілдерін, соның ішінде білім беру қызметіне инновациялық тәжірибелерді енгізуге ықпал ететін әдістер мен технологияларды талдайды.

Педагогтердің кәсіби өсуінің рөліне, олардың тәжірибе алмасуға және жаңа идеяларды сынауға бағытталған семинарларға, тренингтер мен конкурстарға қатысуына ерекше назар аударылады.

Сонымен қатар, мақалада инновацияға ықпал ететін ортаны құру бойынша практикалық ұсыныстар берілген және мектепке дейінгі мекемелерде жүзеге асырылған сәтті бастамалардың мысалдары сипатталған. Қорытындылай келе, педагогтердің шығармашылық әлеуетін дамыту балаларды тәрбиелеу мен оқыту тәжірибесін байытып қана қоймай, сонымен қатар білім беру ортасындағы жалпы климатқа оң әсер ететіндігі атап өтілді.

Түйін сөздер: инновациялық белсенділік, шығармашылық әлеует, мектепке дейінгі білім беру, модельдеу, білім беру ортасы, бастамалар, дене шынықтыру кешені.

Автор туралы қысқаша. Жоламанова Анжела Кабдуловна - бірінші санатты бастшы, педагог-зерттеуші. «Балабақшада серуендеуді ұйымдастыру» әдістемелік құралының, «Говорика» дыбыстарын автоматтандыруға арналған жаттығулар мен тапсырмалар жинағының, «Мектепке дейінгі ұйымның білім беру процесіне бағдарламалау, заманауи дизайн және робототехника дағдыларын енгізу» авторлық бағдарламасының, балаларды аквааэробика элементтерімен жүзуге үйрету бойынша вариативті компонент «Дельфиненок» бағдарламасының авторы. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің оқулықтарды, оқу-әдістемелік құралдар мен кешендерді сараптау жөніндегі республикалық сараптама тобының мүшесі.

Бүгінгі таңда мектепке дейінгі балалар ұйымы – жетілдіруге, дамуға ұмтылатын, жаңа мүмкіндіктер іздейтін, баланың, отбасының, қоғам-

ның қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін қажетті жағдайлар жасайтын, мұғалімдердің шығармашылық, кәсіби жұмысына жағдай жасайтын, заманауи талаптарға жауап беретін күрделі организм. Білім беру процесіне инновацияларды енгізу – бұл қыңырлық емес, балалармен жұмыс істеудің тиімді түрлерін шығармашылық іздеуге немқұрайлы қарау емес, бұл уақыт талабы.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделінің мақсаты – дені сау, тәуелсіз, ізденімпаз, коммуникативті, сыни тұрғыдан ойлайтын балаларды қалыптастыру мен әлеуметтендіруді көздейтін тәрбие мен оқыту жүйесін трансформациялау арқылы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамытудың бағыты мен принциптерін анықтау. Қолжетімді және сапалы мектепке дейінгі білім беру Біріккен Ұлттар Ұйымының 2030 жылға дейінгі Тұрақты даму мақсаттарының тізіміне кіреді. Бұл көбінесе мектепке дейінгі ұйымдар қызметінің сапалы өзгеруіне ықпал ететін инновациялардың қаншалықты тиімді игерілуіне байланысты. Қазіргі уақытта әрбір мектепке дейінгі ұйым инновациялық қызмет саласына енгізілген. Мектепке дейінгі ұйымдардың жаңа түрлері, профильдері мен түрлері, баланың жеке басына және оның отбасының сұраныстарына бағытталған жаңа білім беру бағдарламалары құрылды.

«Мирас» бөбекжай-бақшасының ұжымы даму режимінде жұмыс істейді, бұл білім беру қызметі инновацияларға негізделгенін білдіреді.

«Мирас» бөбекжайындағы жаңалықтардың себептерінің бірі-педагогикалық ұжымның халыққа көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыруға, оларды әртараптандыруға деген ұмтылысы. Бүгінгі таңда мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс жасауда қолданылатын көптеген озық педагогикалық теориялар мен әдістер бар. Балабақша әкімшілігі педагогикалық ұжыммен бірлесе отырып, мектепке дейінгі ұйымның даму перспективасын айқындап, инновациялық қызметтің мақсатын нақты тұжырымдады: балабақшаның педагогикалық жүйесінің қабілеттерін жақсарту, тәрбие мен оқытудың сапалы жоғары нәтижелеріне қол жеткізу.

Балабақшадағы педагогикалық процесс қазақ және орыс тілдерінде жүзеге асырылады, жобалық қуаты 280 бала, 12 топ. Балаларды тәрбиелеу мен тәрбиелеуді ұйымдастыруды алдын ала талдау, ата-аналар мен педагогтардың сауалнамасы, сондай-ақ Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі ұйымдарында инновацияларды енгізу бойынша тәжірибені зерделеу біздің инновацияларымыздың бағыттарын, сипатын, ауқымы мен мәселелерін анықтауға көмектесті. Осылайша инновациялық қызметті дамытудың басым бағыттары анықталды:

- денсаулық сақтау технологиялары: Crossfit kids, Өрмелеу алаңы, бассейн және су аэробикасы;
- модельдеу технологиясы: өзекті тақырыптар бойынша модельдер мен макеттер құру;
- ерте кәсіптік бағдар: «World Skills. Balabaqsha. Шеберлікке бірінші қадам» жобасы;
- оқу сауаттылығының алғы шарттарын қалыптастыру: «Кітап - алтын сандық» жобасы

CROSSFIT KIDS – мектеп жасына дейінгі бала үшін ең жақсы белсенділік: кез – келген мектепке дейінгі ұйымның басты міндеті-тәрбиеленушілердің өмірі мен денсаулығын қорғау. Дәл осы бағытқа ерекше назар аударылады. Crossfit kids немесе балаларға арналған Кроссфит - бұл мектеп жасына дейінгі балалардың физикалық дамуының ең танымал

әдістерінің бірі. Басқаша айтқанда, ойын және спорттық жаттығулардан тұратын айналмалы жаттығу. Олар балаларға ептілікті, икемділікті, күшті, төзімділікті, жылдамдықты және көшбасшылықты дамытуға көмектеседі. Ең бастысы, Crossfit әл-ауқатты қамтамасыз етуге және әр жаңа күн сайын жақсаруға көмектеседі. Сонымен қатар, балалар жаттығулары ойын мен көңіл көтеру элементтерін қамтиды.

ӨРМЕЛЕУ АЛАҢЫ - бұл жартас бетіне еліктеу және ойын-сауықты дамытатын тренажер. Өрмелеу кез-келген балаға жүгіру, секіру, жүзу сияқты табиғи нәрсе. Ол үшін бұл табиғи қозғалыстар, оның ортасы. Осыған байланысты альпинизм өте үйлесімді спорт: ол барлық бұлшықет топтарын дамытады, ойлау – дерексіз, тактикалық. Біз баланың барлық байламдары, бұлшықеттері күшейіп, қабырғадағы қозғалыс туралы қандай да бір түсінікке ие болуына баса назар аударамыз.

«Мирас» бөбекжайындағы **БАССЕЙН** ашылған сәттен бастап жұмыс істейді. Балаларды «Дельфиненок» су аэробикасы элементтерімен жүзуге үйрету бойынша вариативтік бағдарлама сынақтан өткізілді және шығарылды. Сабақтарда балаларға жүзудің әртүрлі стильдері ғана емес, сонымен қатар бассейнде сүңгу де үйретіледі, бұл өкпенің жұмысын жақсартуға, үйлестіруге және су астында дем шығару дағдыларын дамытуға көмектеседі. Сондай-ақ, дұрыс тыныс алу ми жасушаларын оттегімен қанықтыруға көмектеседі. Тоғанда ойнау арқылы балалар артық энергияны босата алады, ал денені қолдайтын су толқындары массаж сияқты – босаңсытып, тыныштандырады және баланы біраз уақытқа гиперактивтіліктен арылтады.

МОДЕЛЬДЕУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ: мектеп жасына дейінгі баланың жазу, кесте жасау, жазбаша түрде бір нәрсені белгілеу мүмкіндігі жоқ. Балабақшада негізінен есте сақтаудың бір түрі ғана қатысады – ауызша. Модельдеу - бұл танымдық мәселелерді шешу үшін визуалды, моторлы, ассоциативті жадыны қолдану әрекеті. Бұл әдістің мектеп жасына дейінгі балалар үшін қол жетімділігі модельдеу алмастыру принципіне негізделгендігімен анықталады – нақты затты балалардың іс-әрекетінде басқа белгімен, затпен, кескінмен алмастыруға болады. Педагогтар балалармен бірге туған Бескөл ауылының үлгі-макетін жасап шығарды, мұнда танылатын нысандар – ипподром, мектеп, дене шынықтыру кешені, емхана және басқалар модельденді. Балалармен жұмыс жасауда визуалды модельдеуді қолданудың өзектілігі-визуалды модельдеуді қолдану балалардың қызығушылығын тудырады, материалды есте сақтау және игеру процесін жеңілдетеді және жеделдетеді, есте сақтау әдістерін қалыптастырады. Модельдеуді қолдана отырып, біз балаларды ең бастысы көруге, алған білімдерін жүйелеуге үйретеміз.

«WORLD SKILLS. BALABAQSHA. ШЕБЕРЛІККЕ БІРІНШІ ҚАДАМ» жобасы: ерте кәсіптік бағдар беру мектеп жасына дейінгі балалардың ересек адамдардың кәсіптері, зауыттар, фабрикалар, құрал түрлері, ауыл шаруашылығы туралы қарапайым білімдерін қамтиды.

«World Skills. Balabaqsha. Шеберлікке бірінші қадам» жобасы төрт бағыт бойынша жүзеге асырылады:

1. Полиция. Өрт сөндірушілер. Әскери
2. Техникалық және құрылыс мамандықтары
3. Қызмет көрсету саласы. (Сауда, сұлулық салоны)
4. Медицина. Денсаулық.

Бұл білім баланың әлеуметтену процесінде маңызды рөл атқарады, олар

мектеп жасына дейінгі балаға қоғамның қалай жұмыс істейтінін, қандай тапсырмаларды орындайтынын және әр адам қандай тапсырмаларды орындайтынын түсінуге мүмкіндік береді. Сонымен бірге, ересектердің еңбек қызметінің ерекшеліктерімен таныса отырып, мектеп жасына дейінгі балаларда еңбек қызметіне деген қызығушылық, еңбекке деген оң көзқарас қалыптасады.

Балаларды техникалық ғылымдарды оқуға дайындау-бұл сонымен бірге инженерлік-конструкторлық ойлауы бар белсенді, өз ісіне құмар адамдарды тәрбиелеуге ықпал ететін оқыту және техникалық шығармашылық. Бұл, өз кезегінде, мектеп жасына дейінгі балалардағы кәсіптер әлемі туралы ерте түсініктердің дамуына жағдай жасауға жүйелі, кешенді көзқарасты білдіреді.

«КІТАП - АЛТЫН САНДЫҚ» жобасы: Қазіргі балалар-бұл «әдемі суретті» қабылдағысы келетін «көрермендер». Оқу артта қалады, қызықсыз, қажетсіз болады. Кітап енді өмір оқулығы ретінде қабылданбайды. Сөз бойынша жұмысты балалардың жас кезінен бастау керек. Мектепке дейінгі жас баланы оқу іс-әрекетіне қосу үшін ең белсенді болып табылады. «Бірыңғай тәрбие бағдарламасын», «Балалар кітапханасы» бағытын іске асыру аясында 2024 жылдың 1 ақпанында «Мирас» бөбекжай-бақшасының кітапханасы өз есігін айқара ашты. Бұл оқиғаның алдында үлкен жұмыс болды.

Бүгінгі таңда кітапхана әдістемелік кабинеттің бұрышындағы бірнеше сөрелер немесе шкафтар ғана емес. Бұл әдемі сөрелері бар жеке жайлы кеңсе. Мұнда қазақ, орыс, ағылшын тілдеріндегі балалар көркем әдебиеті де, педагогтарға арналған әдістемелік әдебиет те бар. Ашылу күні «Кітап алтын сандық» атты жарқын іс-шара өткізілді, онда қазақ ертегілерінің кейіпкері Алдар-Көсе мен ертегі кітаптары балаларға кітап сыйлады. Ересек және мектепалды топтардың тәрбиеленушілері үшін кітапханаға қызықты экскурсия өткізілді. Балалар үлкен қуанышпен, ал кейбіреуі тынысын ішке тартып, әдемі байланыстырылған, керемет безендірілген сөрелердегі көптеген кітаптарға қарады. Балалар мұндай кітаптарды ешқашан көрген емес.

Білім беру жүйесінің орталық буыны педагог болып табылады. Ол балалармен жұмыс істеу әдістерін жетілдіреді, тәрбие мен оқыту процесінде жаңа әзірлемелерді қолданады, балаларға белгілі бір білім беру материалын ұсыну әдістерін жетілдіреді.

Дереккөздердің тізімі

1. Жоғары оқу орындарын қоспағанда, білім беру ұйымдарындағы «Бірыңғай тәрбие бағдарламасы». 19.09.2023 ж. ҚР Оқу-ағарту министрлігі.

2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделі: Үкіметтің Қаулысы 2021 жылғы 15 наурыздағы № 137.

3. Власенко г.в., Шадрина Е. А. Мектеп жасына дейінгі балаларды оқытуда модельдеу әдісін қолдану. https://kopilka.edu-eao.ru/ispolzovanie-modelirovaniya-v-obuchenii-detej-doshkolnogo-vozrasta/

4. Герасименко С.В. Мектеп жасына дейінгі балаларды әлеуметтік-коммуникативті және танымдық дамуды басқарудың бір түрі ретінде ерте кәсіптік бағдарлау моделін құру. № 100 шығарылым, сәуір 2022. http://io.nios.ru/articles2/122/10/formirovanie-

predposylok-chitatelskoy-gramotnosti-u-doshkolnikov

5. Гладкова И.Н. Балабақшалардағы бассейндер. 2018. http://ybasseyna.ru/vidy/bassejnii_v_detskih_sadah.html

6. Ларионова Л.А. Мектеп жасына дейінгі балалардың оқу сауаттылығының алғышарттарын қалыптастыру. №104 шығарылым, желтоқсан 2022. https://infourok.ru/doklad-na-temu-formirovanie-chitatelskoj-gramotnosti-u-detej-doshkolnogo-vozrasta-5774669.html

7. Скарга Е.А. Мектепке дейінгі мекемеде өрмелеу алаңымен пайдалану бойынша ұсыныстар. Өрмелеу алаңындағы ойындар жинағы. 2020. https://nsportal.ru/detskiy-sad/fizkultura/2020/01/25/skalodrom-v-detskom-sadu.

РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ И РАСКРЫТИЕ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ПЕДАГОГОВ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Жоламанова Анжела Кабдуловна,
заведующая, ГККП «Ясли-сад «Мирас», а. Бесколь, Кызылжарского района, СКО

Аннотация. В статье рассматривается важность развития инновационной активности и раскрытия творческого потенциала педагогов дошкольной организации как ключевых факторов повышения качества образовательного процесса. Автор анализирует современные подходы к стимулированию творческого мышления среди воспитателей, включая методы и технологии, способствующие внедрению инновационных практик в образовательную деятельность. Особое внимание уделяется роли профессионального роста педагогов, их участию в семинарах, тренингах и конкурсах, направленных на обмен опытом и апробацию новых идей. Кроме того, в статье представляются практические рекомендации по созданию среды, способствующей инновациям, и описываются примеры успешных инициатив, реализованных в дошкольных учреждениях. В заключение подчеркивается, что развитие творческого потенциала педагогов не только обогащает опыт воспитания и обучения детей, но и положительно сказывается на общем климате в образовательной среде.

Ключевые слова: инновационная активность, творческий потенциал, дошкольное образование, моделирование, образовательная среда, креативность, физкультурный комплекс.

Коротко об авторе. Жоламанова Анжела Кабдуловна – руководитель первой категории, педагог-исследователь. Автор методического пособия «Организация прогулок в детском саду», сборника упражнений и заданий для автоматизации звуков «Говорика», авторской программы «Внедрение навыков программирования, современного конструирования и робототехники в образовательный процесс дошкольной организации», программы вариативного компонента по обучению детей плаванию с элементами аквааэробики «Дельфиненок». Член республиканской экспертной группы по экспертизе учебников, учебно-методических пособий и комплексов Министерства просвещения Республики Казахстан.

Детская дошкольная организация сегодня – это сложный организм, стремящаяся к совершенствованию, развитию, ищущая новые возможности, создающая необходимые условия для удовлетворения потребности ребенка, семьи, общества, обеспечивающая условия для творческой, профессиональной работы педагогов, отвечающая современным требова-

ниям. Введение инноваций в образовательный процесс – это не прихоть, не равнодушное отношение к творческому поиску эффективных форм работы с детьми, это – требование времени.

Цель Модели развития дошкольного воспитания и обучения – определить направление и принципы развития дошкольного воспитания и обучения через трансформацию системы воспитания и обучения, предусматривающей формирование и социализацию здоровых, самостоятельных, любознательных, коммуникабельных, критически мыслящих детей. Доступное и качественное дошкольное образование входит в перечень целей устойчивого развития Организации Объединенных Наций до 2030 года. Оно во многом зависит от того, насколько эффективно осваиваются инновации, способствующие качественным изменениям деятельности дошкольных организаций. В настоящее время, практически каждая дошкольная организация включена в сферу инновационной деятельности. Созданы новые типы, профили и виды дошкольных организаций, новые образовательные программы, ориентированные на индивидуальность ребенка и запросы его семьи.

Коллектив ясли-сада «Мирас» работает в режиме развития, это значит, что образовательная деятельность строится на нововведениях.

Одной из причин нововведений в ясли-саде «Мирас» является стремление педагогического коллектива повысить качество предоставляемых населению услуг, сделать их более разнообразными. На сегодняшний день существует много передовых педагогических теорий и методик, используемых в работе с детьми дошкольного возраста. Администрация ясли-сада, совместно с педагогическим коллективом, определила перспективу развития дошкольной организации и четко сформулировала цель инновационной деятельности: улучшить способности педагогической системы детского сада, достичь качественно более высоких результатов воспитания и обучения.

Педагогический процесс в детском саду осуществляется на казахском и русском языках, проектная мощность 280 детей, 12 групп. Предварительный анализ организации воспитания и образования детей, анкетирование родителей и педагогов, а также изучение опыта по внедрению инноваций в дошкольных организациях Республики Казахстан, помогло определить направления, характер, масштаб и проблематику наших нововведений. Так приоритетными направлениями для развития инновационной деятельности были определены:

- здоровьесберегающие технологии: Crossfit kids, Скалодром, бассейн и аквааэробика;
- технология моделирования: создание моделей и макетов по актуальным темам;
- ранняя профориентация: проект «World Skills. Balabaqsha. Шеберлікке бірінші қадам»;
- формирование предпосылок читательской грамотности: проект «Кітап - алтын сандық».

Crossfit kids – лучшая активность для дошкольника: Главная задача любой дошкольной организации – охрана жизни и здоровья воспитанников. Именно этому направлению уделяется особое внимание. Crossfit kids или Кроссфит для детей – это одна из наиболее популярных методик физического развития дошкольников. Другими словами – круговая тренировка, которая состоит из игровых и спортивных упражнений. Они помогают детям развивать ловкость, гиб-

кость, силу, выносливость, скорость и лидерские качества. Что особенно важно, кроссфит помогает обеспечить хорошее самочувствие и становиться лучше с каждым новым днем. Кроме того, детские тренировки непременно включают элементы игры и веселья.

Скалодром является имитацией скальной поверхности и развлекательно-развивающим тренажером. Лазать настолько естественно для любого ребёнка так же, как и бегать, прыгать, плавать. Для него это естественные движения, его среда. И скалолазание в этом плане очень гармоничный вид спорта: он развивает все группы мышц, мышление – абстрактное, тактическое. Делаем упор на то, чтобы у ребёнка окрепли все связки, мышцы и появилось какое-то понимание движения по стене.

Бассейн в ясли-саду «Мирас» функционирует с момента открытия сада. Апробирована и выпущена вариативная программа по обучению детей плаванию с элементами аквааэробики «Дельфиненок». На занятиях детей учат не только разным стилям плавания, но и нырянию в бассейне, которое способствует улучшению работы лёгких, координации, выработке навыка выдоха под водой. А еще правильное дыхание помогает насытить клетки мозга кислородом. Играя в водоёме, дети могут освободить лишнюю энергию, а волны воды, поддерживающие тело, как массаж – расслабят, успокоят и на некоторое время избавят ребенка от гиперактивности.

Технология моделирования: Дошкольник лишен возможности записать, сделать таблицу, отметить что-либо письменно. В детском саду в основном задействован только один вид памяти – вербальный. Моделирование – это попытка задействовать для решения познавательных задач зрительную, двигательную, ассоциативную память. Доступность этого метода для дошкольников определяется тем, что в основе моделирования лежит принцип замещения – реальный предмет может быть замещен в деятельности детей другим знаком, предметом, изображением. Педагоги вместе с детьми изготовили модель-макет нашего родного аула Бесколь, здесь смоделированы узнаваемые объекты – ипподром, школа, физкультурный комплекс, поликлиника и другие. Актуальность использования наглядного моделирования в работе с детьми состоит в том, что использование наглядного моделирования вызывает у детей интерес, облегчает и ускоряет процесс запоминания и усвоения материала, формирует приемы работы с памятью. Применяя моделирование, мы учим детей видеть главное, систематизировать полученные знания.

Проект «World Skills. Balabaqsha. Шеберлікке бірінші қадам»: Ранняя профориентация дошкольников включает в себя элементарные знания детей о профессиях взрослых, о заводах, фабриках, о видах орудий труда, о сельском хозяйстве.

Проект «World Skills. Balabaqsha. Шеберлікке бірінші қадам» реализуется по четырем направлениям:

1. Полиция. Пожарные. Военные
2. Технические и строительные профессии
3. Сфера услуг. (Торговля, салон красоты)
4. Медицина. Здоровье.

Эти знания играют важную роль в процессе социализации ребенка, они дают понять дошкольнику, как устроено общество, какие задачи оно выполняет, и какие задачи выполняет каждый человек. Вместе с тем, знакомясь с особенностями трудовой деятельности взрослых, у детей дошколь-

ного возраста формируется интерес к трудовой деятельности, положительное отношение к труду.

Подготовка детей к изучению технических наук – это одновременно и обучение, и техническое творчество, что способствует воспитанию активных, увлечённых своим делом людей, обладающих инженерно-конструкторским мышлением. Это, в свою очередь, предполагает системный, комплексный подход к созданию условий развития ранних представлений о мире профессий у детей дошкольного возраста.

Проект «Кітап - алтын сандық»: Современные дети – это больше «зрители», которые хотят воспринимать «красивую картинку». Чтение уходит на второй план, становится неинтересным, ненужным. Книга уже не воспринимается как учебник жизни. Работу над словом необходимо начинать с раннего возраста детей. Дошкольный возраст самый активный для включения ребенка в читательскую деятельность. В рамках реализации «Единой программы воспитания», направления «Детская библиотека», 1 февраля 2024 года распахнула свои двери библиотека ясли-сада «Мирас». Этому событию предшествовала огромная работа.

Сегодня библиотека представляет собой не просто несколько полок или шкафов в уголке методического кабинета. Это отдельный уютный кабинет, с красивыми стеллажами. Здесь есть как детская художественная литература на казахском, русском, английском языках, так и методическая для педагогов. В день открытия было проведено яркое мероприятие «Кітап алтын сандық», на котором герой казахских сказок Алдар-Косе и Фея Книг подарили детям книгу. Для воспитанников старших и предшкольных групп была проведена увлекательная экскурсия в библиотеку. Ребята с большим восторгом, а кто и затаив дыхание, смотрели на множество книг в красивых переплётах, на замечательно оформленных стеллажах. Такого количества книг дети ещё никогда не видели.

Центральным звеном образовательной системы является педагог. Именно, он совершенствует свои методы работы с детьми, применяет новые разработки в процессе воспитания и обучения, совершенствует приемы преподнесения детям того или иного образовательного материала.

Список источников

1. «Единая программа воспитания» в организациях образования, за исключением высших учебных заведений. 19.09.2023 г. Министерство просвещения РК.

2. Модель развития дошкольного воспитания и обучения: Постановление Правительства от 15 марта 2021 г. № 137. – 2021.

3. Власенко Г.В., Шадрина Е.А. Использование метода моделирования в обучении детей дошкольного возраста. https://kopilka.edu-eao.ru/ispolzovanie-modelirovaniya-v-obuchenii-detej-doshkolnogo-vozrasta/

4. Герасименко С.В. Создание модели ранней профориентации дошкольников как одной из форм управления социально-коммуникативным и познавательным развитием. Выпуск №100, апрель 2022. http://io.nios.ru/articles2/122/10/formirovanie-predposylok-chitatelskoy-gramotnosti-u-doshkolnikov

5. Гладкова И.Н. Бассейны в детских садах. 2018. http://ybasseyna.ru/vidy/bassejnii_v_detskih_sadah.html

6. Ларионова Л.А., Формирование предпосылок читательской грамотности у дошкольников. Выпуск №104, декабрь 2022. https://infourok.ru/doklad-na-temu-formirovanie-chitatelskoj-gramotnosti-u-detej-doshkolnogo-vozrasta-5774669.html

7. Скарга Е. А., Рекомендации по использованию скалодрома в дошкольном учреждении. Сборник игр на скалодроме. 2020. https://nsportal.ru/detskiy-sad/fizkultura/2020/01/25/skalodrom-v-detskom-sadu.

DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ACTIVITY AND DISCLOSURE OF CREATIVE POTENTIAL OF PRESCHOOL TEACHERS

Zholamanova Angela Gabdullovna,
Head Miras Nursery School, a. Beskol, Kyzylzhar district, North Kazakhstan region

Annotation. The article examines the importance of developing innovative activity and unlocking the creative potential of preschool teachers as key factors in improving the quality of the educational process. The author analyzes modern approaches to stimulating creative thinking among educators, including methods and technologies that promote the introduction of innovative practices in educational activities. Special attention is paid to the role of professional growth of teachers, their participation in seminars, trainings and competitions aimed at sharing experiences and testing new ideas. In addition, the article provides practical recommendations for creating an environment conducive to innovation, and describes examples of successful initiatives implemented in preschool institutions. In conclusion, it is emphasized that the development of the creative potential of teachers not only enriches the experience of raising and teaching children, but also has a positive effect on the overall climate in the educational environment.

Keywords: innovative activity, creative potential, preschool education, modeling, educational environment, creativity, physical education complex.

Briefly about the author. Zholamanova Angela Kabdulovna – head of the first category, teacher-researcher. He is the author of the methodical manual «Organization of walks in kindergarten», a collection of exercises and tasks for automating sounds «Govorika», the author's program «Introduction of programming skills, modern design and robotics into the educational process of preschool organizations», a program of a variable component for teaching children to swim with elements of aqua aerobics «Little dolphin». Member of the republican expert group on the examination of textbooks, teaching aids and complexes of the Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan.

A preschool organization today is a complex organism striving for improvement, development, seeking new opportunities, creating the necessary conditions to meet the needs of the child, family, and society, providing conditions for creative, professional work by teachers, and meeting modern requirements. The introduction of innovations into the

educational process is not a whim, not an indifferent attitude to the creative search for effective forms of work with children, it is a requirement of the time [1-2].

The purpose of the Preschool Education and Training Development Model is to determine the direction and principles of the development of preschool education and training through the transformation of the education and training system, providing for the formation and socialization of healthy, independent, inquisitive, sociable, critically thinking children. Affordable and high-quality preschool education is included in the list of sustainable development goals of the United Nations until 2030. It largely depends on how effectively innovations are being mastered that contribute to qualitative changes in the activities of preschool organizations. Currently, almost every preschool organization is included in the field of innovation. New types, profiles and types of preschool organizations have been created, as well as new educational programs focused on the individuality of the child and the needs of his family [3-4].

The Miras Nursery School staff is working in a development mode, which means that educational activities are based on innovations.

One of the reasons for the innovations in the «Miras» nursery is the desire of the teaching staff to improve the quality of services provided to the public and make them more diverse. Today, there are many advanced pedagogical theories and techniques used in working with preschool children. The kindergarten administration, together with the teaching staff, identified the prospects for the development of the preschool organization and clearly formulated the goal of innovation: to improve the abilities of the kindergarten teaching system, to achieve qualitatively higher results of education and training [5-7].

The pedagogical process in the kindergarten is carried out in Kazakh and Russian, the design capacity is 280 children, 12 groups. A preliminary analysis of the organization of upbringing and education of children, a survey of parents and teachers, as well as the study of experience in introducing innovations in preschool organizations in the Republic of Kazakhstan, helped to determine the directions, nature, scale and problems of our innovations. Thus, the priority areas for the development of innovation activities were identified:

- health-saving technologies: Crossfit kids, Climbing wall, swimming pool and water aerobics;
- modeling technology: creation of models and layouts on current topics;
- Early career guidance: the «World Skills. Balabaqsha. The first step to mastery1 project;
- formation of prerequisites for reading literacy: the «Kitap - altyn Sandyk» project.

Crossfit kids - is the best activity for preschoolers. The main task of any preschool organization is to protect the life and health of pupils. It is this area that is receiving special attention. Crossfit kids or Crossfit for kids is one of the most popular methods of physical development for preschoolers. In other words, it is a circular workout, which consists of game and sports exercises. They help children develop agility, flexibility, strength, endurance, speed, and leadership skills. Most importantly, crossfit helps you feel good and get better every day. In addition, children's training sessions certainly include elements of play and fun.

The climbing wall is an imitation of a rocky surface and an entertainment and educational simulator. Climbing is so

natural for any child, as well as running, jumping, swimming. For him, these are natural movements, his environment. And rock climbing is a very harmonious sport in this regard: it develops all muscle groups, thinking – abstract, tactical. We focus on strengthening all the ligaments and muscles of the child and gaining some understanding of movement along the wall.

The swimming pool in the «»Miras» Nursery Garden has been operating since the garden was opened. A variable program for teaching children to swim with elements of water aerobics «Little dolphin» has been tested and released. In the classroom, children are taught not only different styles of swimming, but also diving in the pool, which helps improve lung function, coordination, and the development of exhalation skills underwater. And proper breathing helps to saturate brain cells with oxygen. Playing in the pond, children can release excess energy, and the waves of water that support the body, like massage, will relax, soothe and relieve the child of hyperactivity for a while.

Modeling technology: Preschoolers are deprived of the opportunity to write down, make a table, mark something in writing. In kindergarten, there is basically only one type of memory involved – verbal. Modeling is an attempt to use visual, motor, and associative memory to solve cognitive problems. The accessibility of this method for preschoolers is determined by the fact that modeling is based on the principle of substitution – a real object can be replaced in children's activities by another sign, object, image. Together with the children, the teachers made a mock-up of our native village of Beskol, where recognizable objects are modeled – a racetrack, a school, a sports complex, a polyclinic and others. The relevance of using visual modeling in working with children is that the use of visual modeling arouses children's interest, facilitates and accelerates the process of memorization and assimilation of material, forms techniques for working with memory. By applying modeling, we teach children to see the main thing, to systematize the acquired knowledge.

The project «World Skills. Balabaqsha. Sheberlikke birinshi kadam»: Early career guidance for preschoolers includes children's basic knowledge of adult professions, factories, types of tools, and agriculture.

The project «World Skills. Balabaqsha. Sheberlikke birinshi kadam» is implemented in four directions:

1. The police. Firefighters. Military
2. Technical and construction professions
3. Service sector (trade, beauty salon)
4. Medicine. Health.

This knowledge plays an important role in the process of a child's socialization, it makes it clear to the preschooler how society works, what tasks it performs, and what tasks each person performs. At the same time, getting acquainted with the peculiarities of adult work, preschool children develop an interest in work and a positive attitude towards work.

Preparing children for the study of technical sciences is both learning and technical creativity, which contributes to the education of active, passionate people with engineering and design thinking. This, in turn, presupposes a systematic, integrated approach to creating conditions for the development of early ideas about the world of professions among preschool children.

The Kitap - Altyn Sandyk project: Modern children are more «viewers» who want to perceive a «beautiful picture». Reading fades into the background, becomes uninteresting, unnecessary. The book is no longer perceived as a

textbook of life. It is necessary to start working on the word from an early age of children. Preschool age is the most active age for involving a child in reading activities. As part of the implementation of the «Unified Education Program», the «Children's Library» direction, on February 1, 2024, the «Miras» Nursery «School library» opened its doors. A lot of work preceded this event.

Today, the library is not just a few shelves or cabinets in a corner of the teaching room. This is a separate cozy office with beautiful shelving. There are both children's fiction in Kazakh, Russian, and English, as well as methodological literature for teachers. On the opening day, a bright event "Kitap altyn Sandyk" was held, where the hero of Kazakh fairy tales Aldar-Kose and the Fairy of Books presented a book to the children. An exciting excursion to the library was conducted for pupils of senior and pre-school groups. The children looked with great delight, and some with bated breath, at the many beautifully bound books on the wonderfully decorated shelves. Children have never seen so many books before.

The central element of the educational system is the teacher. Namely, he improves his methods of working with children, applies new developments in the process of education and training, improves the methods of presenting educational material to children.

List of sources

1. «Unified education program» in educational organizations, except for higher educational institutions. 09/19/2023 Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan.

2. A model for the development of preschool education and training: Government Decree No. 137 dated March 15, 2021-2021.

3. Vlasenko G.V., Shadrina E.A. The use of the modeling method in teaching preschool children. https://kopilka.edu-eao.ru/ispolzovanie-modelirovaniya-v-obuchenii-detej-doshkolnogo-vozrasta/

4. Gerasimenko S.V. Creation of a model of early career guidance for preschoolers as one of the forms of management of socio-communicative and cognitive development. Issue No. 100, April 2022. http://io.nios.ru/articles2/122/10/formirovanie-predposylok-chitatelskoy-gramotnosti-u-doshkolnikov

5. Gladkova I.N. Pools in kindergartens. – 2018. http://ybasseyna.ru/vidy/bassejnii_v_detskih_sadah.html

6. Larionova L.A., The formation of prerequisites for reading literacy in preschoolers. Issue No. 104, December 2022. https://infourok.ru/doklad-na-temu-formirovanie-chitatelskoj-gramotnosti-u-detej-doshkolnogo-vozrasta-5774669.html

7. Skarga E. A., Recommendations on the use of a climbing wall in a preschool institution. Collection of climbing wall games. – 2020. https://nsportal.ru/detskiy-sad/fizkultura/2020/01/25/skalodrom-v-detskom-sadu.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА ТӘРБИЕЛЕУ ПРОЦЕСІ АРҚЫЛЫ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРҒА БАУЛУ

Жолбарысова Молдир Айткалиевна,
Астана қаласы әкімдігінің«№5«Ақбота» балабақшасы» МКҚК меңгерушісі

Аннотация. Балабақшадағы тәрбиелеу процесі арқылы ұлттық құндылықтар негізінде тәрбиеленушілерді толыққанды дамыту мәселесі қаралады.

Түйін сөздер: Тіл және мәдениет. Дәстүрлер мен әдет-ғұрыптар. Патриотизм.

Автор туралы қысқаша. Жолбарысова Мөлдір Айтқалиқызы – Астана қаласы №5 «Ақбота» балабақшасының меңгерушісі, педагогика ғылымдарының магистрі, басшы-ұйымдастырушы. «Бестемше алаңы» ойыны мен бағдарламасының авторы.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында тәрбиелеу процесі арқылы ұлттық құндылықтар негізінде тәрбиеленушілерді толыққанды дамытумәселесі өте өзекті. Себебі, баланың мектепке дейінгі жасында оның рухани және мәдени негіздері қалыптасады. Ұлттық құндылықтарды бала бойына сіңіру арқылы олар еліміздің тарихын, дәстүрлерін, мәдениетін танып біледі. Бұл құндылықтар балалардың жеке тұлға ретінде қалыптасуына, қоғамға толыққанды азамат болып өсулеріне ықпал етеді.

Балабақшадағы ұлттық құндылықтардың маңыздылығын бірнеше негізгі бағытта қарастыруға болады:

1. Тіл және мәдениет;
2. Дәстүрлер мен әдет-ғұрыптар;
3. Патриотизм.

Осы бағыттарды толықтай қамтып, тиімді жүзеге асыру үшін мектепке дейінгі ұйымдар Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасына сүйене отырып, тәрбие жұмысының мақсаттары мен міндеттерін нақтылап, бейімдейді.

Ұлттық құндылықтарды балалардың бойына сіңіру балабақшадағы тәрбие процесінің алғашқы сәтінен бастап, күні бойы режимдік процестер арқылы жүзеге асады. Балаларды қабылдаудан бастап, олардың әрбір іс-әрекеті мен қадамы ұлттық құндылықтарға негізделген тәрбиенің маңызды бір бөлігіне айналды.

Балабақшадағы тәрбиеші балалармен жұмыс істегенде күнделікті іс-әрекеттерде қазақ халқының дәстүрлері

мен мәдениетін, моральдық және этикалық құндылықтарды ұғындыруға тырысады. Мысалы, ұлттық ойындар, әндер, билер, салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптар арқылы балалардың бойында ұлттық сана-сезімді, тілге деген сүйіспеншілікті және патриоттық сезімдерді тәрбиелеуге жағдай жасайды.

Елордалық балабақшаларда баланың бойына ұлттық құндылықтарды сіңіру үшін күнделікті әдістемелік жұмыстардың 4 бағыты жүзеге асырылуда:

1. Заттық - дамытушы орта құру (күнделікті ҰІӘ барысында);
2. Кабинеттер мен орталықтарды ашу;
3. Жобалар мен эксперименталды алаңдар;
4. Ата-аналарды педагогикалық процеске тарту.

Дамытушы орта құрудағы мақсат – ол тәрбиеленушілердің жан-жақты және толыққанды дамуын, балалардың өз бетінше әрекет етуін, ойын аймақтарын таңдау мүмкіндігі. Балаларды дамытатын қызығушылық орталықтары құрылған, олар оңашалау бұрышы, кітап бұрышы, ұлттық құндылықтар, сюжетті-рөлдік ойындар, театрландырылған ойындар, табиғат және ғылым, шығармашылық, мамандықтар әлемі және т.б. дамытушы орталықтар болып бөлінеді.

Балабақшадағы ашылған инновациялық кабинеттер мен орталықтардың қызметі мектеп жасына дейінгі балаларды қазақ халқының тұрмыстық заттарымен және салт-дәстүрлерімен, музыкалық аспаптарымен, әшекей бұйымдарымен, ұлттық киімдерімен таныстыру, оған қоса ұлттық ойындарын («асық», «бес тас», «бестемше» және т.б.) ойнайтын орындарды жабдықтау. Олар «Зияткер Академиясы» кабинеті, «Ұлттық кабинеті», «Мамандықтар қалашығы» кабинеті, «Қамшы өру», «Шаш өру» орталықтары, «Әжемнің қызықты ертігілері» кітап оқу орталығы, «Сырласу және достасу» орталығы, «Табиғатты аялайық» орталығы болып қамтылған.

Әр балабақшада материалдық техникалық базасына және әдістемелік жұмысты жүргізу мүмкіндігіне сәйкес «Бала мерген», «Шабандос», «Алаңдағы бестемше», «Асық ату» т.б. жобалар енгізілген.

Ата-аналарды педагогикалық процессқа тарту — баланың дамуы мен тәрбиесіне елеулі әсер ететін маңызды факторлардың бірі. Ұрпақтар сабақтастығын тәрбие жүйесіне енгізу, яғни ата-аналар мен балабақша арасындағы ынтымақтастықты нығайту, балалардың тәрбие алуында үлкен рөл атқарады. Елордалық балабақшаларда осы мақсатта «Әжелер мектебі», «Аналар мектебі», «Әкелер мектебі» сияқты арнайы жобалар мен іс-шаралар ұйымдастырылған. Бұл бағдарламалардың жұмысы 99 балабақшада тұрақты түрде жүргізіліп, ата-аналардың бала тәрбиесіндегі ықпалын арттыруға, олардың ұлттық құндылықтар мен дәстүрлерді балаларға тиімді жеткізуіне көмек көрсетуде.

Мысалы, «Әжелер мектебі» аясында әжелер балабақшаға келіп, балаларға ертегілер айтып, олардың рухани дамуына үлес қосады. Сондай-ақ, түскі ұйқыға жатқызар алдында да әжелер мен тәрбиешілер балаларды ертегімен тыныштандырып, олардың жан дүниесіне тыныштық сыйлайды.

Сонымен қатар, Астана қаласының балабақшаларында жұма күні «Ұлттық киімдер» күні болып белгіленген. Бұл шара балалар үшін ерекше әрі тәрбиелік мәні жоғары, олардың өз халқының мәдениетін тереңірек түсінуіне көмектеседі. Түскі ас кезінде балаларға батаның түрлері үйретіледі. Әр топта күйгіз үйдің бұрыштары орналасып, онда балалар өз беттерінше іс-әрекеттерін жүргізеді. Жазғы сауықтыру кезеңінде балабақша

алаңдарында күйгіз үйлер орнатылып, ішінде түрлі іс-шаралар ұйымдастырылады.

Сондай-ақ, «Бестемше» ұлттық ойыны Астана қаласында 36 балабақшаға инновациялық жоба ретінде енгізілген. Бұл ойын түрлендіріліп,өзгертіліп «Мектепке дейінгі жастағы балаларға «Алаңдағы бестемше» командалық авторлық ойыны ретінде жасалып Республика көлемінде кеңінен таралды.Оған қоса Түркия мемлекеті қызығушылық танытып, өз елінде кеңінен таратуға ниет білдірді.

Нәтижесінде, Іс-тәжірибе алмасу және ұлттық ойынның мәртебесін өсіру мақсатында Қазақстан Республикасы Астана қаласы мектепке дейінгі ұйымдармен мен Түркия еліниАқыл-ой ойындары конфедерациясы төрағасы, мангала федерациясы президенті Рауф Озгенмен меморандум жасалып, 2024 жылы Түркияның Анкара қаласында «Зияткерлік ойындарды үйретудің заманауи технологиялары және әдістемелік ерекшеліктері» атты Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған 15 ел өкілдері қатысқан халықаралық семинарда Астана қаласының балабақша педагогтері іс – тәжірибелерімен бөлісті.

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті музейі мен Астана қаласы мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының бірлесуімен жыл сайын жоспарға сай «Жеті атаңды біл», «Менің отбасымның тарихы – Отанымның тарихы» отбасылық шежіре шеруіис - шарасы өткізіледі.

Қорыта айтқанда, мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында ұлттық құндылықтарды бала санасына сіңіру – ұлттық тәрбиенің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Ұлттық мәдениетке, тілге, дәстүрлерге баулудың ерте кезеңі балалардың тұлғалық дамуына және оларды әлеуметтік тұрғыда үйлесімді азаматтар етіп тәрбиелеуге мүмкіндік береді.

Ұлттық құндылықтар арқылы тәрбиеленген ұрпақ болашақта өз елін сүйетін, мәдени мұрасын құрметтейтін азамат болары сөзсіз.

ПРИОБЩЕНИЕ К НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦЕННОСТЯМ ЧЕРЕЗ ПРОЦЕСС ВОСПИТАНИЯ В ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ

Жолбарысова Молдир Айткалиевна,
заведующая ГККП «Детский сад №5«Ақбота» акимата города Астаны

Аннотация. В статье рассматривается вопрос всестороннего развития воспитанников в процессе воспитания в детском саду на основе национальных ценностей.

Ключевые слова: язык и культура, традиции и обычаи, патриотизм.

Автор туралы қысқаша. Жолбарысова Молдир Айткалиевна - заведующая детского сада №5 «Ақбота» города Астаны, магистр педагогических наук, руководитель-организатор. Автор игры и программы «Бестемше алаңы».

Очень актуальна проблема всестороннего развития воспитанников на основе национальных ценностей в процессе воспитания в дошкольных организациях образования. Это связано с тем, что в дошкольном возрасте у ребенка формируются его духовные и культурные основы. Прививая национальные ценности ребенку, они узнают историю, традиции, культуру нашей страны. Эти ценности способствуют становлению детей как личности, формированию всесторонне развитого гражданина.

Значимость национальных ценностей в детском саду можно рассматривать по нескольким основным направлениям:

1. Язык и культура;
2. Традиции и обычаи;
3. Патриотизм.

Для всестороннего охвата и эффективной реализации данных направлений дошкольные организации на основе Типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения конкретизируют и адаптируют цели и задачи воспитательной работы.

Усвоение детьми национальных ценностей происходит с начальных этапов воспитательного процесса в детском саду через режимные моменты в течение дня. Начиная с приема детей, каждое их действие и шаг стали важной частью воспитания, основанного на национальных ценностях.

Воспитатель в детском саду при работе с детьми стремится в повседневной деятельности осмыслить традиции и культуру казахского народа,

моральные и этические ценности. Например, через национальные игры, песни, танцы, обряды и обычаи создают условия для воспитания у детей национального самосознания, любви к языку и патриотических чувств.

В детских садах столицы ежедневная методическая работа по развитию потенциала каждого ребенка на основе общечеловеческих и национальных ценностей реализуется в 4 направлениях:

1. Создание предметно-развивающей среды (ежедневно в ходе ОД);
2. Открытие кабинетов и центров;
3. Проекты и экспериментальные площадки;
4. Вовлечение родителей в педагогический процесс.

Целью создания развивающей среды является всестороннее и полноценное развитие воспитанников, возможность самостоятельной деятельности детей, выбора игровых зон. Созданы, развивающие детей, центры по интересам, это: уголок уединения, книжный уголок, национальные ценности, сюжетно-ролевые игры, театрализованные игры, природа и наука, творчество, мир профессий и т.д., которые делятся на развивающие центры.

Деятельность инновационных кабинетов и центров, открытых в детском саду, заключается в ознакомлении дошкольников с предметами быта и обычаями казахского народа, музыкальными инструментами, украшениями, национальной одеждой, а также оснащение мест для проведения национальных игр («асык», «бес тас», «бестемше» и др.). Это кабинеты «Академия интеллектуалов», «Национальный кабинет», «Городок профессий», центры «Плетение камчи», «Плетение косичек». Центр чтения книг «Интересные сказки бабушки», центр «Сырласу и достасу», центр» Аялайық Табиғат».

Балабақшадағы ашылған инновациялық кабинеттер мен орталықтардың қызметі мектеп жасына дейінгі балаларды қазақ халқының тұрмыстық заттарымен және салт-дәстүрлерімен, музыкалық аспаптарымен, әшекей бұйымдарымен, ұлттық киімдерімен таныстыру, оған қоса ұлттық ойындарын («асық», «бес тас», «бестемше» және т.б.) ойнайтын орындарды жабдықтау. Олар «Зияткер Академиясы» кабинеті, «Ұлттық кабинеті», «Мамандықтар қалашығы» кабинеті, «Қамшы өру», «Шаш өру» орталықтары, «Әжемнің қызықты ертігілері» кітап оқу орталығы, «Сырласу және достасу» орталығы, «Табиғатты аялайық» орталығы болып қамтылған.

Әр балабақшада материалдық техникалық базасына және әдістемелік жұмысты жүргізу мүмкіндігіне сәйкес «Бала мерген», «Шабандос», «Аландағы бестемше», «Асық ату» т.б. жобалар енгізілген.

Ата-аналарды педагогикалық процессқа тарту — баланың дамуы мен тәрбиесіне елеулі әсер ететін маңызды факторлардың бірі. Ұрпақтар сабақтастығын тәрбие жүйесіне енгізу, яғни ата-аналар мен балабақша арасындағы ынтымақтастықты нығайту, балалардың тәрбие алуында үлкен рөл атқарады. Елордалық балабақшаларда осы мақсатта «Әжелер мектебі», «Аналар мектебі», «Әкелер мектебі» сияқты арнайы жобалар мен іс-шаралар ұйымдастырылған. Бұл бағдарламалардың жұмысы 99 балабақшада тұрақты түрде жүргізіліп, ата-аналардың бала тәрбиесіндегі ықпалын арттыруға, олардың ұлттық құндылықтар мен дәстүрлерді балаларға тиімді жеткізуіне көмек көрсетуде.

Мысалы, «Әжелер мектебі» аясында әжелер балабақшаға келіп, балаларға ертегілер айтып, олардың рухани дамуына үлес қосады. Сондай-ақ, түскі

ұйқыға жатқызар алдында да әжелер мен тәрбиешілер балаларды ертегімен тыныштандырып, олардың жан дүниесіне тыныштық сыйлайды.

Сонымен қатар, Астана қаласының балабақшаларында жұма күні «Ұлттық киімдер» күні болып белгіленген. Бұл шара балалар үшін ерекше әрі тәрбиелік мәні жоғары, олардың өз халқының мәдениетін тереңірек түсінуіне көмектеседі. Түскі ас кезінде балаларға батаның түрлері үйретіледі. Әр топта күйгіз үйдің бұрыштары орналасып, онда балалар өз беттерінше іс-әрекеттерін жүргізеді. Жазғы сауықтыру кезеңінде балабақша алаңдарында күйгіз үйлер орнатылып, ішінде түрлі іс-шаралар ұйымдастырылады.

Сондай-ақ, «Бестемше» ұлттық ойыны Астана қаласында 36 балабақшаға инновациялық жоба ретінде енгізілген. Бұл ойын түрлендіріліп,өзгертіліп «Мектепке дейінгі жастағы балаларға «Алаңдағы бестемше» командалық авторлық ойыны ретінде жасалып Республика көлемінде кеңінен таралды.Оған қоса Түркия мемлекеті қызығушылық танытып, өз елінде кеңінен таратуға ниет білдірді.

Нәтижесінде, Іс-тәжірибе алмасу және ұлттық ойынның мәртебесін өсіру мақсатында Қазақстан Республикасы Астана қаласы мектепке дейінгі ұйымдармен мен Түркия еліниАқыл-ой ойындары конфедерациясы төрағасы, мангала федерациясы президенті Рауф Озгенмен меморандум жасалып, 2024 жылы Түркияның Анкара қаласында «Зияткерлік ойындарды үйретудің заманауи технологиялары және әдістемелік ерекшеліктері» атты Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған 15 ел өкілдері қатысқан халықаралық семинарда Астана қаласының балабақша педагогтері іс – тәжірибелерімен бөлісті.

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті музейі мен Астана қаласы мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының бірлесуімен жыл сайын жоспарға сай «Жеті атаңды біл», «Менің отбасымның тарихы – Отанымның тарихы» отбасылық шежіре шеруіис - шарасы өткізіледі.

Қорыта айтқанда, мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында ұлттық құндылықтарды бала санасына сіңіру – ұлттық тәрбиенің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Ұлттық мәдениетке, тілге, дәстүрлерге баулудың ерте кезеңі балалардың тұлғалық дамуына және оларды әлеуметтік тұрғыда үйлесімді азаматтар етіп тәрбиелеуге мүмкіндік береді.

Ұлттық құндылықтар арқылы тәрбиеленген ұрпақ болашақта өз елін сүйетін, мәдени мұрасын құрметтейтін азамат болары сөзсіз.

INTRODUCTION TO NATIONAL VALUES THROUGH THE PROCESS OF EDUCATION IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Zholbarysova Moldir Aitkalievna,
Head of kindergarten No. 5 «Akbota» of the Akimat of Astana

Annotation. The article examines the issue of the full-fledged development of pupils based on national values through the process of kindergarten education.

Keywords: language and culture, traditions and customs, patriotism.

Briefly about the author. Zholbarysova Moldir Aitkalievna - head of kindergarten №5 «Akbota», master of Pedagogical Sciences, head-organizer. Author of the game and program «Square bestemshe».

The problem of full-fledged development of pupils on the basis of national values through the process of upbringing in preschool educational organizations is very relevant. This is due to the fact that at the preschool age of the child, his spiritual and cultural foundations are formed. By instilling national values in children, they learn the history, traditions and culture of our country. These values contribute to the formation of children as individuals, to the growth of full-fledged citizens in society.

The importance of national values in kindergarten can be considered in several main directions: 1) language and culture; 2) traditions and customs; 3) patriotism.

In order to fully cover and effectively implement these areas, preschool organizations, based on the standard curriculum of preschool education and training, clarify and adapt the goals and objectives of educational work.

The assimilation of national values by children occurs from the first moment of the educational process in kindergarten, through regime processes throughout the day. Starting with the adoption of children, each of their actions and steps has become an important part of Education based on national values.

When working with children, the kindergarten teacher tries to comprehend the traditions and culture of the Kazakh people, moral and ethical values in everyday activities. For example, through national games, songs, dances, traditions and customs, it creates conditions for the education of national consciousness, love of language and patriotic feelings in children.

In the capital's kindergartens, 4 directions of daily methodological work are carried out to instill national values in the child:

1. creation of a material and developing environment (in the course of daily organized activities);
2. opening of offices and centers;
3. projects and experimental sites;
4. involve parents in the pedagogical process.

The goal of creating a developing environment is the comprehensive and full – fledged development of pupils, the ability of children to act independently, and the ability to choose play areas. Interest Centers for the development of children have been created, which are divided into secluded corners, book corners, national values, Story-role-playing games, theatrical games, nature and science, creativity, the world of professions, etc.

The activities of the opened innovative classrooms and centers in the kindergarten are to acquaint preschool children with household items and traditions of the Kazakh people, musical instruments, jewelry, national costumes, as well as to equip places for playing National Games («asyk», «Bes Tas», «bestemshe», etc.).

They are the Office of the intellectual Academy, The Office of the National Office, The Office of the town of professions, the Centers «Whip braid», «Hair braid», the book reading Center «Interesting fairy tales of my grandmother», the center «Sylasu and friendship», the Center «Nature ayayayik».

In each kindergarten, according to the material and technical base and the possibility of conducting methodological work, such projects as «Bala Mergen», «Zhysys», «Bestemshe on The Square», «Asyk atu» are implemented.

The involvement of parents in the pedagogical process is one of the most important factors that have a significant impact on the development and upbringing of the child. The introduction of the continuity of generations into the educational system, that is, the strengthening of cooperation between parents and kindergarten, plays a huge role in the upbringing of children. For this purpose, special projects and events such as «School of grandmothers», «School of Mothers», «School of fathers» are organized in the capital's kindergartens. The work of these programs is carried out regularly in 99 kindergartens, helping to increase the influence of parents in raising children, their effective transmission of national values and traditions to children.

For example, within the framework of the «School of grandmothers», grandmothers come to kindergarten, tell fairy tales to children and contribute to their spiritual development. Also, even before going to bed for lunch, grandmothers and educators will calm the children down with a fairy tale and bring peace to their souls.

In addition, in kindergartens of Astana, Friday is marked as the day of «National costumes». This event is special and educational for children, helps them to understand the culture of their people more deeply. During lunch, children are taught the types of blessings. In each group there are corners of the house, where children conduct their own activities. During the summer rehabilitation period, houses are installed on the grounds of the kindergarten, and various events are organized inside.

Also, the national game «Bestemshe» is included in 36 kindergartens in Astana as an innovative project. This game has been modified and modified as a team author's game «bestemshe on the field

«for preschool children and has become widespread throughout the country. In addition, the Turkish state showed interest and expressed a desire to spread it widely in its country.

As a result, in order to exchange experience and increase the status of the national game, a memorandum was signed with the preschool organizations of the Republic of Kazakhstan in Astana and the chairman of the Confederation of intellectual games of Turkey, president of the Mangala Federation Rauf Ozgen, and in 2024, in Ankara, Turkey, kindergarten teachers of Astana shared their experience at an international seminar for teachers of preschool educational organizations «modern technologies and methodological features of teaching intellectual games», which was attended by representatives of 15 countries.

Together with the Museum of the first president of the Republic of Kazakhstan and preschool educational organizations of Astana, the annual family chronicle parade «Know your seven ancestors», «The history of my family – the history of my motherland» is held.

In conclusion, the instilling of national values in the child's consciousness in preschool educational institutions is an important component of National Education. The early stage of familiarization with the national culture, language, traditions allows the personal development of children and their upbringing as socially harmonious citizens.

The Generation brought up through national values will undoubtedly become citizens who love their country and respect its cultural heritage in the future.

ОТБАСЫ МЕН БАЛАБАҚША АРАСЫНДАҒЫ СЕРІКТЕСТІК-ТӘРБИЕНІҢ ТИІМДІ ЖОЛЫ

Казиева Меруерт Алмасовна,
Шығыс Қазақстан облысы, Өскемен қаласы, «№15 «Рахат» балабақша бөбекжайы» КМҚК әдіскері

Аннотация. Мақалада ең маңызды екі білім беру институты - балабақша мен отбасы қарастырылады, олар бастапқыда бір-бірін толықтыруға және өзара әрекеттесуге арналған. Мектеп жасына дейінгі баланы толыққанды тәрбиелеу отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның тығыз ынтымақтастығы жағдайында жүзеге асырылады.

Егер балабақшадағы және отбасындағы балаға қойылатын талаптар сәйкес келмесе, онда пайдалы дағдылар мен әдеттерді тәрбиелеу өте қиын болады. Мектепке дейінгі ұйым оның жұмысына ата-аналардың белсенді қатысуымен ашық әлеуметтік-педагогикалық кешенге айналуы керек. Бұл балалардың мүддесі үшін өзара әрекеттесу.

Түйін сөздер: ата–анамен балабақша ынтымақтастығы, жауапкершілік, сенімді қарым-қатынас, өзара әрекеттесу, сыйластық, іс-тәжірибе

Қысқаша автор туралы. Қазиева Меруерт Алмасқызы - педагог-сарапшы, «Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту» мамандығы бойынша білім алды. 2013 жылы Өскемен қаласының №15 «Рахат» балабақшасында тәрбиеші болып жұмысқа кірісті. Қазіргі уақытта осы мектепке дейінгі ұйымның әдіскері болып жұмыс істейді, онда педагогтармен бірге «Бестемше» ұлттық ойыны» жобасын іске асырады. Өз қызметінде негізгі назар балабақша мен ата-аналар қоғамының өзара әрекеттесуі мен ынтымақтастығы мәселесіне аударылады.

Қазіргі заман талабында отбасы баланың оқу тәрбиесіне араласу қажеттілігі айтылған. Сондықтан ата-ана мен балабақша арасындағы ынтымақтастықты дамыту өзекті мәселе боп отыр. Ата – анамен балабақша ынтымақтастығы, баланы оқыту мен тәрбиелеудегі – баршаның ісі деп білемін. Отбасының да, балабақшаның да мақсат – мүддесі біреу – ол болашақ ұрпақ тәрбиесі. Мектепке дейінгі білім беру ұйымының тәрбиелеу-білім беру процесіне ата - аналарды тарту тәрбиелеу процесін жүзеге асыруда қажетті іс-әрекет болып табылады. Қазіргі кезеңде тәрбиеленушілердің отбасыларымен өзара іс-қимылға, ынтымақтастыққа, оларды мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиелеу мен білім беру процесіне тартуға ерекше мән береміз.

Педагогтер мен ата–аналар ынтымақтастығының негізгі тәсілдерінің бірі бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыру, оны жүзеге асыру кезінде ата-аналар мектепке дейінгі ұйымның қызметіне қатысады және тәрбиелеу - білім беру процесінің белсенді қатысушы болады. Мектепке дейінгі ұйымның тәрбиелеу- білім беру процесіне ата-аналарды тарту балаларды, педагогтерді ата-аналарды бір командаға біріктіруге, олардың арасында сенімді қарым-қатынас орнатуға, мейрімділікке, жанашырлыққа, бір-біріне көмектесуге тәрбиелейді.

Бүгінгі таңда Өскемен қаласының Рахат балабақшасында болып жатқан өміріміздегі өзгерістерге байланысты балабақша мен отбасының бала тәрбиелеудегі жауапкершілігі арта түсуде. Балаларды оқыту мен тәрбиелеуде отбасының басым рөлін мойындай отырып, бірлесе жұмыс жасаудамыз. Әр тәрбиеші ата-аналармен қарым-қатынас жасауда түрлі тәсілдерді, қазіргі жаңа технологияларды пайдалана отырып, ата-ананың қызығушылығын арттыру мақсатында жұмыс жасаса, ата-ананың балабақшаға, тәрбиешіге деген көзқарасы өзгергенін іс-тәжірибемізде көріп отырмыз.

ШҚО Өскемен қаласының №15 «Рахат» балабақша бөбекжайы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2023 жылғы 1 шілдегі № 192 бұйрығымен құзыреттілік орталығы болды.

Осы пилоттық жобаның басты мақсаты балаларды тәрбиелеу – білім беру процесіне ата-аналарды тарту болған.

Бұл жобаны іске асыру барысында ата-аналар тарапынан көп қолдау көрсетілді. Атап айтар болсам, заттық дамытушы ортаны толықтыру мақсатында күнделікті ұйымдастырылған іс-әрекеттерге түрлі қажетті заттарды, бұйымдарды өз қолдарынан жасап әкелді.

Қазіргі уақытта барлық топтарда дәстүрден тыс ата-аналар жиналысы өткізіледі. Ата-аналар түрлі түстермен кіріп, әр түрлі қызықты ойындар ойнатылады. Өзекті мәселелер талқыланып, ата-аналар бала бойындағы оң өзгерістер жайлы ой бөліседі. Жалпы балабақшамызда ата-аналармен кездесу кезінде біз үнемі ата-аналардың көңіл-күйлеріне басты назар қоямыз. Себебі, жұмыс, үй шаруашылығы адамды қажытып жібереді. Сол үшін ата-аналардың зейіндерін шоғырландыру мақсатында бір арнаға бұрып дәстүрден тыс форматта қызықты кездесулер өткіземіз. Әр жиналыс - тренингтер мен ойындармен басталады. Кездесу соңында ата-аналар өз әсерлерімен бөлісіп ерекше өткендігі және көңіл-күйлерінің жақсы жаққа қарай өзгергендігі туралы айтып ой бөліседі.

Балалармен заман талабына сай ата-аналарға көмек көрсету мақсатында балабақшамызда жоспарға сай ашық есік күндері, тренингтер, пікірсайыс, іскерлік ойындар, ақыл-кеңестер мен дөңгелек үстелдер, спорттық ойындар және мерекелік іс – шаралар ата – ананың қатысуымен, қызықты маман иелерімен кездесу жыл бойы жүргізіліп отырады.

Кез келген ата-ана мен баланың бірлескен әрекетін бастамас бұрын, балабақша өміріне ата-ананы қызықтыру керек. Сондықтан біз ата-аналардан алынған сауалнама бойынша жұмыс жоспарын құрамыз.

Оқу жылында қызықты жобалар жүзеге асырылды. Ата-аналармен өткізілген іс-шаралар балаларға тиімді әсерін тигізді. Балалар күнделікті күн тәртібінен қарағанда ерекше әсер алады.

Ата-аналардың балабақшаның тәрбиелік іс-әрекетіне эмоционалды түрде қатысуы оларға:

- өз баласының тәрбиесіне қаты-

стылығын сезіну;

- басқа ата-аналармен ұзақ мерзімді достық қарым-қатынас орнату;
- үйде ойын әрекеттерін ұйымдастырудың маңыздылығын түсіну;
- өз баласын құрдастар тобында көру, жетістіктерге неғұрлым объективті баға беру.

Балаларымыз балабақшада өзін жайлы және қуанышты сезінуі үшін біз әрқашан ата-аналармен бірлесе белсенді жұмыс істейміз. Өйткені, бірлескен іс-шаралар балалардың жақсы ашылуына, белсенділігінің артуына, өз отбасына деген мақтаныш сезімін оятуға, жан-жақты дамуына мүмкіндік береді.

Жыл көлемінде ата-аналардың сұранысы бойынша балабақшамызда жылда ауқымды іс-шаралар Алтын күз, Наурыз мерекелері аталып өтеді. Ата-аналар белсене қатысады.

Бағдарламаға сай балабақшамызда «Әжелер клубы», «Әкелер мектебі», «Жас аналар» мектебі жұмыс жасайды. Ұлттық құндылықтарымызды бала бойына дәріптеп, тәрбие жұмыстары жүргізілуде.

Біздің балабақшада әр аптаның жұмасы «Ұлттық» күн болып бекітілген.

Ұлттық күннің мақсаты: ұлттық дәстүрлерді жаңғырту. Ұлттық құндылықтарымызды насихаттау және ұрпағымызды тәрбиелеудегі дәстүрлерді дәріптеу. Ұлттық мәдениет пен салт-дәстүрлер арқылы рухани-адамгершілік құндылықтар негізінде баланың жеке қасиеттерін қалыптастыру. Ұлттық киімге құрметпен қарауға тәрбиелеу. Сонымен қатар ата-аналарға арнап ашық есік күнін ұйымдастырамыз.

Ата-аналармен бірлесе ұйымдастырып ересек, мектепалды топтарының балаларын мұражайға, театрға, кітапханаға, мектепке саяхат жасап балалардың қызығушылықтарын арттырамыз.

ЭКСКУРСИЯ В КРАЕВЕДЧЕСКИЙ МУЗЕЙ

ЭКСКУРСИЯ В БИБЛИОТЕКУ

Мектепке дейінгі мекемелердің басты міндеті – баланың жеке тұлғасын қалыптастыру және оның жан-жақты дамуына жағдай жасау. Бұл процеске ата-аналармен тығыз ынтымақтастық орнату маңызды рөл атқарады. Ата-аналар мен балабақша арасындағы байланыс балалардың тәрбиесі

мен дамуына жағымды әсерін тигізеді. Ата-аналармен жұмыс жасаудың тиімді ұйымдастырылуы баланың физикалық, интеллектуалдық және әлеуметтік дамуына үлкен ықпал етеді.

Ата-аналармен жұмысты ұйымдастырудың басты мақсаты – олардың педагогикалық сауаттылығын арттыру, баланың тәрбие үдерісіне қатысуын қамтамасыз ету, сондай-ақ балабақша мен отбасы арасындағы сенімді қарым-қатынасты нығайту болып табылады. Бұл бағыттағы жұмыстың түрлі әдістері мен түрлері, оның ішінде ақпараттық, педагогикалық ағарту, тікелей қарым-қатынас және бірлескен іс-шаралар арқылы ата-аналардың белсенді қатысуын қамтамасыз етуге болады.Балабақшадағы ата-аналармен жұмыс жасаудың нәтижесінде бала тәрбиесінде тұрақтылық пен үйлесімділік қалыптасып, балалардың тұлғалық қасиеттері мен әлеуметтік дағдылары дамиды. Осылайша, ата-аналар мен педагогтар арасындағы бірлескен жұмыс бала үшін қолайлы тәрбиелік ортаны құрады. Қорыта айтқанда, ата-аналармен тиімді жұмыс жасау – мектепке дейінгі мекемелердің оқу-тәрбие процесінің маңызды құрамдас бөлігі. Ата-аналарды тәрбие процесіне белсенді түрде тарту, олардың педагогикалық білімдерін арттыру баланың дамуындағы оң өзгерістерге себеп болады. Ш Қ О білім басқармасы Өскемен қаласы бойынша білім бөлімінің «№15 «Рахат» балабақша-бөбекжайы» КМҚК-да қазіргі таңда балабақша мен ата-аналардың бірлескен жұмыстарының маңызы артып келеді. Бұл ынтымақтастық баланың жан-жақты дамуы үшін қажетті жағдайлар жасауға, тәрбиелік және білім беру мақсаттарын тиімді іске асыруға мүмкіндік береді. Балабақша ұжымының ата-аналармен қарым-қатынасы тек ақпарат алмасумен шектелмей, бірлескен іс-әрекеттерді ұйымдастыру арқылы жүзеге асырылады. Балалар-біздің болашағымыз, ертеңгі үміт артар жалғасымыз!

Дереккөздердің тізімі

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, 2022 жылғы 3 тамыз №348 бұйрығы;
2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы, ҚР БҒМ 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығы;
3. Қалиева, Ә. (2016). Мектепке дейінгі педагогика. – Алматы: «Мектеп» баспасы.
4. Мұқанова, А. С. (2018). Мектепке дейінгі білім беру негіздері. – Алматы: «Ғылым» баспасы.

СОТРУДНИЧЕСТВО СЕМЬИ И ДЕТСКОГО САДА - ЭФФЕКТИВНЫЙ СПОСОБ ВОСПИТАНИЯ

Казиева Меруерт Алмасовна,
методист КГКП «Детский сад-ясли №15 «Рахат» г. Усть-Каменогорск, Восточно-Казахстанской области

Аннотация. В статье рассматриваются два важнейших образовательных института - детский сад и семья, которые изначально призваны дополнять друг друга и взаимодействовать между собой. Полноценное воспитание дошкольника происходит в условиях тесного сотрудничества семьи и дошкольной организации.

Если требования, предъявляемые к ребенку в детском саду и семье, не согласованы, то воспитание полезных навыков и привычек будет очень затруднено. Дошкольная организация должна превратиться в открытый социально-педагогический комплекс с активным участием родителей в его работе. Это взаимодействие в интересах детей.

Ключевые слова: сотрудничество детского сада с родителями, ответственность, доверительные отношения, взаимодействие, уважение, опыт

Коротко об авторе. Казиева Меруерт Алмасовна – педагог-эксперт, образование получила по специальности «Дошкольное воспитание и обучение». В 2013 году приступила к работе воспитателем в детском саду №15 «Рахат» г. Усть-Каменогорска. В настоящее время работает методистом данной дошкольной организации, где вместе с педагогами реализуют проект «Национальная игра «Бестемше». В своей деятельности основной упор делает на проблеме взаимодействия и сотрудничества детского сада и родительской общественности.

В соответствии с современными требованиями подчеркивается необходимость участия семьи в воспитании и обучении детей. Поэтому развитие сотрудничества между родителями и детским садом является актуальным. Я считаю, что сотрудничество детского сада с родителями, обучение и воспитание ребенка – это общее дело всех участников процесса. И семья, и детский сад преследуют одну общую цель – это воспитание будущих поколений. Привлечение родителей к воспитательно-образовательному процессу дошкольной организации является необходимой деятельностью в осуществлении воспитательного процесса. Особое значение на современном этапе придаем взаимодействию, сотрудничеству с семьями воспитанников, вовлечению их в воспитательно-образовательный процесс дошкольных организаций образования.

Одним из основных способов сотрудничества педагогов и родителей

является организация совместной деятельности, при осуществлении которой родители участвуют в работе дошкольной организации и становятся активными участниками воспитательно–образовательного процесса. Вовлечение родителей в воспитательно - образовательный процесс дошкольной организации позволяет воспитывать детей, объединять педагогов и родителей в одну команду, строить доверительные отношения между ними, проявлять доброжелательность, сочувствие, помогать друг другу.

Сегодня, в связи с изменениями, происходящими в жизни, в детском саду «Рахат» города Усть-Каменогорск, возрастает ответственность детского сада и семьи в воспитании детей. Мы сотрудничаем, признавая приоритетную роль семьи в обучении и воспитании детей. Каждый воспитатель работает с целью повышения интереса родителей, используя различные подходы, современные новые технологии в общении с родителями, , на практике мы видим, что отношение родителей к детскому саду, воспитателю изменилось.

Ясли-сад №15 «Рахат» города Усть-Каменогорска ВКО стал центром компетенции, утвержденный приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 1 июля 2023 года № 192.

Главной целью данного пилотного проекта было вовлечение родителей в воспитательно – образовательный процесс детей.

В ходе реализации данного проекта была оказана большая поддержка со стороны родителей. В частности, в целях пополнения предметно-развивающей среды, ежедневно на организованную деятельность привозили различные предметы первой необходимости, изделия, сделанные собственными руками.

В настоящее время во всех группах проводятся внеурочные родительские собрания. Родители входят в разные цвета и играют в разные интересные игры. Обсуждаются актуальные вопросы, родители делятся мыслями о позитивных изменениях в ребенке. В общем, при встрече с родителями мы постоянно уделяем особое внимание настроению родителей. Это потому что, работа, домашнее хозяйство утомляют человека. Для этого, с целью концентрации внимания родителей, мы проводим интересные встречи в нетрадиционном формате. Каждая встреча - начинается с тренингов и игр. В завершение встречи родители делятся впечатлениями и рассказывают о своем необычном прошлом и о том, как изменилось их настроение к лучшему.

В целях оказания помощи современным родителям с детьми, в детском саду в течение года проводятся Дни открытых дверей, тренинги, дебаты, деловые игры, консультации и круглые столы, спортивные игры и праздничные мероприятия с участием родителей, встречи с интересными специалистами.

Прежде чем начать совместную деятельность, любого родителя и ребенка, необходимо заинтересовать жизнью детского сада. Поэтому составляем план работы по опросу родителей.

В учебном году были реализованы интересные проекты. Мероприятия с родителями оказали благотворное влияние на детей. Дети получают больше особого впечатления, чем их распорядок дня.

Эмоциональное участие родителей в воспитательной деятельности детского сада позволяет им:

- испытать чувство сопричастности к воспитанию собственного ребенка;

- установить долгосрочные дружеские отношения с другими родителями;
- понять важность организации игровой деятельности в домашних условиях;
- видеть своего ребенка в группе сверстников, давать более объективную оценку достижений.

Мы всегда активно сотрудничаем с родителями, чтобы наши дети чувствовали себя комфортно и радостно в детском саду. Ведь совместные мероприятия позволяют детям лучше раскрыться, повысить активность, вызвать чувство гордости за свою семью, всесторонне развиваться. В течение года по просьбе родителей в нашем детском саду ежегодно проводятся масштабные мероприятия, такие как:

Золотая осень, Наурыз. Родители принимают активное участие.

В соответствии с программой в нашем детском саду работают «Клуб бабушек»,»Школа пап», «Школа молодых мам». Проводится воспитательная работа по популяризации национальных ценностей.

В нашем детском саду пятница каждой недели закреплена за «Национальным» днем. Цель Национального дня: возрождение национальных традиций. Пропаганда национальных ценностей и популяризация традиций для воспитания подрастающего поколения. Формирование личностных качеств ребенка на основе духовно-нравственных ценностей через национальную культуру и традиции. Воспитывать уважительное отношение к национальной одежде. Также мы организуем День открытых дверей для родителей.

Совместно с родителями мы воспитываем в детях старших и предшкольных групп интерес к посещению музеев, театров, библиотек, школ.

ЭКСКУРСИЯ В КРАЕВЕДЧЕСКИЙ МУЗЕЙ

ЭКСКУРСИЯ В БИБЛИОТЕКУ

Главная задача дошкольных организаций - формирование личности ребенка и создание условий для его всестороннего развития. Важную роль в этом процессе играет тесное сотрудничество с родителями. Общение между родителями и детским садом оказывает положительное влия-

ние на воспитание и развитие детей. Эффективная организация работы с родителями оказывает большое влияние на физическое, интеллектуальное и социальное развитие ребенка.

Основной целью организации работы с родителями является повышение их педагогической грамотности, обеспечение участия ребенка в воспитательном процессе, а также укрепление доверительных отношений между детским садом и семьей. Можно обеспечить активное участие родителей посредством различных методов и видов работы в данном направлении, в том числе информационного, педагогического просвещения, прямого общения и совместной деятельности. В результате работы с родителями в детском саду формируется стабильность и гармония в воспитании детей, развиваются личностные качества и социальные навыки детей. Таким образом, совместная работа родителей и педагогов создает благоприятную воспитательную среду для ребенка. Таким образом, эффективная работа с родителями-важная составляющая учебно – воспитательного процесса дошкольных учреждений. Активное вовлечение родителей в процесс воспитания, повышение их педагогических знаний провоцируют позитивные изменения в развитии ребенка.

В КГКП «Детский сад-ясли №15 «Рахат» города Усть-Каменогорск, ВКО в настоящее время все большее значение приобретает совместная работа детского сада и родителей. Это сотрудничество позволяет создать необходимые условия для всестороннего развития ребенка, эффективно реализовывать воспитательные и образовательные цели. Общение коллектива детского сада с родителями осуществляется не только посредством обмена информацией, но и посредством организации совместной деятельности. Дети-наше будущее, надежда на завтрашний день!

Список источников

1. Государственый общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения , приказ МП РК от 3 августа 2022 года №348
2. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения, приказ МП РК от 12 августа 2016 года № 499
3. Калиева, А. (2016). Дошкольная педагогика. - Алматы: Изд-во «Мектеп»
4. Муканова, А. С. (2018). Основы дошкольного образования. - Алматы: Изд-во «Наука».

PARTNERSHIP BETWEEN FAMILY AND KINDERGARTEN IS AN EFFECTIVE WAY TO EDUCATE

Kazieva Meruert Almasovna,
methodist of the KGKP «Kindergarten-nursery № 15 «Rakhat» Ust-Kamenogorsk, East Kazakhstan region

Annotation. The article examines two important educational institutions - kindergarten and family, which are initially designed to complement each other and interact with each other. Full-fledged education of a preschooler takes place in conditions of close cooperation between the family and the preschool organization.

If the requirements for a child in kindergarten and family are not coordinated, then the education of useful skills and habits will be very difficult. The preschool organization should turn into an open social and pedagogical complex with the active participation of parents in its work. This interaction is in the best interests of children.

Keywords: kindergarten cooperation with parents, responsibility, trusting relationships, interaction, respect, experience

Briefly about the author. Kazieva Meruert Almasovna is an expert teacher, she received her education in the specialty «Preschool education and training». In 2013, she started working as a teacher at kindergarten No. 15 «Rahat» in Ust-Kamenogorsk. Currently, he works as a methodologist for this preschool organization, where, together with teachers, they are implementing the project «National Game «Bestemshe». In his work, he focuses on the problem of interaction and cooperation between the kindergarten and the parent community.

In accordance with modern requirements, the need for family participation in the upbringing and education of children is emphasized. Therefore, the development of cooperation between parents and kindergarten is relevant. I believe that the kindergarten's cooperation with parents, the education and upbringing of a child is a common cause for all participants in the process. Both the family and the kindergarten have one common goal – the education of future generations. The involvement of parents in the educational process of a preschool organization is a necessary activity in the implementation of the educational process. At the present stage, we attach special importance to interaction, cooperation with the families of pupils, and their involvement in the educational process of preschool educational organizations.

One of the main ways of cooperation between teachers and parents is the organization of joint activities, in which parents participate in the work of the preschool organization and become

active participants in the educational process. The involvement of parents in the educational process of a preschool organization allows them to raise children, unite teachers and parents into one team, build trusting relationships between them, show kindness, empathy, and help each other.

Today, due to the changes taking place in life at the Rakhat kindergarten in Ust-Kamenogorsk, the responsibility of the kindergarten and the family in raising children is increasing. We cooperate, recognizing the priority role of the family in the education and upbringing of children. Each educator works to increase the interest of parents, using various approaches, modern new technologies in communicating with parents. In practice, we see that the attitude of parents towards the kindergarten teacher has changed.

Kindergarten № 15 «Rahat» in Ust-Kamenogorsk, East Kazakhstan region, became the center of competence, approved by Order №192 of the Minister of Education and Science of the Republic of Kazakhstan dated July 1, 2023.

The main goal of this pilot project was to involve parents in the educational process of children.

During the implementation of this project, a lot of support was provided by parents. In particular, in order to replenish the subject-development environment, various daily necessities and products made with their own hands were brought to organized activities.

Currently, extracurricular parent-teacher conferences are held in all groups. Parents come in different colors and play different interesting games. Topical issues are discussed, parents share their thoughts about positive changes in the child. In general, when meeting with parents, we constantly pay special attention to the mood of the parents. This is because work and housework tire a person. To do this, in order to focus the attention of parents, we hold interesting meetings in an unconventional format. Each meeting starts with trainings and games. At the end of the meeting, the parents share their impressions and talk about their unusual past and how their mood has changed for the better.

In order to help modern parents with children, the kindergarten hosts Open Days, trainings, debates, business games, consultations and round tables, sports games and festive events with the participation of parents, meetings with interesting specialists throughout the year.

Before starting a joint activity, any parent and child should be interested in kindergarten life. Therefore, we are making a work plan for the survey of parents.

Interesting projects were implemented during the academic year. Activities with parents had a beneficial effect on children. Children get more special impressions than their daily routine.

The emotional involvement of parents in the educational activities of the kindergarten allows them to:

- to experience a sense of belonging to the upbringing of your own child;
- establish long-term friendships with other parents;
- understand the importance of organizing gaming activities at home;
- to see your child in a peer group, to give a more objective assessment of achievements.

We always actively cooperate with parents to make our children feel comfortable and joyful in kindergarten. After all, joint activities allow children to open up better, increase their activity, evoke a sense of pride in their family, and develop comprehensively. During the year, at the request of parents, large-scale events are held annually in our kindergarten, such as:

Golden autumn, Nauryz. Parents are actively involved.

According to the program, the Grandmothers Club, the School of Dads, and the School of Young Mothers operate in our kindergarten. Educational work is being carried out to popularize national values.

In our kindergarten, the Friday of each week is assigned to the «National» Day. The purpose of the National Day is to revive national traditions. Promotion of national values and popularization of traditions for the upbringing of the younger generation. Formation of personal qualities of a child based on spiritual and moral values through national culture and traditions. To foster respect for national dress. We also organize an open Day for parents.

Together with our parents, we encourage older and pre-school children to visit museums, theaters, libraries, and schools.

The main task of preschool organizations is the formation of a child's personality and the creation of conditions for his comprehensive development. Close cooperation with parents plays an important role in this process. Communication between parents and kindergarten has a positive impact on the upbringing and development of children. Effective organization of work with parents has a great impact on the physical, intellectual and social development of the child.

The main purpose of organizing work with parents is to increase their pedagogical literacy, ensure the child's participation in the educational process,

and strengthen trusting relationships between the kindergarten and the family. It is possible to ensure the active participation of parents through various methods and types of work in this area, including information, pedagogical education, direct communication and joint activities. As a result of working with parents in kindergarten, stability and harmony are formed in the upbringing of children, personal qualities and social skills of children are developing. Thus, the joint work of parents and teachers creates a favorable educational environment for the child. Thus, effective work with parents is an important component of the educational process of preschool institutions. The active involvement of parents in the parenting process and the improvement of their pedagogical knowledge provoke positive changes in the child's development.

Currently, the joint work of the kindergarten and parents is becoming increasingly important in the KGKP Kindergarten-nursery No. 15 «Rakhat» in Ust-Kamenogorsk, East Kazakhstan region. This cooperation makes it possible to create the necessary conditions for the comprehensive development of the child, effectively implement educational and educational goals. The communication of the kindergarten staff with parents is carried out not only through the exchange of information, but also through the organization of joint activities. Children are our future, hope for tomorrow!

List of sources

1. State Mandatory Standard of preschool education and training, Order of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan dated August 3, 2022 № 348
2. Standard curriculum for preschool education and training, Order of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan dated August 12, 2016 No. 499
3. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы, ҚР БҒМ 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығы;
4. Kalieva, A. (2016). Preschool pedagogy. Almaty: Publishing house «Mektep»
5. Mukanova, A. S. (2018). Fundamentals of preschool education. Almaty: «Nauka» Publishing House.